

Kubalu skolas - muzeja raksti
III burtnīca

Vilnis Mitlers
Dundagas izloksne

Mežsausterē, 2013.

Vilnis Mitlers par Dundagas izloksni

Dundagas izloksne bija stipri īpatnēja un lokāla. Sevišķi labi to varēja manīt, braucot otrajā karā ar mazbānīti uz Ventspili, kad vilciens gāja naktī un vagoni nebija apgaismoti. Pēc iekāpušie runāja Dundagas izloksnē, Lonastē, Virpē – Ances izloksnē, Popē – Popes izloksnē. Līdz otrā kara beigām izloksne stabili saglabājās, jo “iedzimto” kustība uz

ārieni bija neliela, arī iebraucēju bija maz. Precējās Dundagas iedzimtie gandrīz savā starpā, pagastā, un retie ienācēji strauji asimilējās.

Otrā kara laikā sākās kolosāls bēgļu pieplūdums no citiem Latvijas novadiem. 1944. – 1945. gadā un tūlīt pēc kara cilvēki bēga no savām bijušajām dzīves vietām, baidīdamies no represijām un mēģināja “pazust” Kurzemē, tai skaitā Dundagā. Tam sekojošie kolhozi, kad vecāki centās jauno

1. ankambers - pieliekamais (kambars)
ankambers pekrouts ne apsgriestes nevar
2. abarkasts - maītes mīklas sākums (īraugs)
noliek abarkast skape le furks nesarēd
3. abarkast - kaplīti mīklas palieku ikratīšanai no otras
abarkast pakaram uz nagul
3. ārēl - kārtis zem gnestu sijām istabā, lietu noliecšanai
kārtis virs sijām rija, lobītas novietojamai fāvīšanai
ka noogāj kūli ārēl dastum kope
4. adliņ - vasaras rudiņ
tu tōka nabags - vīj adliņ
5. apgāļ - raģavas sliedņu priekšgalis
kūve kājs sītes pe apgāļem - īss ilies
6. ougšbrucams - ufbraucamais titt
dikt stāvs tov tas ougšbrucams
7. aifolrēģēlt - aizsaut olurviņu aifbīdni
paskates vo tie olūrs i aifolrēģēlt
8. ālis - ālinģis
ālis aifšāli, jaatrape
9. akv vind - kārts ūdens dūmīšanai no akas
akv vind sapūjs, jotois jouns
10. atrār - zem plate leņķa (izsīta ikrapti)
tu nosmoeses a tin atrār esiet ikrapt
11. akmiņ valis - valni sakrauti akmeni gar lauka mola,
gatuvi, robežu
12. atsprāklenišk - atmugurišk
līž ka vējs atsprāklenišk

V. Mitlers. Dundagas izloksne. (55 rokraksta burtnīcas, 3770 vārdi ar skaidrojumiem).

1. burtnīcas (A) 1. lapa. KSM 1699-Rd-1

paudzi aizdzīt no laukiem (kolhoziem) uz jebkuru pilsētu, laukos un mežā palika “tikai muļķi” no jaunās paudzes. Palika un runāja izloksnē tikai vecie un izloksne mira reizē ar viņiem. Pašlaik (1996.g.) izloksni atceras (kaut gan ikdienā parasti nerunā) un zin arī īpatnējos priekšmetu nosaukumus cilvēki, kuri no senču senčiem ir iedzimtie un kuru vecums pāri 60 gadiem. Pēc īsāka vai garāka laika Dundagas izloksne un īpatnējie priekšmetu un darba rīku nosaukumi mirs reizē ar pēdējiem iedzimtajiem. Jaunie maisās un jūk kā pelni vējā. Ļaužu kustība, kas jau bijusi tik liela, arvien palielinās. Dundagas iedzimtie nespēj ienācējus asimilēt, bet paši ir asimilējušies vai strauji asimilējas vispār lietotajā latviešu valodā ar tās priekšmetu un darba rīku nosaukumiem.

Ir labi arī tā, bet žēl, kaut ko tomēr esam zaudējuši, un, lai censtos šo vietējo bagātību (īpatnību) saglabāt kaut vēsturei, trūkst naudas (kā šodien pieņemts aizbildināties jebkurā neizdarībā) un arī kultūras. Kaut kādu nieku no savas tautas kultūras un vēstures tomēr būsīm neatgriezeniski zaudējuši. *Sic transit gloria mundi!**

Vēl nevar aizmirst, ka tolaik** zemnieku saimniecībās – ģimenēs vienkopus dzīvoja bērni, vecāki un vecvecāki. Vecaistēvs vai vecmāte bija fiziski novecojuši, nevarēja veikt lielāko daļu aktīvo saimniecisko darbu, viņi strādāja vieglākos darbus pie mājām savu spēku robežās, un viņiem bija visvairāk laika, iespēju un arī gribas nodarboties ar mazbērniem. Viņu valoda bija bagāta, veclaicīga, pilna ar veciem vietvārdiem, izloksni, nosaukumiem. Un bērni taču ir tik uztvert spējīgi un labu atmiņu. Bērni un mazbērni no lauku mājām nonāca šaurajos pilsētas dzīvokļos, kuros nebija vietas ne pašiem [vecākiem], ne bērniem, kur nu vēl vectēvam un vecmātei (ko viņi šajos pilsētas džungļos būtu darījuši?). Audzināja iela, bērnudārzi, padomju skola un izaudzināja – šodienas nabadzību cilvēku morālē un ētikā.

* Tā paiet tā pasaules godība! (Latviešu val.)

** Pirms Otrā pasaules kara.

Par izdevumu

Vilnis Mitlers, labi pazīstams un cienīts dundadznieks, vecumdienās pievērsies dzimtās valodas saglabāšanai. V. Mitlers dzimis Dundagas pagasta Āžu ciemā, kur viņa tēvs agrākās pusmuižas centrā

iegūst “Rubeņu” jaunsaimniecību. Viņa darba gaitas paiet saskarsmē ar apvidus mežu darbiniekiem, kas lieliski pārzina un ikdienā sarunvalodā lieto Dundagas izloksni. Autora paveiktais, pierakstot un sakārtojot šo viņam zināmo izloksnes vārdu krājumu, atzīstams par izcilu novada patriota pašapziņas un kultūras mantojuma vērtības izpratnes paraugu. Tas vienlaikus ir apliecinājums viņa izcilajai atmiņai, pārbaudījums spēkiem un neatlaidībai, iesākto apjomīgo darbu plānojot un paveicot.

Iesākot publicēt V. Mitlera darbu, būtiska nozīme ir pieredzei, kas iegūta iepriekš, S. Dravnieces “Atmiņu” (1996.) izdevumu veidojot.

Oriģinālā atkārtotajos izloksnes vārdu skaidrojumi ir apvienoti, veidojot vienu atsevišķu ierakstu. Vārdnīca, raksturojot Viļņa Mitlera dzīves laika (1930–2013) Dundagas apvidus “kalna ļaužu” dzimto valodu, būs vērtīgs ieguvums katram novadniekam, valodas pētniekam. Tiesa gan, zinātnis te atradis pulka aizguvumu no vācu un krievu valodas, arī libiešu valodas.

Izloksnes teksti rakstīti atbilstoši to izrunai, lietojot dažas valodniecībā pieņemtas rakstu zīmes. Pieļauts šo tekstu pieraksta vienkāršojums, lai, nezaudējot Dundagas izloksnes būtiskākās īpatnības, tie būtu uztverami lasītājiem, kuri nav profesionāli valodnieki.

Plati izrunājami patskaņi e (“elks”) un ē (“ēna”) pierakstīti attiecīgi kā ę (“ęlks”) un ę (“ęna”). Divskanis o (“pods”) savukārt kā uo (“puods”), bet divskanis au (“lauks”) atbilstoši dundadznieku izrunai kā ou (“louks”). Reti sastopamais garais patskanis o (“petroleja”) tekstā redzams kā ō (“petrōleja”). Pagarināto patskaņu kāpjoši krītošo izrunu norāda lociņš virs rakstu zīmes: lāb (“labi”), vīņ (“viņi”), sūņ (“sūņi”), vēģ (“veģi”).

Darba publicēšanas gaitā ar profesionālu pētnieku atbalstu paredzam vārdnīcai pievienot skaidrojošo daļu, komentējot aizguvumus, atrastās kļūdas un neprecizitātes. Priecāsimies par lasītāju atsauksmēm un ierosinājumiem!

Ivars Abajs, muzeja vadītājs

Kubalu skolā, 2013. gada 17. septembrī

A.

a – ar; sinaps a sāl ♦ ganpuik a luopem i gānkļes ♦ es a tēv

a mēr – [darīt] ar mēru, zināt [savu] mēru; edzērt ju var, bet a mēr

a pill krūt – [darīt] ar pilnu krūti (visiem spēkiem; ķerēs dārbam klāt a pill krūt

abar – abra; maiz mīc maizsabre ♦ abar taisē no aps

abarkasts – maizes mīklas sakasnis (ieraugs); noliec abarkast skape lē žurks nešaēd ♦ abarkast izceps ganam pa gānšēn

abarkasts – kaplītis mīklas izkasišanai no abras; abarkast pakaran uz nagal

ac – acs; ac ka korks izspiedes ♦ tais acs ciet un mut vaļē ♦ tāds acs ka Dižac Mīlē

ac blikstiņ – acu plakstiņi; ac blikstiņ izmālt ka Lieldien uols ♦ kāds grūzs i apakš ac blikstiņ, groužēs

acbluod – mazgājamā bļoda, mutes bļoda; pelēj pill acbluod a zapt ♦ seid uz acbluod un vem kriečē ♦ izmazgē acbluod, tas i dikt noķērants

acgaisam – redze; samaitē acgaisam, nu i stulbs

acs mirkšķant – acis mirkšķināt; kas tov liek acs mirkšķant

acs špulģē – acis mirdz; ka zvaigzdenš meitē acs špulģē uz puīšēn

acszieps – tualetes ziepes; janopērk no žīd acszieps

ad – ada; Ko tu tur ad, vo zeķ?

adar – vai, varbūt; šodien adar rītē ♦ krievs adar vācets – viens veļls ♦ vo es ies adar tu

adat – adata; eduod adat a dīž ac

adiņ – vasaras rudzi; tu tā ka nabags, sēj adiņš

air – airi; airs tais no bezzār eģēl

aitaizgalds – aitu aizgalds; aitaizgalds pils a sūdēn, jaizmēt

aitaplouks – aitu aplouks, aplouks aitu ganišanai; izlaiž aits aitaplouķē, lē pasganēs ♦ aitaplouks noēsts mēļls, zāl gāl vairs neŗēdz

aitcirpšēn – aitu cirpšana; aiticirpšēn taisē poušēs un pa rudīņ

aits, ait [vsk.] – aitas; aita; vilks aites, kuo nu vairs ♦ tād ait, ka neŗar sōv kaŗak panēst –jakouj nuost ♦ lāb ait a spruogēn vill

aitsgāl – aitas galva [lomas]; strādē tā ka tāds aitsgāl ♦ tas veķēs i īsts aitsgāl

aitsgāl – aitas gaļa; kur tu jems aitsgāl, ja nav vairs aits

aizdrēģēlt – aizšaut durvis ar aizbīdni, aizšaut durvju aizbīdni; paskatēs, vo tie dūrs u aizdrēģēlt ♦ tā aizdrēģlē, ka neŗviens neŗtie iekšē

aizgalds – aizgalds (cūkām); sivans liek aizgaldē

aizjēmēs – aizņēmiēs [naudu]; tikpulk aizjēmēs, kā tu aduos

aizjēmts – aizņēmts; skrīvers aizjēmts, nav runams

aizkact, kacantēs; kacēs – aizsniegt, sniegties; kacēs, pakacēs, lē tu var aizkact ♦ tu i maziš, tu neŗvar aizkact ♦ tuo tu var aizkact

aizmirss pūstēs – nomiris; tikmēr gulē, kamēr aizmirss pūstēs

aizparīt – trešā diena; aizparīt sāķēs Jounsgads

aizskopt – aizsūtīt, nosūtīt; es vīņ aizskopē uz kaimiņ mājam

aiztapant – aiztapināt; aiztapant vieģēl, aduot grūt

aizumps – aizsērējis (pīpes cibuks [pīpes kāts]); tov tas pīp pavisam aizumps

ājs – aitas; Vo tu ājs sadzin stallē? ♦ Šopousar tāds brangs ājs!

ak – aka; ak a vind vairs neŗēdz

akal – atkal; akal tu i klāt

akals – akls; veķtēs palics akals

akan dēss – aknu desas; akan dēss i jamāk sataist

akans – aknas; tam i gan akans ♦ Dīvruok turams akans, tas tik i bulls! ♦ Vo tu akans izcep? ♦ aitē akans pill a blaktēm ♦ pajem pe Kušķ vien mār-ciņ akans

aklē zāran – aklā zarna; aizvēd uz slimnic a aklē zāran

akmiņ – akmeņi; akmiņš novāķē no louķēm vaļļēs ♦ pils louks a akmiņēn

- akmiņ mūrs** – akmeņu mūris; vešal ass biezs akmiņ mūrs
- akmiņ vall** – žogveida krauta laukameņu grēda gar lauku malu, gatvi, robežu; akmeņu valnis (žogs, grēda); krauj akmiņš valļē ♦ loukmaļeš bi akmiņ vall
- akmiņkrūt** – akmeņu kaudze; kārtīgs sainīks, akmiņ sakrout akmiņkrūtē ♦ aizougšeš Silābram louķeš i pulk akmiņkrūts
- aks vind** – akas svērtēnis ūdens smelšanai, kārts ūdens smelšanai no akas; aks vind sapūjs, jatais jouns
- alkss** – alksnis; zāl alkš malk priekš gaļžāvšēn
- alsbrūzs** – alus brūzis; alsbrūzs bi tur, kur tagad pienobriķš
- alspuiss** – alus ielaidējs, [alus] pasniedzējs; tu i tāds ontligs alspuiss
- alsroug** – alus raugs; alsroug izžāvē uz paklam
- amatniks** – amatnieks; večeš Mežgrāvs bi īsts večlaik amatniks ♦ večlaik amatniks viss mācē
- ampelms** – jokdaris (nav ņemams par pilnu); Prics nav nekāds vīrs, bet ampelms
- ampeltes, ampleš** – (muļķīgi) trako, rotaļājas; kuo tie bēn ampleš ♦ tu skateš lē bēn ņampleš
- amziers** – amzieris, flirts; ballē tik i amziers ♦ amzierēš a meitam ka pa mašinlaik [kulšanas talka]
- ancniks** – ancnieks (Ances pagasta iedzīvotājs); ancnik dzīvē aiz Kougs purēm
- ancuks** – uzvalks; ancuks a divrind knuopam ♦ pašuj krietan vadmals ancuk
- andāters, arendāters** – nomnieks, rentnieks; Miķelsōns bi Dundags muižs arendāters
- andēl, andēltes** – tirgošanās, tirgoties; žīdam vienādiņ andēl iet no ruok
- andēlms** – tirgotājs; andēlmaņ andlēš uz vēll paroušēn
- Andrēš** – Andrejs; večtēv souc pa Andrē
- ankambērs** – pieliekamais [kambaris]; ankambērs pekrouts ka apsgriestēš ņēvar
- apakēllaiks** – agrāk, senāk; apakēllaikēš cilak dzīvē labāk
- apakšbikss** – apakšbikses; tāds silts apakšbikss ♦ uzvilcs apakšbikss a pakēļ priekšē ♦ pakal apakšbikss i spalēn
- apakšdēl** – ratu kulbas apakšējais dēlis; apakšdēl uztais no ēvēltem dēlēm
- apauš; apouš** – iemaukti, apauši; zirgapauš; pajēm apoušš līdz, ka iet peic zirgēm; apauš a apkalmeš, ka čigaiņam
- apcirkēns** – apcirknis; vel i pills apcirkēns a rudžēm
- apčamd** – apčamda, aprauga; lāb apčamd, vo nav kas izgnuzants
- apčuban** – apčubina, aprūpē; māt ju tēv apčuban ka nēviens
- apdouzts** – apdauzītais (lamas); viš nav muļķš, bet apdouzts
- apeļš** – apaļš; apeļš ka uol
- apgājs** – aplecinaāta govs (lops); vēļ apgāj, vēļ būs sloucams
- apgāļ** – ragavu slieču priekšgala savienojums ar virsējiem kokiem; ragavas slieču priekšgals; ķēvē kājs sitēš pe apgaļēm – īss ilks
- apgūlam** – apmēram, aptuveni; trīs vēžam tai koudžē būs tā apgūlam
- apiņ** – apiņi; sainīkam brangs apiņdārzs ♦ apiņdārzs bi staļļpakļē ♦ apakēllaikēš apiņ oug visēs upmales
- apkant** – apvilēt; meitans apkantē šnukdrān
- apkēl** – apkakle; tā iet, ka koujes, nopleiss praķam apkēl ♦ zamšs apkēl ka baruonam ♦ apkēl mantļam no krāgād ♦ kāzkam krietan aitsād apkēl
- apkuopēš** – apkopējs; pa tuo laiciņ, kuo apkuopēš strādē, viš lāb pēllan ♦ viš i nabagnamē apkuopēš
- apķīlt, apķīlē** – apķīlāt, apķīlā (govis kaimiņa labībā); es tov tuos guojsluops apķīls
- aplouks** – aploks; luop aplouķē, vo dvarš i ciet? ♦ aits nogroudš aplouk plik
- apmāceš** – apmācies; laiks tāds apmāceš, varbūt uzlis ♦ apmāceš, nēvien zvaigzden

- applucantēs** – applaucēties; a vāreš ūdiņ var applucantēs
- appuišt, appuišē** – apkalpot, apkalpo; man ne prātē nēnāk tēv appuišt
- appūst ruoz** – appūst rozi (slimību); Veterberķ Līn mācē appūst ruoz
- apsmācēs** – apmācies; apsmācēs, būs liets
- apsmuldēs** – apmaldījies; nu tik mežē nēapsmuldēs
- apsroug, aproudzs** – apmeklēt; apraug slimnik slimnicē
- aps** – apse; aks gruods liek no aps
- apšālt** – apšūt (ēkas sienu ar dēļiem; arī citu materiālu); smuk apšālt māj ♦ apšālē māj a dēļem
- aptēķēs dūš** – aptekas dūša; tuo dzirdēms man aptēķēs dūš
- aptēķs** – aptieka; smird ka aptēķs
- aptīt** – apetīte; aptīt but bijs, bet pe dūš nēiet
- apzics** – papēži; tiem kurpam dikt ougsts apzics
- apžēliņ** – vai tā var būt, neticami; apžēliņ, kuo tu nēteiks
- arēļouds, kalanļouds** – arāji, zemnieki atšķirībā no lejšļoudēm zvejniekiem, lībiešiem; vo ta arēļouds māk nāzg sasiet
- arēms; arēm** – arums, arumi; arēms līdzans ka norullts, lāb ārkal ♦ arēm līdzan ka gultdeķ
- arēs** – arājs; krietans arēs, uzārs dīv a pus pūrviet pa dien ♦ jaaizved arēm prišs zūjs ♦ arēs a soul louķē ar
- aršīnmalk** – aršīnu (72 cm) gara malka; nu ju vairs aršīnmalk nēzāģē
- asaks** – asakas; vājs pleksts, asaks vien ♦ ēd prātīg, zujē i asaks
- asam** – asumi; uz tiem asamēm var sadurt kājs
- asiņ** – asinis; asiņ tēķ ka jūr ♦ kous cūk, izceps asiņ paņčiņs ♦ asiņ pill bļuod no vien cūk ♦ liels pušams, asiņ tēķ ka vāreš
- asiņ dēss** – asins desas; nu ju vairs nēviens asiņ dēss nētais
- asiņ paņčiņ** – asins pankūkas; kamēr noguodē cūk, sievs paceps asiņ paņčiņs
- ast** – aste; kād kupal ast i lapšē ♦ griežēs kā grib, ast pakļē ka pakļē ♦ ast skrullē sasmetēs
- ast skrudzē** – (sivēnam) aste gredzenā; oug, ka prieks rēdzts, ast skrudzē griežēs
- ast skrulle** – (sivēnam) aste gredzenā; sivans ka nozīdants, ast skrulle
- astiņ** – astoņi; pulkstens nosit astiņ, ceļēs ougšē ♦ pulkstens astiņ, bruoksts galde, ceļēs ougš
- aš** – ass (uzasināts); aš nāzs, no lāb tēraud ♦ aš nāzs, nēnogriež pirkst
- ašš** – ātri, tūlīt; tēķ nu dēls ašš, ašš
- atdar** – atdari (acis); atdar acs, tad tu rēdzs
- atduo** – atdod; atduo man māt noud
- atēds** – atēda (barības atlikums lopu silē); iztīr atēds un a tiem pastreijē
- atjēmt** – atjemt; suns atjēm kaķam koul
- atkāmēr** – pārasmens, ķīlim atdauzītas pietas malas; kuo tad a tād atkāmēr var notēst ♦ tov tas cīr asmens i atkāmēr ♦ tuo ķīl tu nēdzīs, kants atkāmēr ♦ cīram asmens uz akmiņēm atcīrst atkāmēr
- atkār** – zem plata leņķa (iesieta izkaps); atkār izkapt ♦ tu nosmuocēs a tik atkār esiet izkapt
- atkusēns** – atkusnis; tāds atkusēns, ka strieg līdz kāj ceļēm
- atlešēs (atslešēs), atlešt** – atdzisis; dzēst (kaļķus); noliek katal snieģē, lē atlešēs ♦ jasagāž kaļķ bedrē, lē pa ziem atlešēs
- atmīt; atmīts** – kļūst mitrs, kļūvis mitrs; siens pa nakt rasē atmīts
- atpēds** – zvēra pēdas, iegājušas mastā; viens ģēģērs lē paliek uz atpēdam
- atsāns** – ķēdes (stieples) no ilkss vidus uz priekšējiem ass galiem ratu virziena maiņai; tād ķevšks pa atsān nēģeld ♦ atsāns notrūk, rat grāvē
- atslaistēs** – atgulties (īsu brīdi); peic eišan vajg atslaistēs vien strēķ
- atslējēs** – atbalstījies; sildēs atslējēs pret krāš
- atsprāklenisk** – atmuguriski; izsviež atsprāklenisk

- āre pa durem ♦ liž ka vēzs atsprāklenisk
- atpūstēs** – atpūsties; krietan pekaķes, nu vajg atspūstes
- atstībs, nostībs** – (būs) beigts, pagalam; vaig ka glāzs, tas līdz pousram nostībs
- atstipt** – nomirt; kaimiņ veķes nu i atstips
- atšāļes** – novadējies (alus); elaiž prišs āl, šis tāds atšāļes ♦ tas tāpiš tov i tāds atšāļes
- atštāuk** – atvaļinājums, brīvs laiks; peic Mārtiņem tad būs ļoudēm tād atštāuk
- attaptēs** – attapties; neđabeņ ne attaptēs, ka kuoks gar zēm
- atvašš** – atvases; atvašš saougš, ka cour nevar tikt
- atvilkt elp** – nedaudz atpūsties, atgulties; paeids i, vajag atvilkt elp ♦ es i pekaķes, vajg bišķiņ atvilkt elp ♦ vežams sakrouts, nu tu atvēlk elp
- atzib** – ataug, atjaunojas; uzsēs vēļsūd, tad rudz atzibs
- aušš** – auša; tu tāds ka aušš
- avatkālķs** – avota kālķis; avatkālķ vēd uz louķem
- avats** – avots; šijē avtē dikt labs ūdens ♦ Nabaglejē i smuks avats
- avatvirss** – avotaina vieta; tur tu nogrimš, tur i avatvirss ♦ kur i avatvirss, tur nav neķas pa zāl
- aviņ** – avenes; bēn aizskrēj uz slēģ aviņes; aviņ šogād tād tārpēn
- aviņkoul** – aveņu dzinumi; no aviņkoulēm i lāb tēj
- až** – ass (asmens, nazis); až ka glāzgriežmes

Ā.

- āb** – abi; mēs āb a Mārč
- ābec** – ābece; ābec i priekš lastmāčņes
- ābečniks** – ābecnieks (pirmklasnieks); Pričēļs šogād i ābečniks
- ābeļs** – ābols; pasrouges, vo kāds ābeļs nav nokrits
- ābeļdārzs** – ābeļu dārzs; ābeļdārzs kād pūrviet liels
- ābeļkuoks** – ābele; Baltēs dzidrēs i labs ābeļkuoks
- ābliņ atals** – āboliņa atāls; ābliņ atal laiž sēkle

- ābliņšēkal** – āboliņa sēkla; ābliņšēkal i jamāk sēt ♦ ābliņšēkal i diktam smalks
- ābliš** – āboliņš; tajē louķē i pirmē gād ābliš ♦ ābliš pils a bitēm, vāķē mēd ♦ ābliš sakrits lažē, kā nu nopļous
- ād** – āda; mežkuiļam i biez ād ♦ novēlk teļam ād ♦ plān ād, bluss kuož cour ♦ pajēm buodeņ pus vēršād priekš pastlam
- āder** – ādere; ak i jatrāp uz ūdiņ āder ♦ māj nevar taist uz āder
- ādķels** – adīklis (adamais gabals); jem ganēs ādķeļ līdz ♦ kaķs samudžņē vēcmātē ādķeļ ♦ kaķans samudžan ādķeļ un dzijkameļ
- ādt jak** – adīta jaka; uzvēlk ādt jak mugrē ♦ ādt jak no kazvill
- ākstēs** – ākstās; ākstēs ka tāds mazs bēns
- ākš** – āķis; puiks āķs taisē pašš ♦ bēndienēs āķš taisē no kniepadat ♦ zūj norij āķ
- āl** – ala; Šlitrē Dāvidāl ♦ beber sataiššes āls, kājs var izloust ♦ bebars izrubņes grāvkanvē āl
- ālav** – govš, kurai nebūs teļš; ālav guoj nav kuo tūrt, jaaduo žīdam
- āliš** – āliņģis; āliš aizsāls, jaizkape ♦ tu uzmanēs, lēdē i izzāgt āliņ ♦ uz diķ prātig, āliš nav aizsāls
- āls** – alus; āls ka piķš, jem tik iekšē ♦ miež āls ju i tas labāķes ♦ āls eskābs siltē laikē ♦ izbrūvē lāb miežāl, apiņ vietē rūgtmam pelik balzankārkal pumpars (Samsalā)
- āmargāl** – āmurgalva (lamu vārds, nicinoši); tas kaimiš tov i īsts āmargāl ♦ kas tu pa cilak, īsts āmargāl
- āmars** – āmurs; paduo liele āmar a garē kāt; kalē kalts āmars
- āmēs, āmtēs** – muļķojas, niekojas (āmkels – muļķīgs); nesāmēs, strādē ka pesnāķes ♦ āmēs pe dārb ka tāds āmkēļs ♦ ja strādē, ta strādē, nav kuo āmtēs ♦ āmēs ta ka tāds tišiš ♦ nevajg āmtēs, ka strādē, ta strādē ka pesnāķes
- āmkēļs** – tāds, kas vienmēr muļķojās, niekojās; ka tu i sadzērēs, tad tu i tāds ka āmkēļs
- āps** – āpsis; rudiņ āps i noseidēs trēkans

āpšāls – āpšu alas; tai pougrē i vēcs āpšāls

ārd – kārtis virs rijas vērbaļķiem (sijām) labības, linu novietošanai kaltēšanai; kārtis zem griestu sijām istabā, lietu nolikšanai; rījs ārd ♦ ka nogāž kūļš, ārds sastum kuope

āre – ārā; lē bēn iet āre izskraidtēs

ārepleišes – palīgi pie gatavo labības kūļu augšām-cēlājiem; puiks liek uz labēbs valsts pa ārepleišem

ārkals – arkls; tas ārkals ņem pa sēkal, pariktē ♦ vāczem ārkals a divēm lēmšēm

Ārlavs – Ārlavas (apdzīvota vieta, pagasts); Ārlavs nu vairs nav pagasts

āter – ātri; joun var āter paskriet ♦ a mazbān var āter tikt uz Anc ♦ strādtēms laiks paiet āter

āzs – āzis; smird ka vēcs āzs; āzs ciere pa jumtēm

B.

badkāss – nepiepildāms, nepieēdināms, skops, skaudīgs, izbadējies (cilvēks); ka tāds badkāss, nēkad tov nav diezgan ♦ rij ta ka tāds badkāss, ka pe bād bījs ♦ Brūvers bi badkāss no tēv tēvēm

bakstmes – bakstāmais; a kād bakstme jasačokrē uģens

baķš – (auduma; audekla) baķis; nooud pusvadmal vēsal baķ

bāl, bāls – balanda; bāls saougš ka biezs

balbiers – frizieris; jauzpuceš, jaaiziet pe balbier ♦ žids māc tēv apcirpt labāk ka balbiers

baleds – balodis; balts ka baleds ♦ balts baleds atslaidēs

ball – balle; svētvakrē kaimiņēs ball spēls Blumberķš ♦ Blumberķš spēlē zaļam ball ♦ vakrē būs kulšēns ball ♦ kaimiņēs būs ball a dancšēn

ball – rotaļu bumba (gumijas); bēns spēlēš a gumijs ball ♦ Paspēlēš a ball un nēpinkšķ.

balziņ – statņi, savieno ragavu slieces ar augšējo koku; balziņš iztēš no uozal

baļķcelmēs – ierīce baļķu uzcelšanai uz ragavu (ratu) kūbeņa (divi dēļi ar divrindu caurumiem, divām dzelzs tapām, sviru un ķēdi); nēbut baļķcelmēs, ta mēs tuo baļķ nēuzcēlt

baļķrāgs, baļķrāgs – baļķu vedamās ragavas; baļķrāgam nolūd stibiņ ♦ baļķrāgs bi a ķempēl

baļķš – baļķis; a zirgēm vēd baļķš vise kuok garņē

baļķvedēs – baļķu vedējs; mans tēs bi liels baļķvedēs

baļļ – baļļa; uozalkuok cūk plucnam baļļ

bambēl – vabole; rūc ka bambēl pousrē

bāns – vilciens; no Stend mēs brouks a bān

bant – lenta; meitnam smuk bant matēs

barak – baraka; karlaikē vācēš sataisē pulk baraks

bāriš – bārenis; bāriš i tāds, kam nav nē tēs, nē māt

bārķēls – baroklis; bārķēls noeidēs, ka pleiš aizgald pušš

bārdz – bārda; Priconklam bi tād krietan bārdz ka lāpst

bārdzdenmēs – bārdas dzenamais aparāts; bārdzdenmēs tagad i a motōr

bārdznāzs – bārdas nazis; bārdznāzs a ziluonkoul spāl

Bašķš – sala kulminācija janvāra beigās; (trīs dienas pēc Tuņa, Teņa); pa Bašķ tā salst, ka katals viene malē vāreš, uotrē sasals ♦ pa Bašķ salst ka zaķam acs no pier sprāgst

batist, batists – baptisti, baptists; batist svēdien-skuloļ es a i gājs ♦ batists cilaks tāpat vien i

boušēl – baušļi; tuos boušēls tu aizliek aiz ousš

baskāj – baskājis, ar basām kājān; pa vasar viss gāj baskāj

bazniclaiks – baznīcas dievkalpojuma laiks; pa bazniclaik palas pātars

baznictuoreņš – baznīcas tornis; baznictuoreņ uzbūvē pulk vēlak ka baznic

Bažkangērs – kangara nosaukums (Melnšils - Vaide); Bažkangēr ceļš tāds smilšēns

bēbar touk – bebru tauki (no astes); bēbar touk ģēld pulkam vainam

bebarāls – bebru alas; viss grāvķants pill a bebaralam

bēbardambs, bēbar dambs – bebru āizsprosts; uz Ķīkan i krietans bēbardambs ♦ paprōve, vo tu var

- izārdt bēbar damb
- bēbars** – bebrs; bēbar viss grāvs pebūvēš a dambem
 ♦ bēbars i liels meistērs
- bedēr** – bedre; dābs pa mūž dārb septiņpēd bedēr; citam bedēr ruok, pats ekrit ♦ bedēr pils a ūdiņ ♦ viš pa eidanstārp izrak brangē bedēr ♦ ceļš ka vien dubēļbedēr; ceļš vienēš bedrēs, zirgs kājs var nolouzt ♦ bedēr vīram līdz kāmšēm
- bēds** – bēdas; man i tāds liels bēds
- bēgēls** – bēglis; viš i tāds karlaik bēgēls ♦ karlaikē pe mums dzīvē bēgēls no Iecav
- bēgēļ** – palodze; seid uz bēgēļ; puķpuods saliek uz bēgēļ
- beidigs** – bēdīgs; ko tu tāds beidigs
- beidzmeš** – beidzamaš, pēdējais; Kurš tai rindē i beidzmeš?
- bēmber, bēmbars** – spiras (zaķa, buka); rō, cik pulk zaķ bēmbar ♦ pills dārzs a zaķ bēmbrēm
- Bembs** – iesauka (šoferis Dundagas MRS); Bembs bi veļl šofers
- bēn prāte** – bērna prātā (vientiesīgi); vecs cilaks ju i bēn prāte
- bencīns** – benzīns; touks var iztīrt a bencīn
- bēndārzs** – bērnu dārzs; bēndārže bēn māceš last un skaitt
- bēniķ** – bēniņi; uz bēniķougš stāv večs krōds
- bēnoukēļ** – aukle; meitans dēr pa bēnoukēļ, diezgan pacoplans ♦ večmāt vairs der tik pa bēnoukēļ
- bēnparougs** – bērnaukle; aukle; nāč pe mān pa bēnparoug ♦ kaimiņēš vajg bēnparoug
- bēns** – bērns; liek tu bēn mierē ♦ tāds ka mazs bēns ♦ tas bēns nav tuo vērts, ka vīņ uz Ārlavam veđ krist ♦ večs cilaks: tikpat ka mazs bēns
- bēnvann** – vannīņa bērnu mazgāšanai; apakeļlaikēš bēnvann taisē no kuok
- bēņķs** – sols; apseidēš tepat uz bēņķ
- bēramkūl** – zebenica, oderkule (zirgiem auzām); bēramkūl izēsts, jajūdž
- bērs** – bēres; liels bērs, pārdesmit rat bērnik
- bērz sūls; bērsūls** – bērzu sulas; večtēš tecan bērz sūls; pousrē tecan bērsūls
- bēzdals** – pirdiens; kurš ta nu tas i, kas palaid bēzdal ka šēks
- bezdārbniks** – bezdarbnieks; bezdārbniks sajēm pabalst ♦ tagad viss sliņķ i bezdārbnik
- bezdņigs, bezdniks** – bezdelīga; laižēš tik ātēr ka bezdnigs ♦ bezdniks pažuoble tais mīdž, pere bēns
- bezdņikbēns** – bezdelīgas bērns; bezdnikbēns izkrits no mīdž
- bezgāls** – bezgalis; tu tā rij ka tāds bezgāls
- bezguods** – bezgodis; bezguods koun apeids maizs vietē ♦ no vīņ tu uzmanēš viš i bezguods
- bezmērs** – svāri vecos laikos; brangs misiņ bezmērs
- Bībeļ** – Bībele; Bībeļ āds vāķēš a misiņ klambrēm ♦ nav kuo last, palas Bībeļ
- bībeļstāst** – stāsti par Bībeles tēmām, ticības mācība skolā; mācē bēņēm bībeļstāst ♦ bībeļstāst it viegēļ iet gāļē ♦ ticēbs mācbe bi jasmācēš bībeļstāst
- bīdaltmilt; bīdal milt** – kviešu smalkie (bīdelētie) milti; diktam smalk un balt bīdalt milt ♦ pajēm ķistē bīdalt milts ♦ lāb bīdalt milt, būs lāb rouš
- bīdlamgaņģs** – gaņģis bīdelēšanai (sudmalās); klab ka bīdlamgaņģs
- biedrēbsbuod** – kooperatīvs, patērētāju biedrības veikals; biedrēbsbuodē lētak ka pe žīd ♦ biedrēbsbuodē viss zemnik bi pa biedrēm
- biezam** – biezumi; več cūk, nebrāķē, ēd biezams ♦ nebrāķē kost, ēd biezams
- biezputarstumps** – stampa (kartupeļu biezputrai); nomazgē tuo biezputarstump
- bikss** – bikses; Kundzberģ skruodērs man pašūj bikss; vadmals bikss aitmugrē ougš; vasar valķē pakal bikss
- bikšpriekš** – bikšu priekša; večtēvam bikšpriekš vaļē; tov bikšpriekš vaļē ka večtēvam
- bild** – bilde, glezna; zīmējums; fotogrāfija; mūs baznicē i Rožentāl māl̄t bild; pekaran bild pe sienmāl ♦ meit ka vien bild

- binderstut** – šķūņa stabu un spāri savienojošs balsts; binderstuts liks no apēļ kuok
- binzuol** – starpzole apaviem; binzuol liek no tād plānak zuoļād
- birdant** – birdināt, bārstīt, kaisīt; penācs laiks birdant sēkal zeme
- birst** – birste; birst sēj no cūk sarēm vo zirg ast
- birz** – josla, ko apsej vienā gājienā; novelk taisan tuo birz
- birz** – bērsu birztala; tād smukk bērs birz
- bišdūļes** – dūmu kannā bišu apdūmošanai; kūp ka bišdūļes
- bišķrēslīņ** – ārstniecības augs; lāb zāl i bišķrēslīņ, lē vīņ i tād rūgt
- bišķiņ, bišķ** – mazliet, nedaudz; eļej man a bišķiņ ♦ tu esradēs bišķiņ pa vēļ ♦ es tov eduos bišķiņ milts ♦ pemēt zupē vel bišķiņ sāl
- bišķs, krāšbišķs** – nūja malkas sabikstīšanai krāsni; tas krāšbišķs diktam aprgzdēs
- bišspiet** – bišu spiets; sagrab bišspiet kriečē ♦ bišspiet sasmetēs ābeļkuok galē
- bišstruops** – bišu strops, bišu mājiņa; Ērliķs taisē lābs bišstruops ♦ Indulam pills dārzs ar bišstropēm ♦ bišstruops pelids pills a skudrēm
- bits** – bites; bits spietē, rougēs nu, kur sasmesēs
- bīz** – bize; meitnam bīz līdz kāj ceļēm
- bīzt, bize** – (govis) bizo (dunduru laikā); guojs taisēs bīzt, asts gaisēs
- blād, blādes** – niekus runā, melo; blād ka tāds bleids
- blandēs** – blandās (suns), klaiņo; tqvs suns blandēs pa mēž
- blank** – plankā; sienmāļs stells no blankam
- blašķs** – blašķe (pudele); jēm iekšē tā, ka blašķs tukšs
- bleidēb** – blēdība; tuo bleidēb a acēm var rēdzt
- bleidigs** – blēdīgs; bleidigs ka čigains ♦ viš no dzimšan i tāds bleidigs
- bleids** – blēdis; sārgēs no vīņ, viš i liels bleids ♦
- bleids pedzīms un bleids nomirs ♦ viš i bleids bījs un bleids paliks ♦ viš tai bleiž barē i tas pārākēs bleids
- bleiņs** – blēņas; nu tik bēn nešastrāde bleiņs ♦ tas kuo tu suole, tāds bleiņs vien i
- bleistiķs** – zīmulis; kur tu nolik mān bleistiķ
- bleķ kruons** – (agrāk) bleķa vaiņags skārda apvalkā (ap 1-1,5 m augsts, 0,3 m biezs, ar stiklu); priekš kār uz kapēm lik tāds bleķ kruons
- bleķs** – bleķis, skārds; vann no cink bleķ ♦ uzlik bleķ jumt
- bleķšķērs** – šķēres skārda griežšanai; saluočē bleķšķērēm kāts ka sallams
- blenž, blenst** – blenž (skatās); kuo tu uz mān tā blenž ♦ blenž ka teļs uz jounēm vārtem
- bless** – balta zīme zirga vai govs pierē; balt zīm pierē, souks tuo guoj pa Bless ♦ bless pierē tāpat ka večē guojē
- blikstiš, blikstiņ, ac blikstiņ** – plaksti; acu plakstiņi; kout kas ebīrs apakš ac blikstiņ ♦ blikstiņ pill a mieg ♦ blikstiš roustēs, kas tam pa vain
- bliņkt, bliņķē** – mirgo (bāka); acs bliņķē, ka Kolks bāk ♦ rō ka Kolks bāk bliņķē
- blisan** – mirkšķina (acis); Kuo tu blisan acs, vo tov kāds čubaks ebīrs? ♦ neblisan acs, ķerēs pe dārb ♦ acs ju var izblisant
- bluod** – nelabs (suns); maisās apkārt, blandoņa; īst bluod no sūņ ♦ bluod no sūņ - ne mājš sargē, ne ganēs iet
- bluks** – bluķis; uozal bluks priekš gāļ ciršēn
- blumīzērs** – mutes ermoņikas; karlaiķē vācēš spēlē blumīzēr ♦ spēlē valcēr uz blumīzēr
- bluss** – blusa; bluss ķērt – tur vaig spics pirksts ♦ ouzploukstam laikā bluss ka ne atskoutēs
- bluszāl** – nezāle; kāds veļls to bluszāl te sasējs
- bluodiš** – blodiņa; tas bluodiš i priekš slapnam ♦ bluodiš pelikts a eidan pilss ka ac
- buod** – bode, veikals; Kadiķ buod bi vien krietan buod ♦ buod tukšs ka izsloucts
- buodniks** – bodnieks, veikalnieks; Mundrovsks a Folkman bi buodnik ♦ Mundrovsks bi biedribs-

- buoḁē buodniks ♦ buodniks bez šmoukšēn nevar izkarantēs
- bōgans** – vijoles lociņš; dābs no skuolṭē a bōgan pa pier
- buogs, priežbuogs** – neliela (priežu) mežaudze, birzs; pagan guojs priežbuogē ♦ pus tas buogs i mūs sainikam
- bokss** – skārda kārba; vācēš skābē kāpsts bokseš
- bokszāl, bokssāl** – sāls un garšvielu maisījums ķilavu sālišanai; peber tā pavairak bokszāl
- bokštāb** – burti; bēns mācēs bokštābs; puik ju bokštābs pazīst
- bolderjān** – baldriāni; kārigs ka kaķš uz bolderjāņem
- bomvill** – kokviln; bomvill dzīj i švaks ♦ pusvadmaļē i bomvill iekšoud ♦ pusvadmaļē bomvills šķēriš
- bonck** – pāresninājums dziļā; bonckēn gan tu i savērps
- borkdzēlz** – mizojamā lāpstina; tāds labs zviedar borkdzēlz
- borkt** – mizot; jaborķē stutmalk ♦ borķē stutmalk a borkdzēlz
- buokstērt** – burtot (mācoties lasīt); bēns buokstrē ♦ buokstrē ka pats mācēs
- buors** – urbis; tas i colligs buors ♦ tas buors neģēld priekš sultecanšēn
- buorst** – šūti audekla bikšturi bērniem, pusaudžiem; bikss uz buorst
- buort** – urbt; jaebuorē sūls bērže
- borvik** – baravika; borvik tārpa saēdš; borviks pils a tārpeņ
- bosiķš** – nelietis, noziedznieks; viš i no cietam, īsts bosiķš ♦ viš i tāds bosiķš no bēn dienam
- bourt, bourē** – baurot, bauro; bourē ka briež bulls
- boušēļ** – baušļi; priekš kār skuolē bi jasmācēs boušēļ ♦ man tie boušēļ neļiž gālē
- brak** – šķērskoks (aizjūga piederums) divu zirgu piejūgšanai pie darba rika ar divām zveņģelēm; brak jatais no miķēļ kuok
- brāķers** – koku šķirotājs, šķirotājs; mait žīd brāķers, pekrāp
- brākt, brāķē** – izvēlēties, šķirot; ēd biežams, nebrāķē kost
- brāls** – brālis; tu man i tikpat ka brāls
- brant** – koksnes puve, brants; grīdē esmetēs brant
- brēc uz voidūkām** – vaimanā; ka nomīr, nu var brēkt uz voidūkām
- brēcant** – brēcina; nebrēcān bēn, duo viņam pup
- breicans; brēcans** – brēcians, raudiens; bēns laiž breican vaļē ♦ laiž brēcān vaļē, ka ouss plīst puš
- breištang** – šķērsstienis durvju aizslēgšanai, lauznis; zēm sasāls, atņēs breištang
- brēķēls** – brēkulis (māzš bērns); egrūž tam brēķlām knup mutē ♦ ganmeitnam uzradēs brēķēls ♦ vel ju tik tāds brēķēls i
- brēkliš** – brēkliņa; sazveķēš zujs siķš ka brēkliņ ♦ vo tas kād zūj – brēkliš
- brīdant** – brīdina; pabrīdan bēns lē nētais bleiņš
- briesams** – briesmas; kruoge redzē briesams ♦ tāds briesams viss mūž nebi redzēs ♦ kar laikē tik bi visāds briesams
- brills** – brilles; brills noslīdēš pašē dēgangalē ♦ vairs bez brillēm neņēdz last ♦ stulbam brills neņpalīdz
- brīnams** – brīnums; tas nu gan i brīnams ♦ runčam brīnams, ka pēl pamuk
- brīnamsvec** – eglītes brīnumsvece; uzdedzan Ziemsvētk eglē brīnamsvec ♦ katram bēnam pa vien brīnamsvec ♦ brīnamsvec dēg a gaiš liesam
- brīntēs** – brīnīties; neņobrīntēs, kur knašš krās drāns
- brisks** – rājiens; nu tu dābs no māts brisks
- brīvēb** – brīvība; nu i brīvēb, katars dar, kuo viš grib
- brīvstēb** – brīvestība; piektē gadē mūs tēv taisē brīvstēb
- bruoksts** – brokastis; vo tu bruokst paeid; sainc souc bruokstēs
- brošš** – broša, piespraude; gadstirgē nopirk meit-

- nam brošš
- brouct** – braucīt, masēt; veče māt māk brouct visāds vains ♦ tu vārt pabrouct man mugar, krik esmetēs ♦ tu man pabrouc tuos kājs, tād sāpig
- brouke** – braukā; kuo tas čigains broukē uz priekš un apakēļ
- brucant** – asināt, berzt; neizbrucan tuo spaņ duban cour ♦ izbrucan balts krēkals ♦ brucan ruoks aiz priekēm ♦ vajg uzbrucant iskapt, vairs nejem ♦ lāb nobrucan man mugar
- bruckēls** – izkaptis strīķis; brucant a bruckēļ ♦ brangēs bruckēls, neņorouj asmiņ ♦ buodē pirkts bruckēls
- bruġakmiņ** – bruġakmeņi; bruġakmiņ vietam egrimš, japaprave
- brūġs** – bruġis; pils sētsvidē i akmiņ brūġs
- bruk** – bruka, vēdera plēves plisums; akmiņs douz-dams, dabē bruk ♦ neņtrakē puik, ka neņdabē bruk
- brūkliš** – brūklenes; brūkliņ pils slēġs ka sārkans
- brunč** – brunči; šūpēs ka brunč plodzņēs
- bruņčepēr** – bruņū cepure, ķivere; peic kār bruņčepērs mētes gar visēm žuogmalēm
- bruokstlaiks** – brokasta laiks; līdz bruokstlaik pļoušēn pa rass
- bruokstnese** – brokasta nesējs; šorīt sainc pats i bruokstnesēs
- brūtskruons** – līgavas vainags; brūtskruons no mirtēm
- buban** – bubina; ķēv tēv pazist, dzird, ka buban
- buč, bučtes** – buča, bučoties; tas meitans gan i kārigs uz bučšņēs
- bučmūls** – kārs uz bučošanas; īsts bučmūls, tas tik vien tov i prātē ♦ tas meitans i īsts bučmūls
- bučtes; bučēs** – bučoties; bučšņēs ju nav neķād grēk dārb ♦ Ližēls i kārigs uz bučšņēs
- bukkārkals** – blīgzna; bits laižēs bukkārklē pūplēs
- bukstiņ biezputar** – putraimu biezputra ar kartupeļiem; vakriņēs bi bukstiņ biezputar
- bukstiš** – pašauštas vadmalas veids
- bukt** – bukte, iespiedums, bikšu buktes; eskreġ kuokē un dabē bukt
- buķet** – buķete, puķu pušķis, smaržu kopums; brūts buķet ka neņvar neņ satūrt
- buldrē, buldērt** – buldurē (tītars), neskaidri runā; tā buldrē ka tītars, neņkuo neņvar saprast
- bullans** – neliels (jauns) bullis; pusuotar gād bullans ♦ kaimiņam i tāds bullans
- bulls** – bullis; Bažam bi lielēs sugsbulls
- bultknābs** – dzelzs kāsis plīts riņķu pacelšanai, malkas sabikstīšanai plīti; krāsns kruķis; neņķērnēs, pajēm bultknāb un sabakst malk plītē ♦ sačokrē krāš a bultknāb
- Buļķallans** – kalns zem vecā ūdenstornā; no Buļķallan mēs brouc a slēpēm
- buļķpier** – buļķu piere (lamu vārds); tu i īsts buļķpier
- bumb** – bumba; puiks pļavē spārd bumb
- bumbēls** – bumbulis; ac blikstiņē uzmetēs tāds bumbēls ♦ man ēlknē emetēs tāds bumbēls
- bundals** – bunduls; nodreijē man tād sviestbundal; sviest eliek iekš bundal
- bundzniks** – bundzenieks; večēs Blumberķs bi bundzniks
- bundž** – bundža, kārba (skārda); bleķ bundž a uošēm
- bung** – puns; pa tumsam uzskrēġ stendrēm, dabē bung
- bungs** – bungas; Blumberķs a bungam iet pa priekš ♦ večēs Blumberķs sit bungs
- bungvāl** – koka vāle (āmurs) mietu iedzīšanai zemē; krietan bungvāl, a tuo var strādt ♦ bungvāl tik vīr var cilt ♦ kuok ķil sit a bungvāl
- bunt** – sacelšanās (pret varu); piektē gadē tēv taisē bunt pret muižnikēm
- bunt** – saišķis; atņēs vien bunt burkiņs ♦ uz tīrg burkiņ bunt maksē 10 santīm
- buomkant** – neapzāģēta dēļa mala; tiem dēļēm buomkants pētēš a cīr
- buoms** – bomis; buoms vaidzigs priekš baļķ celšēn
- burbēls, burbēļ** – burbulis; burbuļi; ilg līs, burbēļ

- uz ūdiņ; tāds burbēls ka bēn gāl
- Burbēļciems** – ciema palama pie Dundagas; Burbēļciemē kolkōznik vien dzīvē
- burk** – burka; saplis glāž burk ♦ zapt jasalēj trīslīter burķes ♦ pill burk a zapt
- burķens, burkiņ** – burkāns; dēgans nosāls sārķans ka burķens ♦ puik, pajēm burkiņ ♦ burkiņ ougš ka duob plēš puš
- burkiņduob** – burkānu duobe; burkiņduob nooudzs ka pļāv
- būrniks** – burenieks; būrniks pašš taisē zvejnik ciemēs; liels trīsmast būrniks
- burs; būrs** – burvis; Mazpūpolberķs bi liels burs ♦ runē ka apakeļļaiķes i bījš būr ♦ kur tu tagad jems būr, viss pazūdš ♦ viš i ta ka tāds būrs
- būršlaks** – aizdusa, klepus (zirgu slimība); zirgu slimība (pārsķrietam dod dzert); saskrēj zirgam būršlak ♦ tā tu sabrouks zirgam būršlak
- burtnic** – burtnīca; burtnic a rūtiņem
- butel** – pudele; seid akal pe (sōv) butēļ
- C.**
- calēs** – cilājas; zābak pa lielēm, calēs; topēls pa lielēm, calēs
- cāls** – cālis; smuks dzeltans cāls
- capcarap** – kout ko nospert, nozagt; čigaiņ puiks gadstirgē tais capcarap
- cāpe** – lēni iet; vēctēs cāpe uz pirt, krēkals padse
- caurams** – caurums; caurams uz cauram, tā novalkts bikss
- cbībaks** – ūdensķriņģelis (?); sīksts ka cbībaks
- cedēļ** – zīme, paziņojums, uzraksts; sajēm no pagast cedēļ, ka grant javēd ♦ tād cedēļ pelikts pe durēm
- ceijērs** – pulksteņa rādītājs; lielēs ceijērs uz divēm; pulkstēns a spuožem ceirēm
- čekals** – cekuls; katrē vistē i sovs čekals; puikē čekals (matčekals) ka gaiļ sekst
- čellamlouž** – celmlauži; čellamlouž i slīper ļouds
- cellams; cellem** – celms; celmi; aizgāj ka vēlls pa čelēm ♦ uozal čellams nav viegēļ izloužams ♦
- tuos čellams tu tik viegēļ neizlouzs ♦ mājs etaisē vienēs celmēs, nu i louk ♦ slēgē čellēm vien vairs palikš ♦ uozal čellams i dikt rēsans
- ceļ dump** – streiks, nemieri; piektē gadē ļouds cēļ dump
- ceļgals** – celis; ceļgals zils, nopumps, sāp ka briesams
- ceļmāllap** – ceļmallapas, ceļtekas; ceļmāllap liek virsē, ka koutkur i vain
- ceļrādētē** – ceļa rādītājs, uzraksts, zīme; uz ceļrādētē i uzraksts, last tu māķ
- ceļstabs** – kilometru stabs, ceļa stabs; ceļstabs rak pa ceļmalam
- ceļšķūr** – greiders; ceļš i bedrēns, vaijg ceļšķūr
- ceļvēš** – ceļavējš; labs ceļvēš, iet ka sites
- ceļviet** – kādreiz braukts, bijis ceļš; vel tuo ceļviet var samānt
- ceļvīrs** – ceļa gājējs; ceļvīram i jaduo naktsmājs
- cenķēļ, cencēļ; cenķēls** – gūžas tievā daļa; ciska, gurns; cenķēls ka lielam dāņ zirgam ♦ pārs cūk-cenķēls vel i ķiste groudēs ♦ kas tam meitnam pa cenķlē
- cepēls** – ceplis (darvas, ogļu); cepēls bi etaists kroujmalē ♦ pe Rākst bi vēcs dārscepēls
- cepēļsluot** – skuju slota maizes krāsns slaucīšanai; cepēļsluot sēj no egeļ zarēm ♦ izslouk pēllans a cepēļsluot
- ceper** – cepure; nešķatēs vīr peic ceper ♦ ceper uz vien ous, īsts lodērs
- cepešķrās** – plīts cepešķrāsns; cepešķrās izdēdzs, pēllēn birst panņ ♦ cepešķrās izdēdzs, roušs nevar pacept
- cepešpann** – panna cepšanai; izsmēre cepēšpann a touķem, lē nepedēg ♦ liel cepēšpann, tur var vēsal sivan izcept ♦ papras Ližlē, lē eduod tov cepēšpann
- cēram, cērams** – cērmes; puikam cēram, jadabē aptēķē zāls; puikē jaidzēn cērams ārē; bēnam vaig cēramzāls
- cērrs** – matu cirtas, pinkas; nekārtīgi, nesukāti mati; izķemmē sōvs cērrs ♦ saķemmē cērrs, izpūrs ka

- ērķels ♦ dance, ka cērrs iet pa gaisam ♦ cērrs saspinkšes, līdz kāmsēm ♦ cērr izougš līdz apkēl
- cērtēs** – iemīlētis; tu ju cērtēs var, bet vo viš tēv jems
- čērtardien** – ceturtdiena; čērtardien dābs joun mēneš
- čērtartes** – ceturtais; i čērtartes kār gads
- cibaks** – (pīpes) iemutis; mundštuks; pīpē briesmig liks cibaks ♦ cibaks izeids priekš zuobs
- cielaviš** – cielaviņa; baltēs cielaviš māješ, var sākt loukdārbs
- ciemīš** – ciemiņš; nāč iekšē, būs ciemiš ♦ pasrouges, kāds ciemiš atskūlēš
- ciemļouds** – ciemiņi, svešinieki, kaimiņi; es tā cilē, kas tie ciemļouds tād i ♦ pa Jāņem sanāk ciemļouds
- ciemtēs** – ciemoties; man nav ilg vāļ ciemtēs
- cierē, ciert** – pastaigājas, staigā, iet nesteidzīgi; kuo tu pierē ka kāds baruons ♦ skuoltēs pierē a sōv madam pa cēļ ♦ pierē ka gaspaž pa park
- ciess** – ciesa, vārpata (nezāle); ciess var pēbeigt a meļlē papuv
- cietamniks** – cietumnieks; viš i bījs cietamniks ♦ kas nu nuo cietamnik var iznākt pa cilak
- cietams** – cietums; eliks tēv cietmē, ta tik tu rēdzs ♦ cietams bi pilē, vienē stūrē
- cigiš** – mazs kumeļš; ķēvē astkrēj mazs smuks cigiš
- cikuoriņ** – cigoriņi; cikuoriņ oudzē priekš kafē
- ciķeļbārdz** – spica bārda; tād ciķeļbārdz ka kazē
- cīle, cīlt; cūle** – uzmanīgi skatās, mērķē, vēro; tu pacīlē kuo kaimiš sētsvidē dar ♦ cīlē ka uz pilēm izgājs ♦ kuo tu tik prātig cīlē ♦ nocūlē lāb, lē trāpt
- cilinders** – cilindrs (galvas sega); cilindērs gāļē, īsts āksts ♦ uzlics cilindērs gāļē, ka tāds ķēms ♦ staigē ka kungs, a cilindērs gāļē
- cilindērs** – cilindrs (lampas); cilindērs karlaikē bi dārg mant
- cimbuol** – (putna) kāja, stilbs; vistē tik dīvs cimbuols i ♦ tov tas cimbuol, tu vairak darēs
- cimēnts** – cements; priekš fundament būs vajdzigs
- cimēnts**
- cīņes, cīntēs** – darboties, smagi strādāt; cīņes a cēlmēm ka briež bulls ♦ viss mūž cīņes, pa tuo dabē kump mugar
- cīns** – cinis; mazs cīns apgāž liel vezam
- ciņgāl** – ciņu gali (pļavā); ju ciņgāl plik, kur pasrouges (E. Dinsbergs)
- ciparblat** – ciparnīca (pulkstenim); ciparblatt a uzmāltēm rozēm ♦ ciparblat muš nodirsts, nēko nēvar saprast ♦ ciparblat tāds nopeļes, nēvar norēdzt
- cīreļputēs** – cīruļu putenis; nēspries pa ātēr, vel būs cīreļputēs
- cirkāts** – cīrvja kāts; cirkāts jalieks no mīkēļ kuok
- cirkēļ** – cirkulis; riņķ var novilkst a cirkēļ
- cīrs, cīrs** – cīrvī; krietnam vīram krietans cīrs ♦ man i Bruzinsk kalē kalts cīrs ♦ labs malkskaldams cīrs
- cīrsam** – cīrsma; estigē, izdastē cīrsam, lē zin, kas tur i iekšē ♦ šuo cīrsam nocirt šopousar ♦ tas cīrsam nav priekš lopgānšēn ♦ cīrsam aizoudzs a pieskam ka ell
- cīrvēls** – cīrulis; cīrvēls dzied gaisēs ♦ cīrvēls plodzņēs pa mākiņapakš
- cīss, cīss** – ar salmiem sasiets labības klēpis; sien rudz cīss, ka a jēļem nagēm
- cīšē ouzs; cīšē** – ar grābekli veido labības klēpjus; lē meits poukrē sacīšē ouzs
- cīsk** – gūža, cīska; kas pa cīskam, kas pa cenklēm, ka lielam dāņ zirgam ♦ cīskas ka ziluoņam
- cīss** – purva grīslis (gultas maisiem); cīss noģēld čubmaisēs
- citgād** – citu gadu; citgād tov būs jaiet skuolē
- coll** – colla; nav tik smalk, coll uz priekš vo apakēļ ♦ coll i tād apakēļlaik mērs
- collštaks; colštaks** – saliekamais colmērs, colmērs; colštaks kābtē ka būvmeistrēm ♦ collštaks i amatnik daikts
- cop** – sieviešu matu sakārtojums; sasukē mats un uztais cop

- coplans** – paliels, pusaudzis, augošs; brang pa-coplans bullans
- cour courņem** – caurmērā vidēji; rāciņ šogād cour courņem lāb paougš
- courams** – caurums; biksam couram vien i palikš ♦ zarcouram dēļ aiztapē a tap ♦ ka apēd kringeļ, kur tas courams paliek
- couramšvāģers** – sievas mīlākais; Žāns nēmaz nēzin, ka tu viņam i couramšvāģers
- courslēdzam atslēg** – atslēga durvju iekšpusē; klētsdurēm i courslēdzam atslēg no kuok
- cucaurams** – anālā izeja; aizbīd cūķē cucauram a sallam vīšk
- cuijan, cuijant** – rīdināt (suni), rīdīt; pacuijan sūņ uz aitam ♦ ja ājs ies rudzēs, pacuijan tik Duks
- cuk** – siltummūra dūmeja, skursteņa dūmeja; jaiz-slouk cuks ♦ jaizžakrē cuks, lē nēšmetēs pašars ♦ cuks pedēģš jaizslouk
- cūkaizgalds** – aizgalds, novietne cūkai; cūkaizgalds izārds, jasariktē ♦ sapravē cūkaizgald, tas i tāds sapuķēs
- cukar sīraps** – cukura sīrups; bēn izstrēbš cukar sīrap
- cukarbiets** – cukurbietes; šovasar lāb paougš cukarbiets
- cukarmaiss** – cukura maiss; Ulmanlaikēs cukar-mais svēr simt kilogram
- cukarpobriķs** – cukurfabrika; cukarpobriķē tais cukar
- cukars** – cukurs; nu ju cukars pills buods ♦ mums bi trīs cukar pobriķ ♦ cukars makšē noud
- cukarzirniņ** – cukurzirņi; bēn, veļl, apeidš viss cukarzirniņ ♦ cukarzirniņ jaēstād, lē bēņem but kuo panašķēš
- cūķepēr** – cūķepure (lamu vārds); īsts cūķepēr no vīr ♦ īsts cūķepēr tov i tas kaimiš
- cūķeidans; cūķeidnams** – cūku barība; liel cūk, nēs pill spaņņ a cūķeidan ♦ satais cūķeidan priekš vakarreiz ♦ satais cūķeidnam un aiznes uz cūk-staļl ♦ cūķeidans i sataists, tu tik lej silē
- cūkkast** – dēļu kaste cūkas transportēšanai; ap-skatēs vo cūkkasts iekšpusē nav kād nagal ♦ aizbrouc pe kaimiņ peic cūkkast
- cūkkoujams duncs** – cūku duramais duncis; cūkkoujams duncs i ebīdts sienmaļ šķirbē
- cūkkoušēn** – cūku bēres; uz cūkkoušēn taisēs ka uz lielēm svētkēm
- cūklabēb** – sīki, atvētīti graudi; cūklabēb ju nēiet rēķname
- cūknāzg** – vienkāršs mezgls; lemps tāds, sasejs a cūknāzg
- cūkpien** – cūkpienes, pieneš; cūkpiens zied ka dzēltans
- cūkpried** – "cūku priede" (klajumā, zarota, zema); cūkpried pils a čiekreņ ka krellēm
- cūkpups** – cūku pupas; es tuos veļl cūkpups nēēd ♦ kukiņ ēd cūkpups nuost
- cūkrāciņ** – kartupeļi cūkām (barošana); vo tie cūkrāciņ līdz pousram petiks
- cūkrakam** – cūku rakumi; viss plāv vienēs cūkrak-mēs
- cūks gāl** – cūkas galva; dabē cūks gāl un izvār oukst gāl
- cūks kājs** – cūkas kājas; ka dabē cūks kājs ta nēnogroustēs
- cūksakēn (cūkast, briežast), briežsakēn** – platlapu bezgale, ārstniecības augs kuņģa vainām ♦ cūksakēn i rūgts ka bail ♦ cūksakēn nodēr priekš vēdarvain
- cūksil** – sile cūkas ēdienam; sile cūkai (ēdiena ieliešanai); cūksil iztēš no apeļ kuok ♦ cūksil izkaplē no apss kluč
- cūksiliš** – māršils; timiāns; cūksiliņ tēj i brangs padzērams
- cūlē** – mērķē, lūr; skatās, mērķē; cieši skatās; Pēter, ko tu tur cūlē ♦ nēcūlē uz meitam ♦ kuo tu tur cūlē, tur nēkas nav ♦ nu tu cūlē a abam acēm

D.

- dāb** – daba; dāb mūsliakēs i pecūkts ka vairak nēvar
- dābs pa lēp** – dabūsi pa ģīmi; dābs pa lēp, ja nēstāvs kluss

- dābs pa nuņņam** – dabūsi pa muti (lūpām); dābs pa nuņņam, ta būs mut ciet ka šuplād
- dābt, dabēs** – dabūt, dabūjis; nu tu dabē, kuo gribe
- dačks** – brikšņi, pielūžņots mežs; tāds dačks, ka acs var izdurt ♦ pe Čigaiņtak i tāds dačks, ka acs var izplēst
- daikts; daiks** – darba rīks, priekšmets, instruments, lieta; tas zāgs i viens varēns daikts
- dakstiš, dakstiņ** – dakstiņš, dakstiņi, kārniņi; mājē mēs uzliks dakstiņ jumb ♦ nokrīt dakstiš, dabē gandrīz pa gāl ♦ pilē uzlik joun dakstiņ jumb
- dakšiš** – dakšiņa; dakšiš i tād jounmuod erikt ♦ īst zidriķel, ēd a dakšiņ
- dakš** – dakša; kāds vīrs, tāds dakšs
- dakt** – dakts; svece dakt nogruzdeš, nevar pelaist ugiņ
- daktērs** – dakteris, ārsts; veceš Grīnberķs bi tikpat ka daktērs
- dāl** – rūpes; tov tur neķād dāl nav jatur
- dambis** – dambis; dambis plūdeš pārrouts pušš
- dambis** – meža ceļš ar grāvi vienā vai abās pusēs; Puriņ dambis ♦ tāds tas Putē dambis bījs no laik gāl ♦ plūd Pācē pārrāv damb
- dampkatalis** – (tvaika) lokomobile, tvaika katls; dampkatal ju atvēd ♦ savēd ūdiņ priekš dampkatal
- damps** – dampis (tvaika katls, lokomobile); damps javēd a astiņem zirgēm ♦ seš zirgspēk damps
- dance, danct** – danco, dancot; dance, ka lindrak plodzņes ♦ pa viss mūž danct nav esmācēs ♦ vakrē būs ball, dābs danct
- dār** – darva; meļls ka dār ♦ dār tecan no sviķčelmēm
- dār** – labības kalte; pebēr pill dār a rudzēm ♦ mēs labēb kaltant vēd uz Sīm dār
- dārbeš, dārbeš** – darbojās, darboties; veceš dārbeš gar grābkļēm cour dien
- dārbstēl** – serdes daļa pagalei, kuru lieto skalu (jumta skaidu) plēšanai; pagales serdes daļa pēc apļievas nolobīšanas; krāšmalk ņem no dārbstēlēm
- dārscepeļs** – darvas ceplis; te kādreiz tēvam bi dārscepeļs ♦ pe Rākst bi veceš dārscepeļs
- dārsdeģis** – darvas deģis; nosmūreš meļls ka dārsdeģis
- dārsdrān** – drāna ko sedz uz pirts ārdiem iesala žāvēšanai; vēll žurks sakapeš dārsdrān
- dāršēns** – darišanas; man i dāršēns pagastmājē un poste
- dārtēš** – darītājs; Ješk ju nav neķāds dārtēš
- dārzniks** – dārznieks; veceš strādē muižē pe dārznik
- dāžē, dāžt** – piedāvā, piedāvāt, dot; kuo tu man dāžē, tov pašam i mazam
- decembērs** – decembris; decembērs šogād bi saligs
- dēdzkeļs** – dzelzs iesms caurumu dedzināšanai; iztiks bez buor, a dēdzkeļ
- dēgams** – meža degums; dēgams aizoudzs a kazruozēm
- dēgangals** – deguna gals; dēgangāl rēdz, mūž gāl ne
- dēgangs** – deguns; dīvruok šnūcams dēgangs
- dēgatcepeļs** – deguta ceplis; dēgatcepeļs ju kureš
- dēgats** – deguts (bērza tāss destilāts); dēgat tecan no bērz tāšēm
- deķs** – sega; tāds vecs, izvalkts deķs ♦ māts ousts deķs
- dēls** – dēles; japeliek dēls, lē novēlk vain
- dēls** – dēlis; sazāgē balķ dēles
- depež** – paziņojums, raksts; tov poste penācs depež
- dērams** – derīgs, noderīgs; tie rat ritiņ vel i dēram ♦ tas liet i dērams, noliek malē
- desmēt** – desmit; pairīt desmētes datams
- dēss** – desa, desas; kas pa krietan dēss struņķ ♦ lābkē zūj ju i dēss ♦ kous cūk, sađārs dēss ♦ rougēs – suns paķēr dēss
- dēss dāršēn** – desu pildīšana; dēss dāršēn būs poukrē
- Dēssmares** – pēc kara krodzniece Dundagā; Dēssmares bi siev ka trīsdūr skaps

devantēs – devītais; devantēs gads puikam iet

deviņ – deviņi; deviņ vilk cits aiz cit

diedals – tāds kas pastāvīgi aizņemās, diedelnieks; diedals i tāds bezkounigs tukšnieks

diedaltēs – nabagot; ej uz cit pagast diedaltēs

diegspuoliš – diega spolīte; vēl suns sagrouds diegspuoliņ ♦ duod diegspuoliņ bēņem, lē spēļes ♦ diegspuoliš paripe apakš gult ♦ kuok diegspuoliš

dienastmeit – kalpone; salig pe Večvager pa dienastmeit ♦ strādē pe sainik pa dienastmeit

diensgaisam – dienas gaisma; jasteidz padārt, kamēr i diensgaisam ♦ ugiņ nēdedzan, vel i diensgaisam

dienstrādnieks – strādnieks, kurš strādā par dienas algu; kuo tu no diensstrādniek vairak var grībt

diensvīds – atpūta pusdienas laikā; pagul diensvīd ♦ pagūls diensvīd kād stund

dienszagēls – dienszaglis, sliņķis; dienszagēls nav zagēls, bet zuog ♦ dienszaglam nēkad nav kuo ēst

Diev dārb – Dieva darbi; Diev dārb, bet cilkam jastrādē

dievduotēs – dieva dotais (tāds paviegls cilvēks); Emsjans bi tāds dievduots

Dieviņkangērs – kangars (trešais valks – Dūmele – Saunags); Dieviņkangrē vietam smilkts līdz ulēm

dievkuociņ – dievkociņš, smaržīgais kārklis; apaķļaiķes dievkuociņ oug visēs mājēs

dievkouts – nosprādzis lops; tād zil gāļ, vo tas tik nav dievkouts luops

Diez – Dievs; kas tuo var zīnt, vo Diez i, vo nav

dīgēls – dīglis; tād sallan, ka viss dīgēļ apsāl

dīķs – dīķis; dīķē ūdens pilē līdz pussān ♦ aizdambē up un uzpludan dīķ ♦ mums Duntķē i pašem sovs dīķs

dills – dilles; bez dillēm gurķs nēvar eskābant

diptāt; diptāts – kalpa (vaļenieka) alga natūrā, laukstrādnieka alga natūrā, agrāk samaksa natūrā; diptāts – piec pūr rudz ♦ muižē kalp rudiņ sajēm diptāt ♦ diptāt tik dābs rudiņ, ka izkuls

dīšēļ – aizjūga piederums divzirgu pajūga ratiem; jūgstienis; dīšēļ puš ka skalgans ♦ dampkatlam dīšēļ ka baļķs

dīv – divi; dīv vien mēs bi

Dīvdubalt – Jaundubulti (Jūrmalā); Dīvdubalt i stancij

dīvlē, dīvēlt – rausta, tramda, dīda (zirgu); dīdīt, tramdīt; dīvlē tuo ķēv, ka tāds apdousts ♦ tu tāpat ka čigains dīvlē tuo zīrg

divruok šnūcams dēgans – traki (aplam) liels dēguns; Silābram Elzē bi dīvrnok šnūcams dēgans

divtāž – divstāvu [ēka]; uzbūvē divtāž māj

divvīr dūrs – divas veramas durvis (stallim, šķūnim); šķūnam plats divvīr dūrs

dižadat – lāpāmā adata; varēn dižadat, ka pirksts ♦ dižadat a liel ac, viegēļ evērt dzīj

dižēs – dižājas, izrādās; dižēs ka čigaiņ zirgs

dižgrābkēls – zirga vilkmes grābeklis; dižgrābkēls tik i kuo vērts

dižistab – goda (lielā) istaba lauku mājās; ciemiņs guldān dižistbē

dižišķs – ikšķis; malk skaldtēms nocirt dižišķ ♦ ekrāmē a āmar pa dižišķ

dižkatal – liels, iemūrēts katls; penēs dižkatal a ūdiņ, vajdzs mātēs

dižkažaks – liels, garš kažoks braukšanai ziemā; kārtigam mežē broucēm vajg dižkažak

Dižkrišs – pēdējā Dundagas barona Kristiāna Osten-Sakena iesauka; es a šādēm tādēm Krišjāņem kuope nējaktē ♦ Dižkrišs 1919. gadē kriev nošāv Tukmē

dižpus – vairāk nekā puse, lielā puse; salasē dižpus spaņņ a uogam

dižriķēļ – ar skaļu valodu; tu gan i dižriķēļ skan ka bazūn

dižrouš – sklandrauši; dižrouš cep pa rudiņem, ka bi burkiņ

dižvedē – vedējtēvs, vedējmāte (kāzās); dižvedēm kāzēs i atbildig šept

duo šu – dod šurp; paduo šu tuo cīr

- duob** – dobe (dārzā); burkiņš sēs dīvs duobs; esēj vേശal duob a burkiņem
- duobams** – dobums; labs duobams priekš bišspiet ♦ vītļē liels duobams, pills a putanmidžem ♦ duobams pills a bitēm
- duor** – dobums kokā bitēm; erikte priedē duor priekš bišsaim
- duorspried** – priede a bišu dori; duorsprieds vel var rēdzts pe Kaziņem ♦ pe Kārkal un Kaziņem vel i trīs duorsprieds
- dorš** – menca; dorš makšē lat gabļē ♦ jūrē vairs doršš nav, viss izķērt ♦ nu vairs doršš pa sapņem nēvar rēdzts
- doš, doš** – mierina govīs slaucot; doš, Raibēl, doš
- duoz** – doze, kārbiņa; ciba (neliela); uztais duoz priekš šnūcam tabak no tāš
- drabiņš** – atkritumi pēc alus brūvēšanas, drabiņš; paliekas no iesala pēc alus brūvēšanas (alus brūvēšanas atlikumi); drabiņš aduod guoļē ♦ drabiņš duod luopēm, lē apēd
- drabiņkuņģš** – lamu vārds; īsts drabiņkuņģš, kājs rump nēņš
- drādž** – biezie atlikumi kausējot taukus; drādž a rāciņ biezputar ♦ saseisēs drādžš a rāciņem
- drān; gāls drān; drāns** – galvas lakats; audekls; drāna, drānas; tik knašš drān ka vien puķduob ♦ puķēn drān ka čigaiņmātē ♦ drān uz acēm, ka nē pazīt nēvar ♦ saine nooud krēkaldrān ♦ uzsējs drān uz acēm ka vēc siev ♦ nooud drān priekš gālē siešēn
- draņķš** – ēdiena vai citi atkritumi; sliktš cilvēks; atvēd no brūz vേശal vāt a draņķ ♦ vo tas i cilaks, tāds draņķš
- drāštārps** – sprakšķu kāpuri, drātstārps; plēsams pills a drāštārpeņ
- drāt** – stieple, drāts; speciāli vērpts un apstrādāts linu diegs apavu un zirglietu šūšanai; mīksti vērpts linu diegs, piķots un vaskots; bezdnik rindē seid uz telefōn drātēm ♦ drāt nopiķē un peic tam novaskē (šūšanai kurpnieku un rēdnieku [zirga iejūga gatavotājs] darbiem) ♦ vo tagad kāds vairs māk drāt uztaist
- drāžambenķš** – (stīpu) drāžamais solš; solš ar spili (stīpu, kātu drāšanai ar slīmestu); lē drāzt a svīmast, vajg drāžambenķ ♦ priekš drāžšēn i drāžambenķš ♦ drāžambenķš i malkšķūņē
- drēbkeļ** – drebuļi, drudzis; tāds drēbkeļš uznāc, ka zuob klab ♦ tād drēbkeļ iet cour kouļem ♦ mān tād drēbkeļ puran
- drēbs, drēb** – apģērbs, audekls; nooud drēb, nu jašuj jouns drēbs
- drēbskaps** – drēbju skapis; uoškuok vēcļaik drēbskaps
- drēgans** – drēgns; rudņē laiks i tāds drēgans
- drēģ** – rāmis ragavu virsmas paplašināšanai; uzsien ragavam drēģš, vess sien
- drēģēl** – durvju aizšaujamaš; aizbīdnis (durvīm); aizdrēģlē dūrs ♦ kalē kalt drēģēl priekš istabdurēm
- dreijt, dreibenķš** – virpot, virpa; katram meistram i dreibenķš
- dricant, dricantēs; drican** – kratīt; purināt (braucot ratos); rō kāds vēll ceļš, drican dvēsēl arē ♦ kuo tu dricnēs, gul mierig ♦ drican gan peic vēll, ka pa brūģ ♦ pa brūģ tie rat briesmig dricnēs
- drigēns** – drigēnes; drigēns i indig
- driķēl** – durvju rokturis; nolauz dūr driķēl ♦ puiks nolouz driķēl
- drill, drillē** – darbināt (bez vajadzības), spēlējas; drillē tuo vēlpēd, kamēr sapleis ♦ Kuo tu bez vajdzēb drillē tuo ratiņ?
- drops** – zāles; aptieķērs samaisē man lābs drops ♦ pajēm aptēķē drops priekš vēdar
- drošk, linijdrošk** – viegli izbraucamie rati uz atsperēm; mācētēs vienādiņ brouc a drošk, a kučer
- druk, drukē** – druka (raksts); Vo tu māk vēcē druk izlast?
- druņkt, druņķē** – stampāt, stampā (biezputru); ♦ biezputar sadruņķē kārtig ♦ sadruņķē lāb tuo rāciņ biezputar, lē kunķēl nēpaliek
- drupšņup, drupšņ** – piena zupa ar nelielām bīdelētām klimpām; sastreb drupšņup a ēriņem
- dubalts** – dubults; dubalt vīl, lē i stiprāks ♦ salej āl a šņāb – dubalts nēplīst

- dubanistab** – dibenistaba; dubanistab i tāds ouksts
- dubans** – dibens; muce dubans izpūjs ♦ kublam dubans izpūjs ♦ dīķē nēvar duban aizkact ♦ kriečam izpūjs dubans, rāciņ birst ārē ♦ Puter ēzram nav dubans
- dubeļ** – dubļi; dubeļ, ka nē izbrist nēvar ♦ pousrēs tē dubeļ līdz ousam, vārt uznākt pliksāls ♦ dubeļ līdz ceļgalēm
- dubeļbeder** – dubļu bedre; ceļš, ka vien dubeļbeder ♦ mežkuil dubeļbedrēs tais vanns ♦ dubeļbeder cūkām kur vāļtēs
- Dubrovlīn** – drusku īpatnēja sieva Dundagā; Dubrovlīn i kārigs uz šņāb
- ducel** – viegli vienass rati; šoreiz jūdž duclē
- ducs** – ducis; ducs un vel viens, tad i veļlducs
- dūj** – balodis, dūja; māķens tāds ka dūj ♦ tād raib dūj ♦ tik miksts ka dūj
- duk** – duka, spēks, varēšana; Pricam gan i duk iekšē ♦ Vo tov nēmaz nav duk kouļēs?
- dukre, dukert** – baksta, grūsta, aiztieks; dunkā; piebiksta; Lūdž skuolte, viš mān dukre! ♦ pe-dukre sāl pe tuo gurķ
- Dukss** – Duksis (suņa vārds); Duksam jaduo žēlstibs maiz
- dūļes; bišdūļes** – (bišu) dūmkanna; ekuran dūļe, ies mēd roudzt
- dūmbūd** – būda gaļas vai zivju žāvēšanai, kūpināšanai; atstās gāļ pa nakt dūmbūde, kas ta viņ jems
- dūmistab** – istaba bez skursteņa; tagad ju dūmistab nav kur rēdzt
- dūmnams** – pavards manteļa skurstenī; kalpsievs pa 5 – 6 salik dūmname
- dumpniks** – dumpinieks; piekte gadē viss zemnik bi dumpnik
- duncs** – duncis; no štik uztais cūkkoujam dunč ♦ kalē kalts duncs ♦ duncs i vajdzigs priekš skalpleišēn
- dunčēls** – duncītis (neliels); Vēžēnsts kāl ašs dunčēls ♦ tāds labs dunčēls priekš rāciņkasšēn
- dundadzniks** – dundadznieks; es i dzīms dun-
- dadzniks
- dunderš** – dundurs; poukre dunder ēd luops nuost
- dundziš** – dundadznieks; dundziš dzīvē Duntķē
- dundzniks** – dundadznieks; es i dundzniks no tēv tēvēm
- dūņs** – dūņas; dūņs līdz kāj ceļēm
- duomt, duome** – domāt, domā; duomt vaig a gāļ, nē a pakēļ
- dūr likstiš** – veclaiku durvju aiztaisāmā daļa – mēlīte; dūr likstiš nolūd ka sapūjs
- dūr stender** – durvju aploda; dūr stenderš taisē no brusam
- dūr, dūrs** – durvis; kuo lūre, aiztais dūrs ♦ aiztais dūrs, vo tu bez ruokam ♦ pamets dūrs vaļē, vists salidš istabē ♦ Vo tu dūrs aizbultē ciet?
- dūr; dūrs** – dūre; dūres; dūr, ka bēn gāļ ♦ vīr šas-dzēršēs āļ, vican dūrs ♦ peic koušņēs dūrs nav kuo vican
- dūriņ cimd; dūriņ** – dūraiņi (cimdi); puik paklaide sōvs dūriņ cimd ♦ māts ādt dūriņ ♦ mežē broukdams javēļk dīv pār dūriņ ruokē ♦ dūriņ slap, ebīd ierē, lē izkalst
- durmēs, lašdurmēs** – duramais, žebērklis; labs lašdurmēs a atkāmrēm ♦ tāds durmēs ka kazak piķs ♦ a tād durmē var iet uz kār
- durpriekš** – durvju priekša; sēta; noslouk durpriekš, būs ciemiņ
- duršlaks** – caurduris, piemēram, biezpiena nosusināšanai; zirnīņ nokāš cour duršlak
- dusēls, delmēs** – pastāvīgs, neliels klepus cilvēkiem, arī zirgiem; astma, tuberkuloze, vājas plaušas; saskrēj gan ķev dusēļ ♦ skēj, kamēr saskrēj dusēļ ♦ viņam i tā ka delmēs, ka dusēls – bez ēļp
- dūš** – dūša; tād dūš ka sugsbuļlam ♦ pirmdiens rīte tād pļiekan dūš
- dvarš** – atsevišķu kāršu vārti (2 - 4 gab.) kāršu žogā caurbraukšanai vai lopu ielaišanai aplokā; aploka, sētas kāršu vārti; dvarš bi ciet, bet guojs ouzēs
- dvašš** – dvaša, elpa; tikkuo vēļk dvašš, būs beigts

- dvēseļ** – dvēsele; tā saskrējes, ka dvēseļ iet ārē ♦ Vo runčam a i dvēseļ?
- dviels** – dvielis; Vo tas tov i pūrdviels? ♦ pūrdviels a praņem
- dzeģež, dzeģeš** – dzeģuze; paklausēs, ka dzeģež kukē ♦ dzeģeš nokukē septiņ reiz ♦ tas vairs dzeģež nešagaidš (drīz mirš)
- dzeģež kukē** – dzeģuze kūko; Vo tu i dzirdēs, ka dzeģež kukē?
- dželētans** – dzeltens; louks dzēltans no cūkpien ziedem
- dželētnams** – dzeltenums; kas tas pa uol, bez dzēlt-nam
- dželēzzāl** – cieta zāle, kūla; lāb izkapt, jēm dzēlzzāl
- dzenķeļš; dzēnķeļš** – slikti atzarota egles galotne, zarota koka galotnes daļa; kur lē liek tād dzēnķeļ
- dzēns** – dzenis; dzēns kaļ kuok ka gāl trīc
- dzēnt; dzene** – nodarināt kokam zarus, atzarot koku; dzene kuokem zars ♦ ņem cīr un dzene eglē zārs nuost
- dzēr; dzērs** – dzērve; dzērves; dzērs ju vairak ap purēm turēs ♦ pasaklouseš, ka purē dzērs klēģe, līs ♦ dzērs dzīvē purkantē
- dzērēš** – dzērājs; tāds dzērēš viš nomirs ♦ Mazansš bi liels dzērēš ♦ Šlīterkāls bi tik tāds dzērēš ♦ kur tas dēls radēs, tāds dzērēš
- dzēriņ** – dzērvenes; salaseš kād pūr dzēriņš ♦ sievs taisēs iet dzēriņš
- dzērķeļš** – dzeroklis; izlūd dzērķeļš, kā nu sakuos ♦ no zuobem dzērķeļš vien tik atlicš mutē
- dzermeš** – dzeramais; skābputar i dikt labs dzermeš ♦ sūls i tāds labs dzermeš
- dzēšgumij** – dzēšgumija; tu vārt nopirkt man dzēšgumij ♦ dzēšgumij nokrit un pazūd
- dziedmeš ūdēns** – šņabis; več edžer dziedmeš ūdiņ
- dziedr** – sija; večlaik dziedrs, a cīr tēst
- dziedšēn** – dziedāšana; peidē stund i dziedšēn ♦ ka plumpē āl, ta dziedšēn iet vaļē
- dziedtēš** – dziedātājs; viš i liels dzērēš un dziedtēš ♦ Bārzdiš bi liels dziedtēš
- dzierans** – dzirnavas (roku); dzierans tagad i tik priekš iesal malšēn
- dziesam** – dziesma; labāk uzdzied vien večlaik dziesam ♦ kāds putans, tād dziesam
- dziesamgrāmat** – dziesmu grāmata (baznīcas); dziesamgrāmtē krusts viršē ♦ dziesamgrāmat a krust uz vāk ♦ tai dziesamgrāmtē i visāds ziņģš ♦ esveitam bēņem šķiņķē dziesamgrāmat
- dziesamsvētk** – dziesmu svētki; šogād Rīģē bi dziesamsvētk (2008) ♦ uz dziesamsvētkem ļouds ka jūr ♦ pagaišgād bi lielē dziesamsvētk
- dzīj** – dzija; lē bēn satin dzīj kamlē
- dzijkameļš** – dzijas kamols; veļl kaķš izrisneš dzijkameļ ♦ kaķans spēlēš a dzijkameļ
- dzilan** – dzilina. dzeļ (nātres); tā dzilan, ka jabrēc
- dzillan** – dzilna; dzillan aizlaidēs, kāds nāk ♦ dzillan i tāds mazs putniš ♦ dzillan brēc, kāds staigē pa mēž ♦ dzillan i mēž policists
- dzimamdien** – dzimšanas diena; uz dzimamdien izcep kringēļ
- dzineš** – [iekšdedzes] dzinējs; zvēru dzinējs medībās; četercilindēr dzineš ♦ dzineš mežē apsmuldeš
- dzirkēļš** – dzirkles (aitu cirpšanai); mātē bi kalē kalts dzirkēļš
- dzirnakmiņ** – dzirnu akmeņi; dzirnakmiņ i jamāk izkapant
- dzirrans, dzierans** – dzirnavas (roku); iesals jamal ruoks dzirneš, tā rup
- dzīsals** – dzīslas; dzīsals vien i, nevar saēst ♦ labs vilceš, divdzīsal kakals (par zirgu)
- dzīvnādžs** – dzīvnadzis (naga pamats); atpleiš dzīvnādž
- dzīvt sien** – vākt sienu, nokopt pļavu; Vo tu ju sien sadzīvē? ♦ viss mājļouds dzīvē sien
- dzīvt, dzīve** – dara darbu, strādā; strādāt, darboties; viss nedēļ dzīvē sien ♦ apsprečēš un nu dzīvē uz dzēlzcēļ

E.

ebīdt – iebīdīt, iebāzt; nevar ebīdt tuo šuplād vietē ♦ sviķ ebīds sviķcourmeš

- ebrist** – iebrist; ebrist sūdeš līdz ceļgaļem
- ebroucamviet** – iebraucamā vieta (pilsētā); ebroucamvietē var atstāt zīrg a vēzam
- ect vedņem** – ecēt (atstājot starpā joslas); tu ecē vedņem, tad tov gaļes būs vieglāk apgriezti zīrgs
- ecteš, ecēš** – draiskuļoties, arī stridēties (bērni), ķildoties; (bērni) plosās, plēšas; bēn, vo būs mierē, kuo nu ecēš ♦ kuo nu ecēš sovē stārpe, labak uzspēlē kād spēl ♦ nevajg bēn ecteš, dzīvē guodig ♦ beidz ecteš pa gult, gul mierig
- eč** – ecešas; ejūdž ečēš un noečē rāciņš ♦ janospicē eč pulķ, nodilš ♦ eč i japēšlej, ka luop nēšasdureš
- eč pulķ** – ecešu zari, tapas; pe kalē uzspicē eč pulķ, nodilš
- edāb** – iedaba, raksturs; tam runčam i tiģer edāb
- edzīvteš** – iedzīvoties; viš grib edzīvteš vienē diene
- egēl** – egle; līk, zarēn egēl ♦ egēl a trak kuplēm zarēm
- eid** – ēde (ādas slimība); eid var nodzīt a kašķpuoran ♦ gāļe esmetēš eid ♦ uzmetēš eid uz vaig
- eidanlād** – lāde, kurā stāvēja skolasbērnū ēdamais; eidanlād stāvē lādispē
- eidanreiz** – ēdienu reize (pusdienas, vakariņas); eidanreizē visēm jabūt pe gald
- eidans** – ēdiens; ēriš a rūšrāciņem – brangs eidans ♦ kas nu pienzup pa eidan ♦ Eidans galdē, ej paēd!
- eidanstārp** – laiks starp divām ēdienreizēm (brokastīm – pusdienām); tur i vien eidanstārp dārbs ♦ a tuo dārbs tiks gaļe vienē eidanstārpē ♦ tuo pļavsgabal var nopļaut pa eidanstārp
- Eids** – Eduards; Veckrouķ souc pa Eid
- einzac** – tamborēta sloksne; ķisanbirē jauzšuj einzac
- eitēš** – ēteris; sadzērēš eitēš un nu skrej pa kadiķem ♦ a eitēš var ātēš duš dābt
- Eitēzvērbēls** – (iesauka) saimnieks dzēris ēteri; Eitēzvērbēls sadzērēš eitēš un rēdz spuoks
- eknīds, ieknīds** – iedīdzis (graudi); rūdz eraug eknīdš, drīz nāks augšē ♦ paraudzē sējam, graud i eknīdš
- ekuortlēš, ekuorteltēš** – iekārtoties, apmesties (uz dzīvi); ekuortlēš pe sainik pa vaļnik
- Ekselenc** – Dundagas MRS krāvēja iesauka; Ekselenc aizgāj puostē
- eksēlmašīn** – ierīce ekseļu griešanai, griezējs lopbarības sasmalcināšanai; brangē eksēlmašīn, a tuo var strādt ♦ eksēlmašīn griezt nav juok liet
- eksēls** – īsi sagriezti salmi, āboliņš lopbarībai; īsi sasmalcināta rupja lopbarība; eksēls vairak jaduoz zirgēm ♦ poukrē jaiet eksēls griezt
- ekts** – stiprs, ass, kodīgs (dzēriens); briesmig ekts padzermēš
- ekūr** – iekuri (krāsns iekurināšanai) – skali, tāsis u.c.; uzliek uz plīt, lē ekūr pažūst ♦ ekūr vakrē jauzliek uz krāš, lē izžūst
- ekurnamēš** – iekurināmais; bērž tāš i labs ekurnamēš
- eķš** – stūris, likums, paksis; eķš mēš salais ♦ uz puskuok ♦ brouc lēnam, ceļam tāds aš eķš
- elāps** – ielāps; elāps uz elāp, stipars bikss ♦ elāps uzšūts uz elāp ka nābgam ♦ elāps uz elāp, šūl nav nēkur ♦ elāps uz elāp ka kāpstgāliš
- eleics** – ielecis; eleics ka nātēš
- ēlķēns** – elkonis; diktam sāp ēlķēns ♦ sasit ēlķiņ, sāp ka bail ♦ ēlķēns tā sāp, ka nē izciest nēvar ♦ izgnuznē ēlķiņ, sāp ka briesams
- ell** – elle; vo tas ell tik briesmigs i ka teic ♦ nu i ell vaļe
- ēlp** – elpa; apseides, atjēm ēlp, atspūšēš
- elš** – elso; elš ka saskriets zirgs
- emiet** – iemiet; emiet žuog miet zemē
- emircant** – iemērkt (veļu); vēšš vaig emircant no vakar
- emm** – zīdītāja; aukle; ja mātē nav piens, jaroug emm ♦ vēcmēmē i bījs muižē pa emm ♦ sapravēš sainikpuikēpa emm
- enāš** – slimība zirgiem, līdzīga hroniskām iesnām; zirgu slimība (izdalījumi no nāsīm); saskrēj gan ķevē enāš ♦ tuo zīrg tu nēpērc, tam i enāš
- eniķe** – ieniķo (ietramda niķus); nēkapē zīrg, edzīs niķš, ēniķš

ņnkars – enkurs; ņnkars ņetur, izness uz sēķēļ ♦
ņnkars ņetur, sklīd ♦ ņnkars ņetur, vēš dzēn malē

ņnst – Ernests; Dinsberģam bi ņnst vārde

ņņģels – ņņģelis; balts ka viens ņņģels; krievs nav
ņķāds ņņģels

ņņģs – ņņģes; buodē redzē tāds dērams ņņģs

ņr – arī; Vo tu ņr var sarēdz? ♦ Vo tu ņr man nāks
līdz?

ņradams – ieradums; no slikt ņradam grūt tikt vaļē
♦ smēķšēn i pagalam sliktš ņradams

ņrakam – ierakumi; karlaikē viss louks perak a
ņrakmēm

ņrnasts – Ernests; sievstēv souc pa ņrnast

ņroug – ieredz; ierauga; eroug spuok un laižēs lapēs
♦ tu mān ņvar eroudzt, kuo es tov i nodarēs ♦ un
ta es eroug tuos ābs dīvs ♦ sainīks ju vīņ dikt lāb
eroug

ņrouj nāšēs – pievāc (nelikumīgi); viš ņžuog, bet
erouj nāšēs

ņsduomēs, esduomtēs – iedomājies, iedomāties; es
bi esduomēs, ka šodien i tirgsdien ♦ tuo ju ņ
esdomtēs ņvar

ņskopt – ieteikt; es tov var lāb zīrg eskopt

ņsproužam adat – drošības adata; sasprouž tuo
couram praķē a esproužam adat

ņsprūds – iesprūdis; jērs esprūds žuoģē riķstārķē

ņstūķt – iebāzt; tuo sien vajdzit stalļouģšē estūķt

ņsveitambēns – iesvētāmais bērns (baznīcā); kāds
smuks esveitambēns ♦ dikt smuks esveitambēns
♦ esveitambēn dīv nedēļ iet mācbē

ņsveitēbs – iesvētības (baznīcā); kaimiņ tais sovē
meitē liels esveitēbs ♦ man bi esveitēbs 48.
[čēterdesmēt astotē] gadē

ņsveitšēn – iesvētišana (baznīcā); pa Lieldienam būs
esveitšēn bazancē

ņš – Dundagas MRS šoferā iesauka; kas ta nu Eš
ņpazīst

ņvēram gumij – ieveramā gumija; nopirk no žīd
vien uolikt evēram gumij ♦ man saputē tas
evērmē gumij

ņzars – ezers; Pācs diķ cit souc pa ņzar ♦ Pēter ņzars
i vēc jūrs lagūn

F.

ņfedērs, fedēķ – atsperu ecēšas; atsperes; šūpēs uz
fedrēm, ka pa jūrs viļņēm ♦ plēsam a fedrēm vien
ņšastrāds

ņfērlīgs – jūtīgs; fērlīgs ka tād uol

ņfierandēls – ceturtdaļa; pajēm no Kadiķ fierandēl
muc ēriņš uz parad

ņfingulierē – regulē; žīds māk finguliert sov pa lāb

ņfīrt, fīrē – kārtot, organizēt; žīds māk fīrt šēpts

ņfirtēls – ceturtdaļa; pa firtēļ stund būs galē

ņfobriķš, pobriķš – fabrika; sīrapfobriķš nosvilpē,
pusdienlaiks cour

ņforūzs, porūzs – augu māja, siltumnīca; muižē
uztaists jouns forūzs

ņfrāņ – bārktis; smuk šall a fraņēm ♦ vildrān but
noousts, vel jaesien frāņ

ņfrintlīgs, frintlīks – kustīgs, dzīvs, izveicīgs,
apsviedīgs, dzīvespriecīgs; kas pa frintlīg sivan ♦
frintlīgs ka zīdants sivans

ņfukšvanc – vienroku šķērszāģis, īss vienroku zāģis;
kuoks no kājam a fukšvanc ņelaiž

ņfundament – pamati; mūr māj pras dzīļ fundament
♦ jasavēd akmiņ un grant priekš fundament

ņfutrāl – kapa apmale; maciņš; paduo man tuo briļļ
futlār

G.

ņgadēs – gadās; vakar man gadēs tāds brīnams rēdzit

ņgadsķārts – koka gadsķārtas; saskait gadsķārts,
rēdzs, cik tas kuoks i vēcs

ņgadstīrgs – gada tīrgus; Duntķē gadstīrgs bi pa
Mazmār

ņgafēļ; gapēļ – dakšiņa; smalks kungs, ēd a gafēļ ♦
vien gapēļ bi tāds sarūšēs

ņgaisam – gaisma; ņvar vairs sarēdzit, uzdedzan
gaisam ♦ ziems vidē diensgaisam gandrīz nav ♦
no skāl tas gaisam i knapš

ņgaisamapakš – novakare, pakrēsliis; gaisamapakš

- jasveit, nevar strādt nekuo
- gaisēs** – augšup (gaisā); paskatēs gaisēs, ta tu rēdzs
- gaisgrābkēls** – paviegls cilvēks; tu i tāds gaisgrābkēls no cilak
- gaiskūģs** – lidmašīna; gaiskūģs rūc gaisēs ka dundērs
- gājēs** – gājējs; es ju viss mūž bi traks gājēs
- gājputēn** – gājputni; gājputēn pruoj laižēs rudiņēs
♦ gājputēn iet rudiņēs un pousrēs
- gāl** – galva; gāl ka spieģels ♦ gāl platāks ka plec ♦ gāl ka cukspanns
- galad** – galoda; smalk galad, lāb var uztrīt nāž
- galddrān** – galdauts; galda sega; ēķēlt galddrān a cakam ♦ pūrē ēķēlt galddrān a fraņēm
- galdmeits** – kalpones, kas apkalpo pie galda; galdmeits palasē tāds prišāks
- galdniks** – galdnieks; Prics i mācēs pa smalk galdnik
- gališ** – galotne (baļķim); tuos galiņš sazāgs malķē
- gāliš** – galviņa; kāpstēm izaudzs tāds liels gāliš
- galuotēn** – galotne; vēš nolouds galuotēn ♦ tas galotēn dērs priekš spār ♦ galuotēn nēdrīkst louzt
- gālsdrān** – galvas lakats; galvā sienamais lakats žīdam poune visāds gālsdrāns ♦ apsejs gālsdrān aplam
- gālsgabals** – no galvas atstāstītais; jaešmācēs diktams garš gālsgabals
- gālsrēķnam** – rēķini galvā; apakēllaikēs gālsrēķnam bi muode
- gālsšāps** – galvas sāpes; vakarpusē nāk gālsšāps virsē
- gaļškāss** – āķis gaļas pakāršanai; saluoc kād desmēt gaļškāšš
- gaļšmašīn** – gaļas maļamā mašīna; janomazgē gaļšmašīn
- ganēbs, gānkēļ** – ganības; švaks ganēbs, piesks vien i ♦ gānkēļ noēst plik
- ganpuik** – ganu zēns; šogād sāmēš ganpuik
- gansuns** – ganu suns; mūs Dukss bi labs gansuns
- gaņģs** – eja, koridors; maļamais gaņģis (sudmalās); abēs pusēs gaņģam i kalp istabs ♦ maļ a visēm gaņģēm, ka rūc vien ♦ kalpērbiģē gaņģs pa vīd
- gar dēgan** – aiziet gar degunu; tas prieks man aizgāj gar dēgan
- gār dien** – gara diena; šodien gan i gār dien
- gardiens** – tāds, kurš gausi strādā; tu tā stiep dārb ka gardiens
- gardīns** – aizkari; uz svētkēm pekaran luogēm jouns gardīns ♦ gardīns pe luog ka muižē ♦ japeliek gardīns, lē smukāk izskatēs
- gardīnštang** – aizkaru stienis; tuo gardīnštang tais gār
- garēm** – nepareizi, [aplami]; tas rūnšēn i pavisam garēm
- garēs** – garais; mān ju nuo bēn dienam souc pa garē
- gariņ** – garaiņi; gariņ pills ķēķs, nekuo nēredz ♦ vār cūkrāciņš, gariņ pill istab ♦ attais luog vaļē, gariņ pills ķēķs
- garkāj** – vīrs ar garām kājām; garkāj nav maisnesēs
- garkouls** – sliņķis; viš pe dārb i tāds garkouls
- garnādzs** – sīks zaglis, garnadzis; viš ju nav zagēls, bet tāds garnādzs ♦ viš i tāds garnādzs, šuo tuo pajēm
- garnic** – tilpuma mērs (2,5 stopu tilpumā); man vien garnic milts
- garnisk** – gareniski; gultē jagul i garnisk, ne krustēm
- garredēļ rat** – gari izlaisti rati (labības, siena vešanai); a tiem garredēļ ratēm tā nevar apgriestēs ♦ tik gār garredēļrat, ka jabrauc apgriest papavlouķē
- gārs bikss** – garas bikses; puikē uzšūt gārs bikss
- garšļouk** – garšļaukus; nogulēs garšļouk, lē var tēv nomērt
- gāss** – nezāle; a gāss lapam nēkāde galē nevar tikt
- gatēr zāgs** – gatera zāģis; pajēm no žīd pusduč gater zāgs uz parad
- gatērplacs** – vieta, kur saved kokmateriālus zāģēšanai; Duntķē gatērplacs bi pe nabag nām

- gatev** – saimniecības ceļš, lopu ceļš; uztais gatve abpus pusēs žuog
- goudans** – gaudens, triekas ķerts; viņam vien ruok i goudans
- gavens** – gavēnis; gavens i tad, ka nav kuo ēst
- gāzans** – gāziens (liels lietus); nu bi gan gāzans
- gazar** – garoza; šoreiz maize ellig biez gazar ♦ katrē maize sōv gazar ♦ maize brang biez gazar
- glāz** – stikls, glāze; kruss izsit siltamnicē viss glāzs ♦ glāz jaizmazgē, pešmucts ♦ pelej glāzs, edzērs
- glāzgriežmēs** – stikla griežamais; visasākē liet pa-soulē i glāzgriežmēs
- glāzpūtes** – stikla pūtējs; apakeļlaikēs vācēs bi glāzpūte
- gleit** – kvēlot; krāsne uogēls gleijē
- glēzan** – glezna; tas glēzan i Sūniņ mālts ♦ pekaran glēzan pe sienmāl ♦ baznicē i Rozentāl altar-glēzan ♦ glēzan i tād bild pe sienmāl
- gliemēzs** – gliemezis; gliemēzs apeids kāpsts
- gliss** – ērce; kas tam suņam gliss sazīdšes ♦ suņam pills kakals a glisam
- glits** – glums; glumš; tas gāl tads glits, nomazgē sālsūdne ♦ atlijšē māl i diktam glit
- glizans, glizant, glizantes** – ziest, smērēt, slid-ināties; glizan sviest uz maiz ♦ gliznes ka zuoss pa lēd ♦ tik glizans ceļš, ka viss kaķ jaapkaļ
- gludan** – glodene; gluodans luode, būs liets
- gloud** – glāsta; noglroud puikē gāl
- gludans** – gluds, gludens; gludans ka pulierts ♦ glu-dans, ka galds virss ♦ tik gludans ceļš ka dēl
- glēts** – glumš, jēls; glēts ka vēcs, pussapujš sēns
- gnīd** – nenovīdīgs, nenovēlīgs cilvēks; skops cil-vēks; vēcs Brūvers i īsts gnīd; vēcs Brūvers no tēv tēv i bījs tads gnīd
- gnīd** – utu oliņas; jauna uts; pill gāl a gnīdam
- Guoč** – iesauka malumedniekam Kaugā (nošauts 1905. gadā); Guoč i bījs varēns ģēģers
- guojtaks** – govju taka; [viš] iet pa guojtakem
- guoj, guov** – gov; liel guoj, tam būs pulk piens ♦
- soul uzlecs, jalaiz guojs āre ♦ šmouļ guoj, bez ragem ♦ tads brūns, tas i sugsguoj ♦ tas i dikt pienig guoj, tesmens vēlķes pa zēm
- guojbars** – govju bars, ganāmpulks; liels guojbars, ne saskait nevar
- guojgāl** – gov; gaļa; sālt guojgāl i tads ka proul
- guojgans** – govju gans; saligt sāmešpuik pa guojgān
- guojslouces** – slaucēja; strādē kolhōzē pa guoj-sloucē
- guores, guortes** – grozās, gorās (izrādīdamies); gorities; guores ka lell muižē ♦ guores man ac-priekšē ka vējrādtes ♦ tu te man acpriekšē neš-guores
- guotan** – jaunlops; neatnesusies gov; tele, kura nav atslaukusies; otrā gada tele; smuk brūn guotan ♦ tas gotan būs sugsguoj ♦ liel guotan, būs lāb guoj ♦ zemkāj guotan, būs lāb pien guoj
- grābes** – grābējs; man tas grābes apsbērnes, jagrāb pašam
- grābkēls** – grābeklis; grābkļam izbīrš vīrb ♦ grābkļam trīs vīrb izlūdš
- grābkēļ līkams** – grābekļa daļa, kur iestiprināti virbi; grābkēļ līkam tais no mīkēļ uošš
- grābkēļ vīrb** – grābekļa zari; grābkēļ vīrb tais no mīkēļ kuok
- grābkēļkāts** – grābekļa kāts; ēvelts grābkēļkāts, no meļlalkš ♦ dreijts grābkēļkāts, lip pe ruokam ♦ sievam grābkēļkāts taisē tads tievāks ♦ grābkēļkāts janopucē gludans, lē neēd ruoks
- grābstēs** – gramstās, taustās; grābstēs gar sien-maļem pa tumsam ♦ tu te neđuome gar mān grābstēs
- grādgļāz** – termometrs; nopirk aptēķē grādgļāz
- gradīzērs** – termometrs; gradīzērs rād gandrīz līdz ougš
- grāmat, grāmats** – vēstule; grāmata; grāmatas; tu man atlaiž kād grāmat ♦ dēls atlaids no krieveņ grāmat ♦ mātē bi dziesam grāmat a krust uz vāk ♦ sakrāmes grāmats istabsstūrē
- gramšks** – tads, kas kādu nieku zog; viš ju nav zagēls, bet tads gramšks

gramžt, gramžę – skrāpēt; skrāpē; kuo tu man gramžę ģīm ♦ gramžę ka kaķš ♦ veļl kaķš sagramžę ruoks bēnam ♦ meitans sagramžę man ruok ka kaķš ♦ tas meitans gramžę ka tīģers

granšbedērs – grants karjers; Vīdļē i dikt dziļš granšbedērs ♦ Vīdļē i aplam liels granšbedērs

grant – grants; ēd grant, bet tur kriev kant ♦ Vīdļē bedrēs i lāb, kaļķēn grant

groužēs – graužējs; sienmalē esmetēs kout kāds kuokgroužēs

groužēs – graužas; pakal bikss groužēs, kamēr esvalķēs

grāvmāl, grāvkant – grāvja mala, grāvmala; ja tu i nogūrs, apseidēs uz grāvmāl ♦ apseidēs uz grāvkant atspūstēs ♦ pajem izkapt, izplouj grāvkant ♦ appļouj grāvkants, Jāņ nāk viršē ♦ zāl tu var papļout pa grāvkantam

grāvracēs, grāvraacs – grāvju racējs; čangēļ bi lāb grāvracē ♦ nu vairs nav neviens grāvracs dzīvs, viss apmīrš ♦ labs grāvracs noruok grāv ka pa šnuor

grāvs – grāvis; grāvs vīram pār pa gāl ♦ plats grāvs, tam tu nēpārleks ♦ grāvs līdz ousam

grēbant – grebt (koka karoti); Večē, vo tu nēvar izgrēbant man karēt?

grēbkēls – koka karošu grebjamais; grēbkļam jabūt ašam

grēbs – kartupeļu atkritumi pēc cietes iegūšanas; jaatvēd grēbs luopēm no sīrappobriķ

greilisk – grīlodamies, streipulodams; šķērsām, sāņus, šķībi; rō, viš iet greilisk ka pedzēres ♦ tā dabē pa gāl, ka aizgāj greilisk ♦ rō, ka nu greilisk vien iet

grēkāzs – grēkāzis; vo man jabūt vienmēr pa tuo grēkāž

grēmķēls – barības kamols (kumoss), ko govs atgremo; guoļē izkrits grēmķēls, nēgrēmē

grencs – robeža; tur tu luops nēlaiž, tur i kaimiņ grencs

grēpt, grēppe – zirgs ēd (skraukšķina); būs vēsals, rō kā grēppe

grīddeķs, grīdsdeķs – grīdas sega, grīdsega, celiņš;

no luptēm ousts grīdsdeķs

grīdsdēļ – grīdas dēļi; grīdsdēļ sapūjš, jaliek joun

grīdslupat – grīdas mazgājamā lupata; pajem grīds-lupat un uzslouk tuo pelc

griest – griesti; spundt griest, lē vēš nēvēlk ♦ griest klāt a vākēm

grigēls – gaiļa (vistas) rīkle, takā iebāza akmentīņus, sabāza galus vienu otrā, izveidojot gredzenu, un izkaltēja: bērniem bija grabeklis; no grigēļ uztais bēnam spēļ

grīļš, grīļļēs, grīļtēs – stabs ar augšgalā iestiprinātām kustīgām ķedēm (rotaļu karuselis); gorās, grīļojas; brīvstundē ies uz grīļam ♦ grīļļēs ka sadzēres

grimzēls – locītavas kaula gals; spole ratiņam; skriemelis; skrēj un izgnuzņē grimzēļ ♦ grimzēļ izdīlš, čīkst

gripēļ – krītiņš rakstīšanai, grifele; skuolsbēns rakst a gripēļ uz tāfēļ

grīst – grīste; striķ salaiž no trīs grīst

grīzans – grods (savērpta dzija); grīzan savērpts, mētes skrudzē

grokams – maisījums (nenosakāms); kuo vēlls tu pa grokam man te sabrūvē

groks – vāroša (karsta) tēja ar spirtu un cukuru; sadzerēs grok, tu tāds izsalēs izskatēs

gruop – rīeva, grope (frēzēta grīdas dēļiem); gruop edzēn a gruopēvēļ

gruopēvēļ – ēvele gropes iedzišanai; galdniekam i gruopēvēļ

groudvedē – graudu vedēji (ved graudu maisus no kūlēja uz klēti); groudvedē bi sainiks a priekšpuiš

gruož – groži (aizjūga piederumi); āds gruož ka baruonam

grūns – ogles; nodeguļi ugunscura vietā; grūns grūzds līdz rītam

grunt – ēkas pamati; zemes īpašums; zemes gabals, saimniecība; māļē vaijg māļē kārtig grunt elikt, citād šķuobsēs ♦ pa mān grunt tov nēkād broukšēn nēbūs ♦ nu tov pašam i sōv grunt

gruntigs – pamatīgs; gruntigs nēmēs ♦ gruntigs

strādņiks, tāds pats ka tēs

grūt gāl – grūta galva (skolā nevar iemācīties);
Ližļem grūt gāl, kuo var izdārtēs ♦ dažam skuols-
bēnam i tād grūt gāl

grūt guoj – govs, kurai būs teļš; neņtranķē grūt guoj,
izmesēs

grūzs – gruzis; acē ekrits grūzs

gūb – guba; pe staļļ sakrājēs liel sūdgūb ♦ tād liel
gūb siens

gudarniks – gudrinieks ♦ tas puik tov i liels gu-
darniks ♦ Vīls i liels gudarniks

gudēr ļouds – gudri ļaudis; parunē a gudrēm
ļoudēm

gulamistab – guļamistaba; gulamistab būs tas
stūristab ♦ meitņem i sōv gulamistab

gult – gulta; gult a atspēr matrač

gūlt – gulēt; runcs var gūlt cour dien un nakt

gūltēs – gulētājs; vēcēs uz vēcam i palics liels gūltēs

gultsapakš – gultas apakša; bēn salidš pa gult-
apšam ♦ meits pill māj, bet gultsapakš pills a
ņorgam

gultsdeķs – gultas sega; māts ousts gultsdeķs

gultsmaiss – gultas maiss (cisu maiss); gultsmaiss
pebīdts a ciss

gultsprieks – meitietis, sieva; tov ju nu i pašam
sovs gultsprieks

gumijs čibs – gumijas čibas; peic kār gumijs čibs bi
labāķē kājapāv

gumzēs, gumztes – krokojas; gorās; ļogās; gumzēs
ka ermōņik ♦ gumzēs, ka bez mugarkoul

guojgans – govju gans; šogād sāmēšpuik pa guoj-
gān

guores – gorās (staipās); Vo kouns nav, guores
puišēm priekšē!

gurkst – gurst, ejot pa mīkstu, svaigu sniegu; at-
sitēs pe mikst, sniegs gurst ♦ sniegs gurst,
zvērēm tūj nēpeies

gurķs – gurķis; gurķ izougš ka ķirp

gurst – slinks cilvēks, slinķis, nevīža; slinks ka vien

gurst ♦ tu i slinķē gurst, neņ strādņiks ♦ Ližļels pe
dārb i ist gurst

gurst – izkultu, izsukātu linu sauja; līn gursts sasien
buntē ♦ vēsals kleips a lingurstēm ♦ līn gurst ka
ūdens, nu tik būs vērpšēn

gurt – josta; lindrakam gurt šuj no bant

gūstekēns – gūsteknis; vāclaiķē gūstekēņ sprāg
badē ♦ dikt izbadēs gūstekēns

guzan – guzna (putnam); pīl peseidēs ka guzan
šķībs

guzlans – zoslēns, pīlēns; guzlan pūkēn ka pūpliņ

guzlans – saktas, sprādzes aiztaisāmais; man sakte
salūz guzlans ♦ guzlans pārlūd, siksān nevar
savilkt

gūžs – dzeņaukstis; gūžs i no jēlmiņād

G.

ģēģers – mednieks; švāģērs bi brīnam liels ģēģers

ģēld, ģēldigs, neģēld – der, noderīgs, neder; noud ju
visēm noģēld ♦ tas man neģēld ♦ mājēs katars
krāms i ģēldigs, noģēld

ģēpēļ – ar zirgiem darbināma (mašīnas) piedziņa;
kaimiņ ē uzriktē ģēpēļ priekš kuļmašīn

ģērt – ģērēt; vajdzs tuo teļād izģērt

ģēvēļ – ēkas jumta daļas gals; ģēvēļ aizšāls a no-
maļēm

ģīms – seja, ģīmis; ģīms ka uolenšš šķīvs ♦ ģīms ka
spieģēls ♦ ģīms spīd ka spieģēls ♦ nu gan dabē
rēdzt ist gumijģīm ♦ ģīms, ka uz kolendēr vāk

I.

i – ir; tas i mans onķēls ♦ tu i īsts vārgēls

ic – spars, spēks; tam puišam i ic iekšē

iekšē – iekšā; nešbungēs, nāč iekšē

iekšēlaidēs – labības kūlīšu ielaidējs kūlēja trumuli;
iekšēlaidēs būs kaimiņ Prics ♦ iekšēlaidē vajdzē
stipar vīr

iekšoud – audekla meti; diegi, ko ieauž audeklā;
pusvadmalē iekšoud no vills dzīj ♦ iekšoud no
bomvill

iel, malksiel – malkas grēda; sakrauj malk ielē ♦ tā

- tik krouj tuo iel, ka tov neapkrīt
- ier** – iedobe krāsns mūrī cimdu un zeķu žāvēšanai; slapšs cimdš esvied ierē
- iesalmaiz** – no iesala cepta maize alus brūvēšanai (piedod alum brūnu krāsu, rūgtumu) ♦ meits lē pacep iesalmaiz ♦ izcep iesalmaiz, lē brūnaks āls
- iesams** – iesms; sameklē iesams, jems paceps gāļ uz ugiņ ♦ nogriež kārkal rikst un uztais iesam ♦ izcep ēriņ uz iesam
- ieskt, ieskē** – kasīt galvu; paieskē man gāl
- iet krievš** – iet armijā (krievu); šrudin man jaiet krievš
- ievzied oukstams** – aukstums (salna) ievziedu laikā; nešpiecēs, ievzied oukstams vel priekšē
- iker** – ikri (zivju); muskuļi; lašš iker i smeķig ♦ kramps emetēs ikrēs, pamase bišķiņ
- ilkeņ, ilkiņ** – ilkņi; mežkuiļam i vareņ ilkiņ ♦ mežkuiļam ilkiņ pēd gār ♦ zob izlūdš, vien ilkans palics
- ilkss** – ilksis (aizjūga piederums); liels zirgs, ilkss būs pa īšem
- indev** – slimība, nelaime, kaite; niķis, slikts ieradums; iedoma; vaina; guoļē pemetēs indev, uzpūtes ♦ tam zirgam i kād indev ♦ tai ķēve i tād indev: sper un nevēlk ♦ tai ķēve i indev baidtēs no outiņem
- irb, virb** – adāmās adatas, virbi; ad, ka irb zib
- irss, irši** – sirsenis; tik liel irš ka zvirbeļ
- iršpundērs** – lapseņu pūznis, sirseņu punduris; iršpundērs ka guoj kuņģš
- iršs** – briedis, staltbriedis; nošāv iršš a krietņem ragem
- istabmeit** – muižas kalpone mājas darbiem; meita (kalpone), kas strādā tikai istabās; strādē muižē pa istabmeit ♦ istabmeitē bi ēns dārbs
- izandēlt** – iztirgot; žids māk paš veļl izandēlt
- izbalēš** – izbalējis; krievēm tas karags vienmēr bi izbalēš
- izčibt** – pazust, nozust; izčib ka žids pa Miķļem
- izdābt, izdabē** – izdabūt (darīt pa prātam); ganpuik māks saincē izdābt
- izdibant** – noskaidrot, izdibināt, izzināt; vo nu tu izdabņē ♦ tu ēr viss grib smalk izdibant ♦ tu a viss grib izdibant tā ka tād bāb
- izdzīvt, izdzīvē** – piespiest aiziet, izvākties; laps izdzīvē āpš no āl ārē
- izgnuzant** – izmežģīt; rō, izgnuzņē išk ♦ krit un izgnuzņē kāj no eņģem ♦ izgnuzan kāj no dirss ārē ♦ izgnuzan elkiņ no eņģam ♦ tā ju var izgnuzant kād luockēļ
- izkameš** – nobadināts, badā; izkameš, ka cour var rēdzt
- izkann** – lejkanna; pajem izkann, apleij kāpstš
- izkapant (iskapt)** – izkapināt izkapti; es vairs neņrēdz iskapt izkapant
- izkarantēs** – tikt cauri, izvilkties; kaut kā tikt galā; iztikties; cik noud i, tik i: jaizkarņes kā var ♦ a luopēdam vajdz izkarantēs lidz Jurgēm ♦ trūcig i a rāciņem, bet kout kā izkaransēs ♦ izkarņes pats a sōv noud
- izkruoģē** – iztirgo, iznieko; tas nav sainiks, kas izkruoģē sōv mant
- izķēpartēs, izķēprēs** – izķepuroties; izķepurojas; rēdzs, vo viņam izduosēs izķēpartēs ♦ izķēprēs ka īsts žids
- izķērant** – izniekot; izķēran lāb mant
- izķīdt** – izķidāt; vajg izķīdt zūjs, lē var nopepant
- izlaidēs** – izlaidies; izlaidēs, ka teļš vēdrē
- izleps** – izlepis (brāķē ēdienu); suns, mait, izleps: neņēd zup, grib kouls ♦ izleps eišņē ka muižkung suns ♦ izleps ka žids pa šabam
- izluokšēn** – izloksne; puopiņem tas izluokšēn tāds muodigs
- izluts, izlutants** – izlutis, izlutināts; meitans izlutants a štātēn
- izļores, izļornes, izļorges** – iziris, izļodzijies; izdilis, izkaltis; novalkājies; izļorēs ka vēcs šķūndūrs ♦ tas riķ žuogs tāds izļornēs ♦ ritiņ spieķ izļoranšēs iekš ūl ♦ pa tiem krēbļem broukdams rat ritiņ pavisam izļornēs ♦ žuogs tāds izļorgēs, jasastēršē

izmeļ vill – spēkojas, kaujas; skuolspuiks krūmes
izmeļ vill

iznīcis – nogaidījies (veltī); pus dien iznikēs pa velt

izuort, izuore – izdzen, izdzīvo; izdevēs izuort tuo
pušēlnik no mājām

izplačtēs – izlielities; viš grib izplačtēs a jounēm
dēļem

izpleitēs – izplēties, ieplēties; izpleitēs ka sien tu-
pecs ♦ seid plānvidē izpleitēs ka krašs ♦ iz-
pleitēs, ka garmēs nevar paiet ♦ tā izpleitēs, ka
man nēmaz nav rūm

izplindert, plindert – izsaimniekot, izniekot; dēls
māj izplindrē uz ātēr ruok

izpūrs – izpūris; saķemmē mats, nēstaigē tāds
izpūrs

izpūrs mat – izpūruši (nesasukāti) mati; mat izpūrs
ka lidams

izputants – izputināts; nosdzērēs un izputants, kur
nu tu glābsēs

izruban – izrubina; vists izruban grant no sien-
maļem

izsīcs – izsalcis, izbadojies, izbeidzies, izžuvis; āvtē
ūdens izsīcs ♦ šodien nav eids, izsīcs ka suns ♦
izsīcs ka bail, viss dien nav eids ♦ upē ūdens
izsīcs, mēnēs bez liet

izsūtšēn – izsūtīšana; 41. [čtetēdesmeļ pirmē] gadē
bi pirmē izsūtšēn

izvešēn – izvešana; izvešēn bi 49. [čtetēdesmeļ de-
vītē] gād 25. [divdesmit piektē] martē

izžūjs – izžuvis, izsusējis; šorudiņ purs izžūjs sous,
ka var gūlt ♦ up izžūjs, ka gūlt var

I.

īkast – avots; pe Jounbriēž i lāb īkast ♦ Nabaglejē i
smuk īkast

īlans – īlens; kuo kurpniks esāks bez īlan ♦ bez īlan
tu nēsašūs ♦ plaknēs īlans priekš šūšan a siksān ♦
īlan vajg, lē izdurt couram

īšēs – īsais; īšēs i un paliek īšēs

īšķs – īkšķis; Jaņam viens īšķs nēmaz nēbi, nocirsts

īv, īvs – īve, īves; īv var apcirpt, kā tik tu grib ♦ īv i

mūs pašš skujkuoks

J.

jaatstiep koul – jāatlaižas, drusku jāpaguļ; pusdiens
paēst, jaatstiep koul

jaatvēlk ēlp – jāatpūšas; jaatvēlk ēlp un janoslouk
sviedēr

jakt – jakts, medības; mednik iet uz jakt, būs gāļ ♦
svēdien būs liel vilk jakt

jaktspastals – pastalas bez auklām, ar siksniņu un
sprādzi; es tov uztaišs īsts jaktspastals

jaktssuns – medību suns; uz jakt dikt nodēr jakt-
suns

Jāns – Jānis; mans krusttēs a bi Jāns

Jāņdziesams – Jāņu dziesmas; kurš ta nu vairs
atcerēs Jāņdziesams

Jāņkruons – Jāņu vainags; meits no uozal zarēm
sapīnš Jāņkruons

Jāņmāt – Jāņu māte (saimniece); Jāņmāt a Jāņzāl
kleip

Jāņnakt – Jāņu nakts; papārž zied meklē pa Jāņnakt

Jāņsiers – Jāņu siers; apakeļlaikēs Jāņsiers bi katrē
mājē

Jāņtēs – Jāņu tēvs (saimnieks); Jāņtēs a uozal kruon

Jāņugēns, Jāņugiņ – Jāņu uguns, Jāņugunis;
sagādē malk priekš Jāņugiņ ♦ jasakuran Jāņugēns
stabgalē ♦ Jāņugēns uzslīets garē kārtē

japesien dūš – jāuzēd; pusdienlaiks klāt, japesien
dūš

jaskuonē – jāsaudzē; sōv siev ju i jaskuonē

jastāv stūrē – jāstāv kaktā (skolā); pusdienlaikē
jastāv stūrē

jastutē sienmāl – jāstāv kaktā; tov dikt pulk jastutē
sienmāl

jātniks – jātnieks; onkēls dienē jātnik pulkē

jouņav – vedēkla; dabē tād čānig jouņav

jēlmiņād – jēlmīta āda (zirglietām); miksta, auzu
miltos gērēta āda ♦ jēlmiņād jasmērē a trān vo
dēgat ♦ jēlmiņād gērē priekš zirglietam

jēls – jēls; tas gāļ tokš i jēls, tuo ju nēvar ēst

jēmt, pajēm, jēm – ņemt, paņemt, ņemt; Pricis taisēs jēmt Ližēl pa siev ♦ jēm vien, ka tov duo

jērdvēsēl – lamu vārds; tu i tāds jērdvēsēl, ne vīrs

jērgāļ – jēra gaļa; jērgāļ a svaigēm kāpštem

jeziķs – sajucis, neskaidrs; jezga; man a čigaiņem gan bi jeziķs ♦ ka pirmē dien laiž luops ārē, ta i liels jeziķs ♦ satais tād jeziķ ka pa Mazmār gadtīrg

jipt – inde; vēcam suņam būs jaegrūž kād jipt ♦ nopirk aptēķē žurk jipt ♦ kas tād jipt var jēmt iekšē ♦ tēs lapss ķēr a jipt ♦ vajdzit tiem žurkam eduot jipt

jorgīn, jorgīns – dālija, jorgīne; dālijas, jorgīnes; kas pa smukēm jorgīn krūmēm ♦ vēsal duob nostādts a jorgīnēm ♦ jorgīns i rudiņ puķs

juost – josta; tov nokriss bikss bez juost

jounspārs – jaunlulātie; jaunais pāris (līgava un līgavainis); peic mičšēn jounspārs jaguldan ♦ jounspārs tik mīlīgs ka dīv balēž

ju – jau; tā ju viš i ♦ Vo tu ju no ganēm mājēs?

jukšīņ – usnes; Vo vēlls, pils louks a jukšīņem! ♦ miežēs saougš jukšīņ, būs japaravē

Jūliš – iesauka bodnieci (Dundagā, pēc kara); Jūliš pats brūvē saldejums

jumal – jumis; Zet atrād jumal līns, rieksts ♦ jumal i tas pats kas jūms ♦ atrād riekstēs jumal

jumtredeļ – trepes kāpšanai uz jumta; jumtredeļ tāds sapūjs, ka tik tu nēnokrīt ♦ jumtredeļ sapūjs, jatais jouns

juņķņēs – grozās, lokās, ļogās; juņķņēs ka tārps uz aķ ♦ sizliš juņķņēs, liets būs ♦ juņķņēs ka zems-tārp, ka zalkts ♦ ka tārps juņķņēs uz priekš

jupķs – vecs, apvalkāts apģērba gabals; uzvēlk mugrē kād vēc jupķ ♦ sūdtalkē vēlk mugrē kād vēc jupķ

jūr – jūra; es i redzēs jūr, kur ūdēns pār pa gāl

Jurģ – Jurģi (strādnieku pārceļšanās diena); tov Jurģ penāks ašāk nēka tu duomē

jūrnīks – jūrnīeks; kas tu pa jūrnīk bez jūr

jūrskant – jūras mala; kur tu jūrs vidē jūrskant rēdzs

jušķs – ventilācijas lūka, vēdinamā lūka virs plīts (garaiņiem), vēdlūka skurstenī; attais jušķ ♦ Vo tu jušķ attaisē, lē garīņ iet ārē? ♦ attais jušķ, lē novēlk garīņs

K.

ka uzliets – kā uzliets, pašā laikā; ancuks pass ka uzliets

kāb – stumbrs ar sakni salmu jumtu stiprināšanai; sapūjšēs kābs janomain

kabant, uzkabant – kabināt, uzkārt, karināt; ekaban kāšš ♦ uzkaban iskapt zarē ♦ uzkaban iskapt vadžē

kabat – kabata; šuj puikam bikss a kabat ♦ tād kabat izšūts ka zaldatam

kabatsdrān – kabatas lakats; rūtēn, liel kabatsdrān

kabatsnāzs – kabatas nāzis (saliecams); dance sasluočas ka kabatsnāzs ♦ atvēd no gadstīrg kabatsnāž ♦ vēčas sasluočas ka kabatsnāzs

kabatspulkstens – kabatas pulkstenis; ganpuik no žīd nopirk kabatspulkstiņ

kabens – ierīce zvejošanai; svētrīt japabradē a kaben

kabzeķ, kabzeķs – īsas zeķes, īsās vilnas zeķes; zābķēs vilk kabzeķs ♦ es tov noadē kabzeķs kuo evilkz zābķēs

kacēš, kaceš, pakacēš – sniegties, aizsniegt; pakacēš peic kād ābeļ ♦ tu garāks, pakacēš tu ♦ kāz kacēš peic kuok zarēm ♦ kuo tu kacēš, tu ju nēvārs aizkact ♦ kuo tu tur kacēš, tu i pa iss ♦ kacēš pār žuogam peic puķam

kadiķs – kadiķis; kadiķs durēs ka ēzs ♦ kadiķs i a diktam ašam skujam

Kadiķs – bodnieka iesauka Dundagā; Kadiķs dēv uz parad

kafēkann – kafijas kannā; uolekšs kafēkann

kafēs – kafija; tagad muodē kafē dzērt ♦ bruokstēs būs kafēs a roušēm

kājamgājēs – kājamgājējs; sniegs putan, japavēd kājamgājēs

kājapāv – apavi; pastals i tād lāb kājapāv ♦ kas vel labāk kājapāv ka pastals

- kājniks** – kājniēks, kājāmgājējs; kaimiņam nosprāg zirgs, viš nu i kājniks
- kājout** – auti; kājauti; pastļes pa ziem valķē kājouts
♦ pastļes kājouts valķē virs zeķam ♦ vadmals kājout, nu tu neņosals
- kājs** – kājas; puikē kājs līdz zēm un vel atsluočšes
- kājsienams; kājsienam** – prievīte zeķu saturēšanai; aitē kājs sasien a sōv kājsienam ♦ kājsienams pīn no vill dzīj ♦ meits paš pīn kājsienams
- kājslouķš** – kāju slaukamais, kājslouķis (režģis) pie durvīm; kājslouķš nopīts no striķ ♦ kājslouķ noklāj pe namdurēm ♦ izpuran kājslouķ, pills a norgam
- kājstarpkuoks, kājstārpkuoks** – spēles zirglietu (siksnu) šūšanai; Vo ta tov kājstārpkuoks nav, ka tu tā muocēs? ♦ kā tu sašūs vēržels bez kājstārpkuok
- kakaldrān** – kaklauts, kakla lakats; ka tu ies uz baznic, apsien kakaldrān ♦ zīd kakaldrān un ūt gālē ♦ zīž kakaldrān ka skrīvrēm
- kakalkumbar** – kakla kumbrs, skausts; sasit kakalkumbar, sāp ♦ apkrit uz lēd un izguzņē kakalkumbar ♦ kakalkumbar ka brūzs vēršam
- kakalkungs** – kakla kungs (noteicējs, priekšnieks); viš man i uzmetēs pa tād kakalkung ♦ vācētš mums bi gadēm kakalkungs ♦ tu man nav nekāds kakalkungs ♦ baruons bi īsts kakalkungs
- kakals** – kakls; kakals ka brūž vēršam ♦ stīvs kakals, gāl nevar pagruozt
- kakalsait** – kaklasaite (šlipse); suņa kakla sikсна; kakalsait uz sien tik, ka iet pe dievgald ♦ uzlics kakalsait, sataisēs ka uz baznic
- kaks** – izkārņījumi; vo tu neņēdz, ka bēns pekakē lupats
- kaķans, kaķš, kaķbēns** – kaķēns; kaķis; smuks ju i tāds maz kaķans ♦ meļls kaķš pārskrēj pa cēļ ♦ manam kaķam trīs māz kaķan ♦ svied kaķ ka grib, krit uz kājam ♦ mait kaķš apgāz pienspaņņ ♦ tāds mazs, dzeltans kaķans ♦ tas kaķbēns i jalaiž uz kuģēm ♦ Tu, puik, neņmuoc tuo kaķan!
- kaķisams** – katķisams; kaķisams i dāļ no Bībeļ
- kaķš, kaķt** – ierīce baļķu sazīmēšanai, lieto gulbaļķu būvēs; sakaķē baļķš a kaķ
- kalendērs, kolendērs** – kalendārs; ģīms ka uz kolendēr vāk
- kaļes** – kalējs; Vēž kaļes man sakals ♦ Vēžēnstš, tas tik bi kaļes!
- kallan ļouds** – ļaudis, kas dzīvo kalnā (atšķirībā no zvejniekiem – lejsļoudēm); kallan ļouds ju lībisk nērunē
- kallans** – kalns; šipus Nevē skuol i Mīzalkallans; Šlītrē i Zilē kallan ♦ Šlītrē gan i stāvs kallans ♦ Duntķē i Buļļkallans ♦ pe mums ju nēviens dikt ougstš kallans nav
- kalls** – kallas; kalls i tād kap puķš
- kalošš** – kalošas; kalošš a sārkan uodēr
- kalpērbiķš** – kalpu māja (muižā); Tuon māj bi muižē kalpērbiķš
- kalps** – laukstrādnieks, kura alga bija natūrā (arī zeme, ganības); precējies laukstrādnieks; aizgāj pe sainik pa kalp
- Kāls** – Kārlis; Šlīterš Kāls bi liels dzēreš
- kāls** – 30 [zivju skaita mērvienība, lieto, zivis tirgot]; man trīs kāl brēkliņš
- kaļķš** – kaļķis; kaļķš būs vajdzigs priekš apmešēn
- kamans** – kamanas; laķierts kamans ka spīd
- kambērs** – kambaris (istaba); šis kambērs būs kalpēm ♦ liel māj, katram sovs kambērs ♦ vēctēv kambērs krāšsāņē
- kamēls** – kamielis; kamēls pe mums nēdzīvē
- kamēls, dziķkamēls** – kamols, dzijas kamols; pills kriecš a kamļēm ♦ dzīj iznāc liels kamēls ♦ dzīj satin kamļē
- kameš, kamež** – kamiesis, plecs; pleci; nēs baļķ uz kāmšēm; kameš sāp ka jabrēc
- kamiš, kamiņgals** – rezgalis; jēm tu aiz kamiņ ♦ kamiņ tik vieģēļ nēsaskalds vis ♦ kangēr priedēm rēšēn kamiņ ♦ kamiņgals baļķam i rēšnāks
- kancēļ** – kancele; māctēs ju uzkāps kanclē; kancēļ i tād viet, kur māctēs teic sprediķ
- kančaks** – īsa pātaga, pipka; kančaks ka kāzķam ♦ saskruotē ād a kančak
- kanēls** – kanēlis; kanēls i dārg mant

- kangērs** – kangars; kangērs i vēc jūrs sēķēļ ♦ kangērs i stārp vigam ♦ ka no k Allan leje, ta sāķēs kangērs
- kankērs** – kankari; tuos kankars uzkarān putānbied-klām ♦ tād kankērs mugrē ka nābgam
- kann** – kanna; kann bez uoss; lē uztaist kann, vajg zuoļād
- kant** – kante, mala; neļiek bluod uz gald kant, nokris zemē ♦ pa jūrkant i lāb broukšēn ♦ baļķ nokant ju nav neķād māksal
- kantēns** – kantains; apakeļlaikēs duome, ka zēm i kantēns
- kap** – kape (apavu aizmugures daļa); elics kap no tāšš, nu nobradē šķībs
- kap** – kapi; apakš baznic i sēnlaik kap ♦ kap a zvān pe vārtēm
- kāp** – kāpa; vēš putān kāpēs smilkts
- kapakmens** – kapu pieminekļis; akmiņkāls uzkaļ kapakmiņ
- kapamdakš** – mēslu ārdāmā dakša; vēll siev, nolouz kapamdakš
- kapamdzelz** – S - veida kapātuve lopbarībai; Vēķē, uztrin man kapamdzelz!
- kapant** – kapināt (izkapti, dzirnavu akmeni); jaizka-pan iskapt, vairs neķem zāl ♦ neķvar vairs rēdzit iskapt izkapant
- kapēls** – kaplis; jauztais kapēls, a trūl ju neķiet dārbs ♦ buodē pirķts kapēls neķur neķēld ♦ nāvig aš kapēls uztrīts
- kapiķš** – kapeika; robežzime; Cik kapiķš ta pa stuop melliņēm duo? ♦ Vo ta kapiķš i kād noude? ♦ mums nav kapiķš pe dvēsēļ
- kapluogs** – vēdlodziņš; kapluogs jatais ciet, nāk knouš ispe
- kapsēļ** – kapsula patronai; kapsula ar zālēm; ka-batas pulksteņa apvalķs; plint neķsprāg – kapsēļ neķdēg ♦ šie zāls i iekš kapslē, viegēļ norīt ♦ pulķstēns kapslē, neķpeput
- kāpst, kāpstgāliš, kāpstgāl** – kāposti; kāpostu galviņa; man i kāpst estādt ♦ kāpstēm gāls pār-sprāgš, jajēm nuost ♦ vel dārķē janovāķē kāpst ♦ kāpstgāliš izoudzs ka liels ķirps ♦ šogād izouģš liels kāpstgāls ♦ kāpstgāliņ sasprēģēs ka miež-
- maiz
- kāpstbaļļ** – baļļa kāpostu skābēšanai; kaimiņam i dikt liel kāpstbaļļ
- kāpstēvēļ** – kāpostu ēvele (skābēšanai); kāpstēvēļ pajēm no kaimiņēm ♦ Veltam i smuk māz kāpst-ēvēļ ♦ kāpstēvēļ nopirk uz tīrg ♦ nav kāpstēvēļ – sašķērē kāpsts a dunč
- kāpstzup** – kāpostu zupa; sastrēbēs kāpstzup pill vēdar ♦ kāpstzup a jērgāl
- kapvalls** – kapu žoga akmeņu valnis; akmiņš kap-vallēn savēd šķūtniķ
- kārams** – kārums; tu uz kārmēm ka bēns
- kāran** – vāja, veca vista vai cits mājdzīvnieķs; Kuo tād kāran tur, neķ uols, neķ gāl?
- karan, pakaran** – karināt, pakarināt; karan zuobs vadķē ♦ pakaran apoušš uz vādž
- karēģš, karags** – karogs; pa svētkēm jaizkaran karuog ♦ kāds karags, tād valdēb
- karēķ** – karote; uztais man kuok karēķ ♦ nopirk vēsal duč karēķš
- kārkal** – kārkli; viss grāv a kārklēn peouģš
- kārkal dēģ ārē** – slims, iekšķīgi karstumi; vajg kāds drops, man kārkal dēģ ārē
- karlaiks** – kara laiks; karlaiks bi viens briesmigs laiks
- karnams** – drēbju uzķaramā cilpa; vieta drēbju uzķāršanai, pakaramais; karnams i tur stūrē ♦ kāžķam notrūk karnams
- karnēš** – karinājās; karnēš ka dēšs dūmbūdē ♦ pas-rouģēs: gruož karnēš uz vādž
- kārp** – kārpa; uzmetēs uz vaig kārp
- kārstam** – karstumi, paaugstināta temperatūra; pe-sitšēs kārstam, gul un morgē ♦ sadabēs kārstam, nu būs japagul
- kāršpups** – garās (augstās) pupas; edķēn kārts, lē kāršpupam i kur tīķēs
- kārķē zēm** – pārār zemi pavasarī; Vo tu kārķē rā-ciņzēm?
- kārts** – spēļu kārtis; žoga kārtis; ķigaiņmāt tov iz-likis kārts ♦ Pumsmeķē bi slaiks kārts

karusels – karuselis; Mazmār gadstirgē bi karusels
 ♦ Vo gadstirgē karusels a bi?

karvīrs – karavīrs, kareivis; bēnēm ju tik spēlt karvīrs

kāss – kāsis; sienvežam savēlk a kāš

kasals – rīvētu kartupeļu atliekas pēc cietes izskalošanas; sīrappobriķē varē dābt kasals priekš luopēm

kāsals, kāss – klepus; kāsals, ka rikēl plēš pušš ♦ tov tāds kāsals, ka tu jouns rāciņš nešagaidš ♦ rej ka suns, tāds kāsals ♦ pesitēs meitnam garēs kāsals ♦ tu i brang kāss sadabēs

kasamrāciņ – kartupeļi mizošanai (vidējā lielumā); salas kriečē kasamrāciņš

kass – kase; kass buodē pe durēm

kast – kaste; Kas tai kastē var būt iekšē? ♦ kast a vāk, lē pēls nētiek iekšē ♦ žurks izgroudš kastē couram

kāst – izkāst pienu; noliet ūdeni no izvārītiem kartupeļiem; jaiet rāciņ nokāst ♦ nēnoplucņēs, ka tu kāš rāciņš

kast rāciņš – mizot kartupeļus; nokas rāciņš priekš pusdienam ♦ tu, meitan, vārt nokast rāciņš

kāstēv – piena kāstuve; kāstēv i pakarants uz nagal ♦ kāstēv beigts, saplīs sietiš ♦ kāstēv izmazgē un pakaran uz žuog

kašķpuoran – strutene ; kārps sabērž a kašķpuoran, tad noies

katal dubans – katla dibens (apakša); mēlls ka katal dubans

katals – katls; dižkatlē sainik vārē cūkrāciņš ♦ katals vārēs, ceļ no plīt zemē ♦ čugan katals a sait

katuols – katolis, katoļticīgais; katuol pe mums tikpat ka nav ♦ viš i īsts katuols

katordzniks – katoroznieks; mans vēctēs bi katoroznieks pa piektē gād

koulkambērs – vājš, kaulains (cilvēks, zirgs); tas tov i koulkambērs, nē zirgs

kāz – kaza; kas kāz pā luop; kāz a kazlan sakeņdāržē

kazbuks – āzis; kazbuks enērts uz bādšņēs

kazlans – kazlēns; kazlans i peic vēll, bez redēl uz jumbt ougšē ♦ pasrougēs, ka kazlans staigē pa jumbt

kazlap – lapaina pļavas zāle; ka kazlap i izkalts, ta nēkā nēvar vēžam uztaist

kāzs – kāzas; viņēm rudiņ būs kāzs ♦ kaimiņēs bi liels kāzs ♦ kāzs taiss pa Mārītiņēm

kažakād – kažokāda; man i izģērts kažakāds, būs kažaks ♦ no šuo ait iznāks lāb kažakād

kažak krāgs – kažokādas apakle; kuož sakapēš kažak krāg

kažaks – kažoks; biezs kažaks, var sniege gūlt ♦ kārtigam vīram kārtigs kažaks ♦ vēctēvam plikkažaks mugrē, nu i ouksts ♦ sēskād kažaks

kažakvest – kažoka veste; kažakvestē nodils viss vill ♦ uzšuj kažakvēst, lē mugar nēsāp

kilometērstabs – kilometru rādītāja stabs; noloudš kilometērstāb

klabērkast – veca, nolietota ierīce, mašīna; klaberkaste (nievājoši); sviež tuo klabērkast mežē ♦ tas tov nav outiš, bet īst klabērkast

klād – klade (bieza burtnīca); vēcēs laikēs meitņēm bi tāds dziesam klāds

klajams – klajums; priekšē var rēdzēt liel klajam

klanit – vecs, nederīgs lops; vājš lops; vēc klanit, nē guoj ♦ tov ķēv ka klanit, tu duo viņam ēst

klapats – klapatas, nedienas; man a tēv klapats vien i

klārs – skaidrs, dzidrs, noskaidrojies; laiks klārs, nēviens mākēns ♦ ūdiš nosklārēs, lej nu katlē ♦ āvtē tāds klārs ūdišs

klāsts – salmu filtrs, lieto, tecinot misu; zaru klājiens zem siena, labības panta; bez klāst būs biezam klāt ♦ bez klāst valst apakš sašūps

klēbt, klēbē – līmēt, līmē; lāb aizklēbē, ka neizkrīt ♦ uzklēbē pastmark uz kuvēr

kledērs – staigulis, blandoņa; pe tuo kledēr tu gan nēj

klēgē – sasaucas zosis, dzērves; dzērs klēgē, drīz rudens ♦ Vo tu dzirdē, ka dzērs klēgē?

kleidungs – apmales (durvju, logu); nu ju kleidungs

var buodē nopirkt

kleips – klēpis; siena klēpis; pajēm tuo meitan kleipe ♦ Gusts ka dulls, eseidan meitan kleipe ♦ pajēm bēn kleipe ♦ enš vien kleip malk ♦ nāč, paseid man kleipe ♦ tik liels tu tuos sienkleips nejem ♦ tov dīv var seidt kleipe ♦ tu jem dikt liels kleips, ne pārsmoučes

kleks – ēkas siena, veidota, uz žagaru pinuma uzklājot stampātu mālu; kleķ sienmaļem vajg plat pažuobel

klemņers – skārdnieks; apakeļlaikēs žid klemņer brouķe apkārt

klepērs – kleperis (novārdzis zirgs); kuo tu lielēs a sōv klepēr

klēt – klēts; klēt vienādiņ taisē tā nomāļš

klētmeirs – klētspārzinis (muižā); klētmeir mekle tād uzticam

klētspriekš – pajumte pie klēts; grābkēļš noliek klētspriekšē

kležkāj – cilvēks ar stīvām, kroplām, slimām kājām; viš i kležkāj no dzimšēn ♦ iet ka tāds kležkāj ♦ viš i tāds kležkāj aiz vēcam

kležē – iet neveikli, ar stīvām kājām; kur tas vēčes tā kležē

klibēs – klibais; klibēs ouns jakouj uz mašinlaik ♦ klibē ju tu vairs nežizārsts

klījs – klijas; klījs bi tāds luopēdams

klikats – kara laika sieviešu apavi ar koka zoli; smuks klikats un pēde luoces

kliņķs – koka vai kaula (raga) nūjiņa pogu vietā; paškalts durvju aiztaisāmais; knuop vietē tie vē-claik kliņķ ♦ dur kliņķs pavisam sadīls

kluons – blietēta māla vai ķieģeļu grīda; kluons izbrādts bedrēs ka kakal var nolouzt

klopķēz – aukstā gaļa no iekšām; iztūrītu iekšu savārijums; savāreš tād klopķēz, ka ne suns neēd

kloušes – klausās, paklausies; kuo tu kloušes, kuo ļouds runē

klunkrē – klunkurē; klunkrē ka vēčtēs

klāv – kļava; klāv i ciets kuoks

knābē – knābā; gails knābē cāļš

knābs – knābis; knābs lielaks pa gāl ♦ tāds dēgans ka knābs

knapi, knap – vāji (atzīme skolā); nepietiekami; Dinsberķš rakstē liecibē a vārdēm "knapp" ♦ a maiz līdz jounē rāž būs knap

knapš – knapi, par mazu; vājš vērtējums; ne pēc mēra; man tas ancuks uzšujēs tāds knapš ♦ tov tas ancuks i dikt knapš

knašš – košs, krāšņš, skaists; knašš gails ♦ tāds knašš krāss ♦ knašš ka tikkuo pērts ♦ jouns meitans ju var ģērbtēs knašes drēbēs

knauķ, knouķ – gabals (neliels), kumoss; bērnš (neliels); nolouž man a kād knouķ maiz no kuķeļ ♦ būs jaduod viņam viens knouķš gāl ♦ Stāv kluss knouķ, ka liel cilak runē! ♦ tu tik tāds knouķš vien i

kniban – knibina; tov zūj kniban āķ

kniep – skops, skopulis; vēčes Brūvērs i īsts kniep

Kniep – iesauka nenovīdīgam saimniekam Jaunmuižā; no Kniep tu nekuo nečābs

kniepadat – kniepadata; skruodērs apkēļ pesprouds a kniepadat

knierēs, kniertēs – ("sakārtot spalvas") sakārtoties; (viegli, mazliet) kasās, beržas; runcs knierēs, riktē kažak ♦ krāšpriekšē knierē bluss no krēkal ♦ soulguoze knierē suņam bluss no kažak

knīpiņgails – pārļu vistas gailis; pats ka knīpiņgails, dūš ka lielam vīram

knīplouks – ķiploki; knīplouk i lāb pret saoukstšņes ♦ kaimiš oudzan knīplouks

knīpstangs – knaibles (naglu vilkšanai); pirkst ka knīpstangs ♦ zirgs ka knīpstang

knisēls, knišēļ – sīkie odi, mušiņas; knišēļ noēdš jēļ miess ♦ šovakar knišēļ ēd dzīv nuost, būs liets

knit – dīgst; eliek sēkal paprōvt, vo knit ē

knocēļ – pusaudzis; Es bi tāds knocēļ, gād desmēt, bet ne kād žēlstēb – izkapt ruoke un kapeš!

knuop, knuopt, aizknuopt – poga, pogāt, aizpogāt; viss knuops iztrūkš ♦ činavniks a spuožam knuopam

knouls, knoušļ – ods, knišļi; ka tev tie knouš
neņoēd ♦ knouš dzīv ēd nuost ♦ knoušļ ēd acs
ārē

knuban – knibina; kuo tu knuban tai butlē tuo kork

knubņes, knubantēs, knuban – knibinās; kādu
nieku strādā; knubināt, knubināties; vēctēs knub-
ņes gar grābkļē zarēm ♦ izknuban man tuo kork
no butļē ♦ zūj knubņes gar āķ, roust kork ♦
paknuban tu tuo nāzg, tov spicak nāg

knubš – zem šaura leņķa (par izkaptis iesējumu);
knūb iskapt ♦ knūb iskapt, a tuo ju nevar papļout

knūbt, knūbē – sēdēt pusaizmigušas; snauduļo
galvu nokāris; vēceš pedzērs, knūbē pusaizmīdzs
pe gald ♦ Kuo tu te knūbē pe gald, ej mājēs gūlt!
♦ knūbē pe gald, ka tāds dzērēs ♦ vēceš knūbē pe
gald, but gājs gultē

knuopcourams – pogcaurums; knuopcourams
izdīls, jaatšuj

knuopt – pogāt; tik pulk knuops knuopt

knups – māneklis; uztails knup un estopē mutē

knut – nūja, runga, spieķis; pajēm kād knut ruokē,
tais mājēs nīģer sūņ

kņudan – mudina dūšu (uz vemšanu); rō, kā nu
kņudan dūš ♦ riklē kņudan, būs javēm

kobe, kobt, kōbs – puto, putas; nokobē kōbs no zup
♦ pajēm karēt, nosmeļ katlē kōbs

kobiš – varde; nodirē kobiņš, uz sien uz ķešēļ, ies uz
vēžēm

kuočiš – šņabis (1/4 litrs); pajēm priekš mān a vien
kuočiņ ♦ no kuočiņ vīram tik tā i, ka mēļ apsla-
pant

kuodals – kodols; tārp izeidš riekstēm kuodals ♦
tukš čoumal, bez kuodal

kode, kōdt – gādāt, rūpēties; kuo tu pa mān kode ♦
tu i uz tuo mant, kode pa meļl nakt

koik – vienkārša gulta, guļvieta, laža; atlaižēs tepat
uz koik

kuokskuol – kokskola; sapuotē ābeļkuoks kuok-
skuolē

kokš, kokš; kokš mājēs – tā sauc govīs no ganiem;
saimniece sauc govīs; Kokš mājēs! Kokš mājēs!

♦ Kokš mājēs, nu i gānšēs diezgan!

kuokšpirkts – denaturētais spirts; kuokšpirkt nevar
dzērt, paliks stulbs

kuoktupēls – koka tupeles; Vo kāds māk vairs
kuoktupēls uztaist? ♦ apakeļļaikēs kuoktupēls
taisē paš

kolcniks – kolcinieks (Kolkas ciema iedzīvotājs);
kolcniks nav nekāds kājgriezs

kolčt, koļčē – maisīt, maisa; koļčē cūkeidnam ♦
sainc sakoļčē kummiņē pūteļ

kolk – dzelme zem dzirnavu aizsprosta krituma;
kolk i pills a zujam

kordals – kurls; es uz vien ouss i kordals ♦
Vēcezbaks bi tāds kordals

korkancīns – korķviļķis; šoreiz iztikš bez korkan-
cīn

korks – korķis; nu gan i edzīns tuo kork butlē ♦ tuo
kork es var tāpat izsist a ploukst

korkšoujmēs – rotaļu revolveris (šauj ar
sprāgstošiem korķiem); gadstirgē nopirk ko-
rkšoujmē puikam

kuortēls – kortelis (vieta, kur dzīvo); nojēm pirtē
kuortēļ

kost – pārtika, ēdiens, barība; kost petiek, lē tik spēj
apēst ♦ nebrāķē kost, ēd, kuo duod ♦ piec lat pa
dien a sainik kost

košiš, košiņ – zirga mīlināmais, sasaucamais vārds;
nāč nu, košiņ, dābs maizs gazar

košnell – krāsa (sarkana); košnell šall ka čigaiņ-
māte

koudz – kaudze; koudz i jamāk brādt (krout)

koudžklāsts – zaru klājums zem sienu kaudzes ♦
Kā tu mess koudz bez lāb koudžklāst?

koujēs, koutēs – kaujas, kauties; čigaiņ uz tīrgsplac
koujēs

koulēns – kaulains; tād koulēn gāļ, ne sunš nevar
saēst

koulkambērs – kaulu kambaris; vājš cilvēks vai
lops – nicinoši; iznāc no slimnic īsts koulkambērs
♦ duod ēst vo neuduod – ka koulkambērs i tā
paliek

- koulloužes** – kaulu vai muguras sāpes; esgriedes mīzal vējē, un uzreiz mugrē koulloužes ♦ vēcēm i koulloužes kouļes, būs slikts laiks ♦ esmētes koulloužes, laiks iet uz nēlāb
- Koulūķen** – meža nosaukums pie bijušās Šlīteres stacijas; Koulūķen sešdesmit deviņē gadē vēš apgād
- koušels** – kauslis; viš ka pedzērs, tad i tāds koušels
- koušķen** – kaus (liela smeļamā koka karote, smeļamais); vien koušķen elej, ta ju petiks ♦ Elej man vel vien koušķen zup!
- kuož** – kodes; kuož sakapeš ādtē jakk
- kuožļē, kuošļē** – sakožļā; lāb sakuožļē, ka nēaizriņes
- krābiķs, krābiķārkals** – spīlarkls; ouzs sēj apakš krābiķārkal
- krāgād** – kažokāda apkaklei; no ūdar iznāk varēn krāgād
- krāgs** – apkakle; zamšāds krāgs; man sniegs aizbīr aiz krāg ♦ bebarāds krāgs
- krāgārkals** – spīlarkls; rāciņš uzduobē a krāgārkal
- krāgs, mazkrāgs** – soliņš, krāģis, vienkāršs sēžamais; paduo man krāg ♦ katram bēnam sovs krāgs ♦ pajēm krāg un pe plīt apsildēs ♦ krāgs no vēc čellam
- kraķs** – vecs, nederīgs, nodzīts (zirgs); tāds kraķs vēzam nēpavilks
- krām** – kūlēja piederumi (sieti, eļļa utt.); krām sapekelt kastēs
- krāmēs** – krāmējas, ņemas; Kuo tu tur pa tumsam krāmēs?
- kramgāl** – stūrgalvis; kāds tu i kramgāl
- kramps** – druvju aizdarāmais; spēks (spēka pilns cilvēks); aizkrampē dūrs a kramp ♦ tam gan i kramps iekšē
- krampvilķšēn** – vilkt pirkstus; sadzērs āl un izvilks vien kramp
- krāmrat** – krāmu vedējs (kuļmašīnai); puik pabrouks to krāmrat
- krancuog** – "dzēves acs", zāles zirgam; eduod tik a ouzam krancuog, būs vēsals
- Krancis** – Krancis (suņa vārds); kaimiņam sūņ souc pa Kranč
- kraņģt, kraņģē** – raust, mēzt, kaust; kraņģē zēm a pirkstēm ♦ kraņģē zēm a ruokam, ja tov nav lāpst
- krāpniks** – krāpnieks; čigaiņ Dīdžš i liels krāpniks
- krās** – krāsa; okers a pērnic – būs grīdskrās ♦ krās peic nēviens zirgs vel nav nomaitēs ♦ samais suodrēs a pērnic – iznāk mēļl krās
- krās** – krāsns; krās i jamāk uz mūrt ♦ cuks sabīrš, izdēgš, krās vairs nēšild ♦ krās izdēdzs, vairs nēšild
- krāstēs** – krāsotājs; pa krāstē i jasmācēs ♦ Vareps bi knapš krāstēs
- krāšbeņķs** – plats sols pie siltummūra, izmanto arī gulēšanai; lē tas žīds izgulēs uz krāšbeņķ ♦ apseidēs uz krāšbeņķ, apsildēs
- krāšdūrs** – krāsns durvis; krās izkūrēs, aiztais krāšdūrs
- krāškruķs** – krāsns kruķis; krāškruķs no puscoll dzēlz
- krāšmalk** – malka maizes krāsns kurināšanai; krāšmalk vajg tād garāk un rupāk
- krāšmut** – krāsns mute; aizliek krāšmutē duban priekšē
- krāšouģš** – krāsns augša, virsa; kriev tik guļ uz krāšouģš
- kraukēls** – krauklis; kraukēls perē ju martē
- krēbē, krēbt** – (slinki) iet, klīst, pārvietoties; krēbē ka nāvē pakļē palics
- krēbēls** – mazu, nīkulīgs bērns; tov tas puik i īsts krēbēls
- kreičnagliņš** – krustnagliņas (garšviela); kreičnagliņš sainc liek pe eidan
- krejamlaišķs** – rādītāja pirksts; krejamlaišķs līks ka kāss
- krejams** – krejums; pagrabē i krejams, jēm sasit sviest ♦ elej ķērne krejam un sasit sviest ♦ krejams nostājēs pienam pa virs
- krėkals** – kreklis; tāds brangs, silts krėkals ♦ peic pirt dabē joun krėkal mugrē ♦ peic pirt uzvėlk tīr krėkal ♦ krėkals a izšūt apkėļ ♦ kur tagad jems

- līn krekal ♦ uzvilcs krēkal uotarrād
- kreņķ** – rūpes, raizes, kreņķi, bēdas; kreņķ, ka ne gūlt nevar ♦ tād kreņķ ka briesams ♦ man a tēv tik kreņķ vien i ♦ tād kreņķ, ka glābtēs nevar ♦ man i kreņķ, kur lē nopēllan noud ♦ mūžs paiet vienēs kreņķēs
- krēpel** – puņķi; krēpel ka lēvīzar ķeids
- kreptigs** – stiprs; tāds kreptigs sinaps
- krēsal** – krēsla; pakrēslis; krēsal klāt, un ne vēll nav padārts ♦ uznāc krēsal, nēdabē dārb nobeigt ♦ mētes krēsal, vairs nevar sarēdzt ♦ paliek krēsals, būs jadedzan ugēns
- krēsals** – krēsls; tu a sōv būd salouz man tuo krēsal ♦ tas krēsals tōv rump nēizcies
- krētals** – no rupjām plēstām klūgām izgatavots siets, ko lieto kuļot ar spriguļiem, lai atsiātu rogas un salmus; krētal ekaran piedrab durēs iekš striķem
- kriecs** – grozs; paņem rāciņkrieč ♦ kriecs no labēm skalēm
- kriet** – smaltīt; ej pagrabē nuokriet krejam no pienspaņņem
- kriev dzinēs** – krievu dzinējs (suņu šķirne); kriev dzinēs dzīs lidz Plēskav
- krīj** – nolobīta miza (maukna), ko lieto jumtiem, traukiem; krija; smuks kriecs nuo liep krīj ♦ dārē i krīj jumts
- krik** – kaulu lauzējs, kaulu vaina, kaulu (muguras) sāpes; krik esmetēs mugrē ♦ būs liets, mugrē krik ♦ krik louž kouls ♦ uz slikt laik koulēš esmetēs krik
- krimīters** – ilgstošs klepus (zirgiem); a šuo krimīter tu jouns rāciņš nēsagaid
- krimpe** – savilcies krunkains, krokains, saraucies, sarāvies; nosalis; dēgans salē sarāvēš krimpe ♦ dēgans nosāls krimpe ♦ nu i beigts, dēgans krimpe [cūku kaujot] ♦ tāds sals, ka dēgans un pasmakars krimpe savilcēs
- kringēls** – kringēlis; Māt izcep uz dzimamdien kringēļ! ♦ dzimamdiens kringēls a rozīņem
- kringliņ** – kringēlītes; kringliņ i vēclaiķ puķš
- Krisjann** – Kristīne; manē mātē bi Krisjann vārds
- kristēbs** – kristības; kristēbs dzērs pa Vasarsvētkem ♦ pa Jāņem taiss bēnam kristēbs
- krital** – kritis, vēja gāzts koks; tuos kritals tu var jēmt pa malk
- krizduoļ** – ērkšķogās; estāde kāds piecs krizduoļkrūms
- kroblēns** – nelīdzens, slikti nolīdzināts; tas grīd tov iznācs tāds kroblēns ♦ ceļš pliksalē tik kroblēns, ka louž zirgam kājs nuost
- krobņes** – kratās; krobņes pa krubžem ratēs ka rībs zīl
- krode, krodes** – sakārto, sakārtot; jasadrode vagūzs ♦ elīds beniķougšē un krodes
- krōds** – nolietots inventārs, darba rīki; mētes vēcs krōds ♦ pills sētsvids a vēcam krodam
- kruodzniks, kruoģers** – krodzinieks; kruodzniks rēšans ka vāt ♦ viss mūž nostrādēs pa kruoģer
- kruog** – krogis; vēcēs laikēs kruog bi ceļmaļēs ik pa gabal
- kruogsbrāls** – krogus brālis, plencis; mans onkēls bi īsts kruogsbrāls
- kruok** – kroka; palags sasmetēs kruokēs
- kruons** – vaiņags, kronis; uzliek uz kapp bleķ kruon ♦ lē nopin nuo puķam kruon
- kruopēls** – kroplis; Šķībgāl Šamps bi kruopēls no dzimšēn ♦ pa kruopēl nēvajg smietēs ♦ viņam uzkrīt kuoks, palik pa kruopēl ♦ tāds kruopēls a stīv kāj
- kroukēls** – krauklis; kroukēls ju martē perē bēns ♦ mēlls ka kroukēls
- kroupēns** – kraupains; lapss tagad i kroupēn ♦ karlaikē pulk zīrg bi kroupēn
- kroups** – kraupis; ķēvē uzmetēs kroups
- kroutes** – traucē, “lien virsū”; nēvajag kroutes viršē, seid mierig
- krōz** – krevele; krōz viršē, tas i tikpat ka vēsals
- krožē** – lēni, neveikli iet (vecs cilvēks); krožē ka vēcs nabags
- krubēž** – kruveši (ceļa nelīdzenumi pliksalā); tād krubēž, ka kājs var nolouzt

- kruk, vīnkruk** – stikla balons (vīnam); trīs kruk vīn erūdznē
- krūķels** – krūklis; krūķel mīzs dēr zāļem
- kruķs** – kruķis; krāškruķs i tur stūrē
- kruķt, kruķē** – stum, savāc vienviet; raust; ej kruķē stallē sūds ♦ izkruķē uogēls no maizkrāš
- krumšēl, krumšēl** – potītes (izciļņi), pirkstu locītavas; nosīt, noborkē krumšēļs jēls ♦ koudmēs noborkē pirkstēm krumšēļs ♦ krāš tirdēms noborkē krumšēļs ♦ bradē pa dubļem līdz krumšļēm
- krunk, krunkēns** – krunka, kroka; krunkains, krokains; vēctēvam krunkēns ģīms ♦ ģīms krunkēns ka sakaltš pastal ♦ ģīms krunkēns ka priež mīz ♦ vešš saskrunķes ka ermōņik ♦ ģīms krunkēns ka pagaišgād ābēls
- kruons** – valdība, valdišana; kruon padāršēn, kuo tu tur sapruot
- krūpiš** – pārļu vistinā; dūš ka krūpiņ gaiļam
- krups** – krupis; puik ka krups, bet kas pa kramp; tāds krups no bēn ♦ esmetēs krups rīklē, nēvar parūnt ♦ trēkans krups seid apakš rabarber lap
- krusdēls** – krustdēls; Dains man i krusdēls
- krusmāt** – krustmāte; mān krusmāt i mazz un apēļš
- krusmeit** – krustmeita; krusmeit nu i izoudzs liels
- kruss** – krusa; kruss apsit viss labēb ♦ krussgroud tik rup ka zvirbēļ uols ♦ tād kruss ka balēž uols ♦ kruss izsit luog rūt
- krustam** – krusteniski; sakritš gultē krustam, šķēr-sam
- krustēs** – krustēvs; Vo tas tik nav mans krustēs?
- kubal, kubals** – liela koka baļļa, kubuls (ļoti liels toveris); divdesmēt spaņņ uozalkuok kubal ♦ uozalkuok kubals priekš ūdiņ
- kubiķs** – kubikmetrs; atvēd vien kubiķ malk
- kuclans, kucans** – kucēns; kuclanam liels ķēps, būs liels suns ♦ pirmē kucan (kuclan) jasličan
- kučērs** – kučieris; es ies muižē pa kučēr
- kūdar** – kūdra; viršē uzber kūdar, lē nēizkalst ♦ Kāpurēs i lāb kūdar a avat kaļķ
- kūģel** – rausis; ganam a jaizcēp tād māz kūģel
- kuģniks** – kuģinieks; zvejnik dēļ pulk bi kuģnik
- kuģpuik** – kuģa puika; viss jūrnik i sākš no kuģpuik
- kūģs** – kuģis; uz mājam brouks a kūģ ♦ kuok kūģs a trijēm mastēm ♦ kūģs uzskrējs uz sēķel
- kuils** – kuilis; kaimiņam bi labs sugskuils ♦ kuils ar krietņem ilkņem ♦ tagad muodē mākslīgs kuils
- Kuils, Mežkuils** – Aizupes meža tehnikuma direktora iesauka; Kuils bi guod vīrs
- kūkams** – kūkums, lika mugura; rō, kā runcs uzmetš kūkam
- kukē** – kūko; dzēģēz kukē ka traks ♦ šorit dzirdē, ka dzēģēz kukē
- kukēls** – kukulis; dzeramnauda; maiz uz plāv duo līdz vēsal kukēļ ♦ rudzmaiz cep liels kukēļs ♦ tāds bars, kukēls maiz ka ūdnē ♦ peidēs kukēls, jacēp maiz a steig ♦ saprēģes ka miežmaizs kukēls ♦ skrīvrem tas kukēls i pa māz
- kukēn** – virtuve, ķēķis; ies uz kukēn ♦ kukēn pills a krodam ka luoplaidērs ♦ kukēn ta ka muižē
- kukēns** – kukainis; tāds smuks kukēns ♦ būs silts, plekšskukiņ laižēs ♦ Kuo trinēs, vo tov kāds kukēns elīds biksēs? ♦ kāpst pill a kukiņem ♦ kukēns liž pa mugar
- kūķs** – rokturis (lāpstai, izkaptij); pats uztaisē kūķ peic sōv ruok
- kūl** – kūla (cieta zāle); uz tuo pouģēr kūl (kūlans) vien oug ♦ lē kūl nopļout, vajg lāb iskapt
- kūl** – kule; kūl kaklē ka nabagam ♦ aizsien tuo kūl, izbirs loriņ ♦ Kur tu tuo kūl nobāz? ♦ staigē, ka ubags a tukš kūl
- kūļēs** – kuļmašīnas kūlējs; Krupp kūļēs a 56 coll trumēļ ♦ kūļēs pa damp i vieglāks ♦ kūļēs bi janostellē peic vaservāg
- kūliš** – labības klēpis, labības stats, kūlītis; pills louks, kūliš pe kūliņ ♦ kūliš smuk sastēlt pa rind
- kulsams** – biezi pakaiši; irdens sniegs; kaut kas apgrūtinoši biezs; nu i gan kulsams ♦ sasnīdzs vēsals kulsams, nēvar izbrist ♦ jem grābkēļ, saguodē, šķūns ka kulsams
- kultēs, kuļēs** – maisās, kuļas; kuļēs ka sūds pa āliņ

- kuļķen** – kulīte, maisiņš; ēber man vien kuļķen pu-
trēms ♦ ganam bi kuļķen a maiznuk pa kameš ♦
duod kuļķen, es tov ēbērs bīdalt milts
- kumaz** – kumoss; nokuož nu kād kumaz maiz ♦
nokuož no mān šķēl kād kumaz
- kumbars, kakalkumbars** – kakla kumbrs; neša-
louž man kakalkumbar
- kumēdiņ rādteš** – klauns, aktieris; gadstirgē var
dābt rēdzit kumēdiņ rādteš
- kumēls** – kumeļš; trešē pousar kumēls, tuo var jūgt
ečes ♦ večē ķēvē atskrējs kumēls
- kumliņ** – kumelītes; uzlej man kumliņ tēj
- kummiš** – neliela māla bļodiņa; ēlej Gustam a zup
iekš kummiņ
- kumpēkt, kumpēkts** – konfektes; nāč nu bēn, es
atvėd kumpēkts; spuož Ziemsvētik kumpēkt
- kumps, kumpes** – salicis, ar kupri; večēm kump
mugar, mūžs saeids ♦ kumpē tu taisan neizstieps
♦ kumpes Tusks bi īsts sainiks
- kumšķs** – kumoss; klēpis (nenoteikts mērs); sien
kumšķ mēteš pill plāv ♦ esvied tai ķēvē vel vien
kumšķ sien silē
- kund** – pastāvīgs pircējs, kunde; tu ju i žīdam
pastāvīg kund ♦ viš ju man i več kund
- kung prāte** – kungu prātā (piedzēries); sainiks pār-
radeš māješ kung prāte (dūšē) ♦ var rēdzit, ka
kaimiš nāk māješ kung prāte
- kungs mežkungs** – mežziņa iesauka; kungs
mežkungs bi kārigs uz edzēršēn
- kuniš** – puļķis ikšķa resnumā un garumā ar cauru-
miem galos, caur tiem tina linu, pakulu dziju, lai
attīrītu no spaljiem un nostieptu; šuo tu satin
kamļē cour kuniņ
- kunkēlmuoz, kunkēlmuoz** – piena zupa ar cietes
(kartupeļu) klimpām; izvār pill katal a kunkēl-
muoz
- kunkēls, kunkēļ** – kunkulis; kunkuļi; mālēns
pouģers louķē, viss kunklēns ♦ māls sakalts,
arēm vieneš kunklēš ♦ putrē peliek rūģšpien
priekš kunklēš ♦ skābputrē viss kunkēļ izstrēbt
- kunkliņzup** – piena zupa ar bīdelētu miltu
kunkulīšiem; sastrebēs kunkliņzup ka stēn
- kūņ** – kuņa, kuce; kuņē vēsals suņbars skrej pakļē ♦
ka tov tas kūņ paougs, ta tik būs suņ kāzs
- kūņes, kūņtes** – kūņojās, kūņoties; Kuo tu kūņes,
sarouj, lē var dābt vakar! ♦ pa tuo krēsal nevar
rēdzit, kas tur kūņes
- kuņģs** – kuņģis; kuņģs ka grūtām zvirbļam ♦ pārsei-
dēs, ka kuņģs var pārsprāgt
- kuokēļ** – kokle; Kārkliš pats uztaiseš kuokēļ
- kuoktupēls** – koka tupeles; kuoktupēls bi lāb
staļļapāv ♦ vakrē jaiztēš kuoktupēls
- kuokuogēls** – kokogles; Vēžēnsts pats dedznē
kuokuogēls
- kuokžņoudzēs** – kokžņaudzējs (vīteņaugš); kuok-
žņoudzēs tinēs pret soul
- kupal ast** – kupla aste; lapsē i dikt kupal ast
- kupals** – kupls, resns; lampas kupols; dikt kupals
čērrs uz gāl ♦ tov tas siev palics tāds kupals ♦
gaiš lamp a liel zāl kupal
- kūpan, kūpant** – kūpina, kūpināt; vēcs libēts kūpan
lašš
- kupanpiens, kupašpiens; kupēšpiens** – svaigs,
silts, tikko pagatavots biežpiens; satais kupēšpien
a krejam ♦ svaigs kupēšpiens a ēriņēm un rūšrā-
ciņēm
- kupcs** – uzpircējs; te ju bi uzradeš tāds luopkupcs ♦
Blumfelds bi tāds teļ kupcs
- kupeč** – kupica, robežzīme; tas vel i Ulmaņlaik
kupeč
- kupiņ** – kupenas; vēš sadzīns kupiņš līdz juostviet ♦
viss ceļš vieneš kupiņes ♦ kupiņ līdz riķ galēm
- kuran krāš** – kurina krāsni; oukstē laikeš tik i dārbs
ka kurant krāš
- kuran, kurant** – kurina, kurināt; kuran krāš un
sildēs ♦ dampkatalš i jamāk kurant
- kurantēs** – kurinātājs; nosmērēs mēlls ka kurantēs,
acs vien spīd ♦ strādē pilē pa kurantē
- kuriķš** – kurinātājs; katram dampkatlam i kuriķš ♦
kuriķš mēlls ka muors
- kurķels, kurķeļ** – varžu kurkulis, kurkuļi; šopouser
pill grāv a vāržkurķlēš ♦ peidē laikeš grāvēš vairs
kurķēls nērēdz

kurpniks – kurpnieks; Muņēs Veinberķs bi krietans kurpniks

kurps – kurpes; pa vasars dārb dabē kurps ♦ uz tīrg broukdams uzvēlk māts kurps

kurpsmēr – apavu krēms; pajēm kurpsmēr un noviksē zābaks

kurpšnuor – kurpju saites; Sasien sōvs kurpšnuors, uzbris virs un nosisēs!

kurrēmkouš – kurmju dzinumi (rakumis); viss plāv vienēs kurrēmkoušēs

kurrēms – kurmis; kurrēms viss dārz izluodēs

kursam – viens malkas iemetiens krāsni; emēt krāsņē vien kursam ♦ vien kursam, tad petiek

kušķs – kušķis; ūbgam edēv villkušķ ♦ bukam balts kušķs pe pakēļ

kutan, kutant – kutina, kutināt; Kuo tu māt kutan? ♦ nokutan tuo meit beigst ♦ jēm un pakutan tuo meitan

kuvērs – aploksne; aizklēbē to kuvēr ♦ kuvērs a puķam ♦ Cik tagad maksē kuvērs?

kūž – noniecināms, nicināms vārds cilvēkam (muižnieki tā sauca latviešu zemniekus); nēlaiž tuo kūž iekšē ♦ kūž bījs, kūž paliks

kvelt, nokvelt – nedaudz apvārīt gaļu (galvenokārt subproduktus); nokvellē gāl, lē nēpaliek vēcs

kvieš – kvieši; vasars kvieš mūs zemē nēoug

kvit – norēķinājušies; nu mēs i kvit

Ķ.

ķeid – ķēde; kalē kalt ķeid ♦ apakeļlaikēs paš kāl ķeids

ķeirs – kreilis; Kuo tu amplēs a kreisē ruok ka ķeirs! ♦ ķeirs var strādt a abam ruokam

ķēķs – ķēķis, virtuve; turēs tālak nuo lielgablēm un tujak pe ķēķ

ķell – ķelle; kurš tā mūrē, bez ķell ♦ ķell i katram mūrnikam

ķēls – vārīgs, mīkstas dabas; ķēls ka jēļ uol

ķēmes – ķēmojās; ķēmes dižēm cilķem paklē

ķemlād – steļļu sastāvdaļa; vēlls zin kur tas ķemlād

mētes ♦ ķemlādē estēlle ķemm ♦ ķierēm sagroudš ķemlād

ķemm – ķemme (arī steļļu piederums); Tu man nopirk ķemm? ♦ ķemm i nolikts uz kumod ♦ rīt jaevēr oudķēls ķemme

ķemmritēns – zobrats; apakeļlaikēs ķemritēns sud-malam taisē no kuok

ķempēļ – kūlenis (baļķu novietošanai); garēs baļķs ceļ uz ķempēļ

ķēmrouss – lamu vārds; a tuo ķēmrouss nav ko rūnt ♦ Tu ta ka tāds ķēmrouss!

ķeņērs – meistars, lietpratējs; viš ju i ķeņērs uz viss kuo ♦ viš uz kuokdārbēm i liels ķeņērs ♦ Vēž Ēnsts bi ķeņērs uz visēm dārbēm

ķeprēs, ķeprtēs – ķepurojas, ķepuroties; Kuo tu ķeprēs, laižēs tik dubņē! ♦ japrōvē ķeprtēs ārē

ķēps – ķepas; suns a ķepam pepēdē viss grīd ♦ tam i tāds kalē ķēps

ķēran – ķerne (sviesta kulšanai); mazam guojs māt ķēran

ķērāns – ķēriens; tāds ķērāns ka zagļēm pa gadstīrg

ķērānšpiens – paniņas; vakriņēs ķērānšpiens ar zirniņēm

noķērant, noķērantēs – nosmērēt, notaisīt netīru; Kā tas bēns sēv noķērņēs! ♦ noķērņēs a sviķēm līdz ousam

ķēreš – ķērājs; tur a tīkal nēvar zvējt, apakšē ķēreš

ķēriņ; ķēriņēs (iet) – bērnu rotaļa iet ķēriņos; bēn sētsvidē skrej ķēriņēs

ķērnēs, ķērantēs – dara nevajadzīgu darbu, niekojas; kuo tu tur ķērnēs ♦ neķērnēs a žagrēm, ies labāk grāvs rakt

ķērnis – punktsitamais, *dornis*; ezeņķē viet courmam a ķern

ķērr – ķerra, stumjamie ratiņi; stum ķērr, souc pa nērr ♦ tagad ķērr a gumij ritiņ ♦ ķērr a kuok ritiņ

ķešel – vēžu krītiņi; septiņš ķešelš, tad petiks

ķešks – iekšas, zarnas; izlaiž cūķē ķešks ♦ pārbrauc pār, ķešks pa gaisam ♦ jaizgāž aite ķešks ārē

ķestērs – ķesteri; Andresōn bi ķestēr no paoudz uz

- paoudz
- ķētrīgs** – lipīgs; dār i ķētrīgs peic veļl ♦ uztais tād ķētrīg asmiņ ♦ neņogriež nāgs, tas asmēns i ķētrīgs
- ķēv** – ķēve; tād štram ķēv ka bild
- ķēvpup, ķēvtits** – sēnes (bisītes); ķēvpup oug pous-
rēs priež silēs ♦ ķēvtits i pousar sēns
- ķevšk, ķevks, ķevkšš** – neizturīgs, novalkāts [materiāls]; sapuvusi, sadilusi aukla, virve; ejūdzs zirg a ķevškam ♦ a tād ķevšk tu tik var miriņ pesiet
- ķēzt, noķēze** – noķēzīt, pataisīt netīru; tie balēž viss māls noķēze
- ķibitk** – “kaste” uz ragavām (līdzīga kamanām); ķibitķe i siens, kājs tov nevērt salt
- ķīds** – (zivju) iekšas; tuos ķīds tu atduo vistam
- ķīdt, izžķīdt** – izņemt zivīm ķīdas, ķīdāt; lē sievs izķīdē reņģs ♦ zvejnieksievs tik māk zūjs ķīdt
- ķiemēls** – ķīmenes; pļavē šķūņvietē sagriež ķiemēls
- ķierēms** – ķīrmis; ķierēms sagrouzs ķist ♦ ķierēms saeids gald kājs
- ķīkars, ķīķert** – tālskatis vai binoklis; cieši, vēriģi skatīties; kuo tu ķīkre uz kaimiņ meitam ♦ a ķīkar var tāl sarēdzt ♦ Kuo tie sievs tur ķīķre? ♦ bez ķīkar nevar sarēdzt
- ķīlks** – ķīlavas; saseidēs ķīlks a rūšrāciņem ka stēn
- ķīlķen** – klimpas; ķīlķenzup; izvārs miež ķīlķenzup
- ķīls** – ķīlis; ķīl var izsist tik a uotar ķīl ♦ pe tuo malkskluč būs vajdzīgs ķīls
- ķīmens** – rīeva dibena ievietošanai koka traukā; ķierēm izēdš ķīmen, baļļ lēke
- ķīmres, ķīmeršes** – siki darboties; Kuo tu ķīmres gar pulkstiņ, samaits!
- ķīnn, paķīnn** – zods, pakakle, pazods; ķīnn ka brūž vēršam ♦ tād ķīnn ka spēķ cūķe
- ķīps** – ķīpis; seid pe krāš ka ķīps ♦ pirtē mazģes ķīpēs
- ķīrps** – ķīrbis; tāds ķīrps izoudzs, ka nevar celt; varēns ķīrps izoudzs
- ķīsals** – ķīsēlis; dzēriņ ķīsals a pien ♦ māt izvāreš
- dzēriņ ķīsals
- ķīsanbīr** – spilvendrāna; ķīsanbīr a einzac ♦ pus-
ducš ķīsanbīrs pūrē
- ķīsans** – spilvens; uzčuban mīkst ķīsan ♦ ķīsans no
zuošš spallam
- ķīsts** – graudu apcirknis; eber grouds ķīstē ♦ tov
pills ķīsts a bidalt miltēm
- ķīt** – tepe logu stikliem, ķīte; satais ķīt un nogriež
glāz ♦ aizķīte luogam glāz ♦ satais ķīt, tu būs
meistērs ♦ Satais ķīt, roku i pērnīc un krīts!
- ķīviš, ķīvēs, ķīvtēs** – ķīviņš, strīds, ķīvēties, strīdēt-
ties (bērniem); nu i ķīviš kaimiņ stārpe ♦ nevajģ
ķīvtēs, jēm labāk un izkoujes ♦ nu puikam ķīviš
iet vaļē
- ķōbs** – smeļamais trauks; galva (ironiski); ķōbs
pušš, smadziņ tēķ arē
- ķodt, ķode** – cits caur citu, ātri, uztraukti runā; skaļi
sarunājas (sīevas, bērni), pļāpāt; rō ka bēn ķode ♦
vārans ķode ♦ tā ķode, ka pašš sēv nešaprot ♦
sīevs ķode ka vēc vārans ♦ kaimiņ sīevs sētsvide
ķode pille rīkle
- ķolle, ķolt** – nevērīgi smērēt, zīest; tu tā ķolle ka
suns a ķep
- ķurķs** – cietums; elik ķurķe pe ūdiņ un maiz

L.

- lāb** – labi; lāb vien būs ♦ ancuk sastīķe no gultsdeķ,
lābs ka bail
- labēb** – labība; labēb izoudzs ka louk pleiš pušš ♦
labēb nooudzs ka mūrs ♦ šovasar labēb brang
paoudzs
- labēbs laiks** – labības (novākšanas) laiks ♦ īsts
labēbs laiks, soul rit pa zemsvirss
- labēbslouks** – labības lauks; Kas pa liel labēbslouk!
♦ liets sagāz labēbslouk laže
- labēbsmaiss** – labības maiss; apakeļlaikēs bi četer-
pūr labēbsmaiss
- lācs** – lācis; no lāč man i bail
- lāčbēns** – lāča bērns [lācēns]; lāčbēns i tāds mazz
lācans
- lāčnāss** – sēne; salasē vēsal krieč lāčnāss

- laim** – laime; laim, ka pe laik pamanē
- laip, laips** – laipa, laipas; pa valk pār i dēļ laip, ej druoš ♦ puiks, veļl, laip no apakš ezāgēs ♦ laip no apeļ baļķ
- laistēs** – laisties; storks taisēs laistēs, plodzan spārans
- laiv** – laiva; laiv pills a ūdiņ ♦ Dundags dīķē nav nevien laiv ♦ laiv i janodārē
- laivniks** – laivnieks; kur rasēs laivniks, ja nav nevien laiv
- laižēs** – laižas; putēn laižēs uz siltam zemēm
- lake** – lok (suns pienu), dzer; noslāps suniš, rō kā lake ūdiņ ♦ būs dzīvtes, lake pien
- lakstīgal** – lakstīgala; lakstīgal dzied cour nakt
- lakt** – lakta (kalēja), laktiņa izkapt kapināšanai; Vo tas kāds kalēs a tād lakt!? ♦ Kas tu pa kalē bez lakt! ♦ Bruzinsk kalēs kāl lābs lakts
- laktērs** – skalturis, lakturis (skalū iespraušanai); es-prouž skāl laktre ♦ tagad neviens vairs laktē nebrūķe ♦ kalē kalts laktērs ♦ kur ta nu tagad liks laktē
- laķiertis, lakt** – lakots, lakot; laķiert drošk ka baronam ♦ brouc a laķiertam kamnam ♦ Vo tu to grīd domē lakt? ♦ laķiertis kurps kājēs
- lamats** – lamatas; uzstelle lapsam lamats
- lamp** – lampa; ka i lamp, kas ta skāls dedzans
- lamzaks** – liels neveikls, neizveicīgs cilvēks; Kur, ellē, tāds lamzaks gadēs!
- langbuoms** – ratiem priekšējo un pakaļējo asi savienojošs bomis; Langbuoms pārlūd ka sūds! ♦ vēzams apgādes un langbuoms pušš ka špick
- lāpamadat** – lāpāmā adata, adata zeķu lāpīšanai; pajēm lāpamadat un salāp sōvs zeķs ♦ zeķs lāp a lāpamadat un vills dzij ♦ lāpamadat a liel ac ♦ bez lāpamadat zeķs nešalāps
- lāpamdzij** – dzija lāpīšanai; izārd zeķ, būs lāpamdzij
- Lapiņgusts** – ubaga (iesauka); Lapiņgusts viss mūž nostaiģē nābģēs
- laps** – lapas; rudiņ kuokēm nobirst viss laps ♦ laps sakritš ka kulsams ♦ biez grāmat plāns laps
- lapspuss** – lapaspuse, lapaspuses; Līdz kād lapspuss tu i aizlases? ♦ lapspuss i vairak ka laps
- lapss** – lapsa; sārkans ka lapss ♦ martē ād lapse vairs kāžkam neđer
- lāpst** – lāpsta; man i tēvtēv kalē kalt lāpst ♦ tas i mān vēctēv lāpst
- lāpstkāts** – lāpsta kāts; lāpstkā liek no lāzd
- lapšād** – lapsas āda; apakeļlaikēs lapšād makse astiņdesmēt lat
- lapšāls** – lapsu alas; lapšāls i soušē vietē, smiltē ♦ tepat mežmalē i liels lapšāls
- lapšbedērs** – lapsu vai āpšu alas; lapšbedērs pa kan-grēm i diezgan ♦ te i vēcam vēcs lapšbedērs
- last** – lasīt; last es pats esmācēs, ka man bi piec gād
- lasts** – burenieka krava; jūr noskalē last
- lašdurmeš** – žebērklis; labs lašdurmeš, a atkāmrēm ♦ kalē kalts lašdurmeš ♦ lašdurmeš a atkāmrēm lē nēpamūk
- Latuožals** – ozols Dundagas parkā; Latuožals bi uz Latviji simtrubēļ noud
- latvēts** – latvietis; mūsciemeš latvēš vien dzivē ♦ Es i latvēts no tēv tēvēm!
- laž, lažē** – veldre, veldrē; viss rūdz sakritš lažē ♦ vēš a liet sagād rūdzs lažē
- lē** – lai; Ka tā paduomeš, ta jateic – lē Diev ruokēs!
- lē jo** – lai jau; lē jo, kas būs, būs
- leckēls** – leceks; šopousar uztaišē dīvs jouns leckēls
- lēddzelž, lēdszelž** – slidas; a lēddzelžem laižēs ka putans ♦ apakeļlaikēs lēdszelžs taisē pašš no kād vēc iskapt
- lēds** – ledus; rudiņ lēds i sīksts ka postalād ♦ ouksts ka lēds
- lēdsgabals** – ledus gabals; puiks brouķē pa up uz lēdsgabal
- lēdsiešēn** – ledus iešana; pousar upēs i lēdsiešēn
- leices** – lēcējs; tas zirgs gan i liels leices ♦ tas ķēv i briesmīgs leices
- lēj** – leja; tepat mums blakam i Nabaglēj ♦ brouc

- prātig, te iet uz lēj ♦ lēj i tād k Allanapakš
- lēja** – lēja; tov būs jabūt pa tuo āl lēja
- lejšlōuds** – lejas ļaudis (zvejnieki); lejšlōuds ju runē pa libisk
- lēķē, lēķt** – lēkā, lēkāt; kuo tu lēķē ka stiranbūks ♦ lēķē ka sienāzs
- lēķē, lēķt** – sūcas, sūce (neliela); baļļē ķimēns nētur, bišķiņ lēķē ♦ baļļ lēķē, janodrivē ķimēns a paklam ♦ mucē ķimēns lēķē
- lēmsnic** – lemesnīca (spīļarklam); lē iztēst lēmsnic vajag māzer kuok ♦ lēmsnic jatēš no mikēļ bērz kamingāl
- lēn** – atzveltne; vēclaiķ krēsals a lēn ♦ labs krēsals a lēn ♦ vēctēv taists lēnkrēsals
- lēn** – lēni; nētrakē zirgs, brouc lēn ♦ steidzēs lēn un rām
- lēnkrēsals** – atzveltne krēsals ♦ seid tu lēnkrēsle un atspiežēs pret lēn ♦ vēctēv taists lēnkrēsals ♦ lēnkrēsals nopirk uz ūtrop
- lenkšt, salenkšt, lenkšē** – saņemt virvi (grožos); sakārto, saloka virvi grožos ♦ salenkšē gruožs ka pesnāķēs ♦ salenkšē gruožs un pakaran uz vādž
- lentērs, lentēr** – slita (zirgu piesiešanai), kāpņu margas; pe pagastmāj uztaists zirgēm jouns lentērs ♦ nēnolouž lentēr, pašš nosissēs ♦ uz tirsplac bi lentēr, tāpat pe baznic
- lēp, lēps** – ūdensroze, ūdenrozēs; pilss diķs a lēp ziedēm ♦ viekst aizoudzs a lēpam
- lēplaps** – ūdensrožu lapas; pleškukēns seid uz lēplap ♦ kur te lē makšķrē, pills a lēplapam
- lēpans** – lepns; tu i tik lēpans ka paliks bagats ♦ lēpans ka zirgs sil pedirss ♦ tik lēpans ka mān nēmaz nērēdz
- lēpnep** – lepnība; bads lēpnep izdzīs pa pakēļ ārē
- lērams** – nekārtība; daudz, pulka; skuolsbēn gan var sataist lēram ♦ sasradēs vēsals lērams vieš ♦ tāds lērams ka pa suņ kāzam ♦ vēsals lērams buk uz sēj
- lešt, lešes** – dziest, dzēst, dzēst (dzēst kaļķus), atdzēsēt; lešt kārst zup ♦ bedrē lešē kaļķs ♦ egrūž tuo dzēlz ūdnē lē atlēšēs ♦ tuos kaļķs vajdzs lešt mucē
- let** – lete (veikalā); pekrāmeš a sovam krodam pill let ♦ tu apskatēs, kas buodē izlikts uz let
- lēzans** – lēzens (neliels slīpums); tas kangērs i tāds lēzans
- lēzt, lēzē** – aizzīmēt cērtamo (koku), aizcirtums kokā; tuos kuoks ju var cirst, tie i lēzt ♦ malkskuok viss i lēzt
- libēts** – libietis; es ju a no senčēm i libēts
- liblāb** – taurenis; Kur raib liblāb! ♦ redzē dzēļten liblāb
- libriņ** – šādi tādi sikumi, nieki; mēte sōvs libriņs pa galdvirss
- lidams** – lidums; lidams lid priekš louķēm
- lidnēs** – lidinājas; lidnēs pa gaisam ka liblāb
- liecēb** – liecība; Pričlēms i lāb liecēb
- liediš** – plūstošā smilts, liedags; liediš gludans ka asfalts ♦ nēvar bedrē izrakt, trāpē uz liediņ
- liekeids** – liekēdis; liekeids, ne strādnieks
- lieķēn** – lieķņa, staigna vieta; lieķēn aizoudzs a kārķlēm un krūķlēm; tas avat plāv i ist lieķēn
- lielams** – lielums, vairākums; šodien lielams bēn i skuolē
- lielēs, lieltēs** – lielais; lielās, lielities; vīņ viss mūž souc pa lielē ♦ Kuo tu var lieltēs ka gails lakte! ♦ vīr dzer āl un lielēs ♦ lielēs dar mākķēm pār
- lielmēns** – kokaudu sablīvējums skuju kokos stumbra vienā pusē; lielmēns saspiež zāģ ka nēvar vairs pavilkt
- liesam** – liesma; sviķmalk dēģ a liel liesam ♦ tāds ugiņķūrs ka liesams līdz kuok galēm
- liešķēr** – liešķere; rāciņš liešķrē a kuok liešķēr
- lietēns** – lietains; uz rudiņpuss laiks paliek lietēns
- lietiš** – lietuvēns; Vo tēv lietiš jāj? ♦ ķēv pa nakt šūmēns, lietiš jāj
- liets, lietssēr, lietiš** – lietus, neliels īslaicīgs lietus, neliels lietutiņš; liets līst ka pa Jāņēm ♦ liets gāž ka a spanņēm ♦ uznāc tād lietssēr, sien krouc nēvar ♦ līst tāds sēņ lietiš
- lietsmāķēns, lietsmāķiņ** – lietus māķonis, lietus māķoni; lietsmāķēns mēlls ka katal dubans ♦ liets

- mākiņ veltēš pa zēm
- lietsmantēls** – lietus mētēlis; man no liet nav bail, lietsmantēls mugrē
- lietsšierēms, lietsširms** – lietussargs; pajēm liets šierēm, var uznākt liets ♦ pajēm lietsširm līdz ē, būs liets ♦ lietsširmam salūd rībs
- lifert** – pārdot, spekulēt, andelēties; janolifrē kāds vēzams malk ♦ žīd brāķers lifrē baļķš
- līg** – liga, vaina, nelaime; zirgam kājē pemešes līg, lēc uz trīskāj
- līgams** – līgums; man i līgams līdz Jurgēm
- likams** – likums; dikt aš likams
- likēm, likams** – likumi, likums; zagļēm pašēm sōv likēm ♦ bāgtam likams nav ♦ vajdzit būt visēm viens likams
- likstiš, likst** – klūgas liksta izkaptij, pļaujot auzas, miežus; koka listites, vidū plānākas, kurās šūpojās külēja sieti; pļaujmašīnas detaļa (klanis); bez likstiņ samorgs tuos miežš ♦ uz cīņ pārsit likstiņ
- liķūdēns** – vācu šņabis (degvīns) kara laikā (30 grādi); dzer liķūdiņ un sit a butēl pa gāl, lē dabē dullam
- līm** – lime; Putniņ oukstlīm, tas tik bi vien līm
- līn** – lini; līn lāb oug plēšme
- lindrak** – lindraki, brunči, svārki; brīnam knašš lindrak ♦ vēš puran lindraks
- linjāls** – lineāls; a linjāl pa pirkstēm
- linsēkals** – linu sēklas; linsēkals vār teļēm putrē ♦ linsēkals savārē un dēv teļēm
- lipan, lipant** – lipināt, veidot; lipan puod no mālēm
- līst** – plaukts; līste; galdniks uztaišē līst priekš troukēm ♦ tai šķirbē uzsit kād līst viršē
- litērs** – litrs; Cik litēr tai kriečē iet iekšē? ♦ litērs i bišķiņ knapāks pa stuop
- līž** – lien; pa tuo šķirb jalīž uz vēdar
- lobraks** – nekārtīgs, neizveicīgs, nemākulis, nevīža, neveikls, tūļa; viš i gan liels loblaks ♦ Pe kād dārb tād loblak lē liek? ♦ tād loblak pe zirgēm nēvar laist, enērrs zirgs ♦ loblaks nē mežcirtēs ♦ no loblak dārb ju nēkas nav
- luocēs, luocētš** – locās, liecas; locīties; sasluocēs ka kabatsnāzs
- luockēls** – loceklis; šodien sāp viss luockēl
- luodēms** – lodējums; tējkanņē luodēms atkuss vaļē
- lodērs** – nolaidīgs, nekārtīgs (cilvēks), nevīža; tie dēl viņam izougš tād lodēr ♦ Kuo no tuo lodēr var saprast? ♦ Kur tēv, tād lodēr, var likt?
- lohams** – caurums; tiklē izplēsts tāds liels lohams ♦ laivē sānēs liels lohams
- lok** – svilpe stirnu, putnu pievilināšanai; tagad buk nāk uz lok
- loks, lokēn, lokēns** – lokas, cirtas, cirtaini mati, lokaini mati, lokains, cirtains; meitnam tāds loks matēs ka aitē ♦ lokēn mat ka muoram ♦ mat vienēs lokēs ka ounam vill
- lokšķērs** – šķēres matu ievēdošanai (cirtošanai), cirtu vēdojamās šķēres; apakēļlaikēs loks taišē a lokšķērēm ♦ Nēšadedzan tu man tuos lokšķērs! ♦ Vells, kur bēn nogrudš tos lokšķērs!
- luon** – alga, nopelnītais; mēneš luon meitē trīsdesmēt lat ♦ Kād luon tad tov suolē? ♦ kalpam pa dārb maksē luon
- luon, nēluon** – ir vērts, nav vērts; a tēv nēluon rūnt ♦ a tēv ju nēluon rietēs ♦ pa tuo noud man nēluon plēstēs ♦ Tu duomē, ka luon tuo jēr mekēlt?
- Lontīn** – Leontīne; Lontīn ju noud nēpazīn
- luop** – lopi; luop sagājš uz sēj
- luopaplouks** – aploks lopu ganišanai; luopaplouks nogrouzts
- luopārsts** – lopu ārsts, veterinārārsts; Eglīts bi luop ārsts Duntkē
- luopēdams** – lopbarība (rupja); luopēdams līdz pousram nēpetiks ♦ luopēdams šogād petiks ♦ lopēdams petiks līdz vēlam pousram
- luopkuopēs** – lopkopējs; reizam pestrādē pa luopkuopē
- luoplabēb** – lopu barība, sīkie graudi; luoplabēb bertajē ķistē
- luoplaidars** – aploks pie govju kūts; guojs stallē nēlaiž, izslouks luoplaidrē
- luopmeit** – lopkope (muižā); meita (kalpone) lopu

- apkopšanai; luopmeit pa staļļ vien perēs ♦ luopmeit viss laik tik pe luopēm
- luoprāciņ** – kartupeļi lopbarībai (maz cietes); tie luoprāciņ i liel, bet jēl, a courēm vidēm
- luoptaks** – lopu iemīta taciņa; luoptaks tai stragnameņ briesmig izbrādts
- lōrams** – vairums, daudzums (liels); šogād rāciņ paouģš vēsals lōrams
- loriņ** – lietas (nelielas), piederumi; daļas; savāķē tuos loriņs kastē, ka nēpaklaide ♦ savāķē sōvs loriņs, vakars klāt ♦ izārdē sienspulkstiņ, vēsal kast a loriņēm
- loucniks** – laucinieks; loucniks dzīvē uz zemēm
- loukdārb** – lauku darbi (visi no aršanas līdz pļaujai); zēm rīst, var sākt loukdārbs
- loukpipriņ** – pelašķi; rō kād lāb loukpipriņ tēj ♦ jasalas loukpipriņ tēj
- loulamriņķs** – laulību gredzens; loulamriņķs tais no zēlt ♦ loulamriņķs ka rat ritēns
- loulēbs** – laulības; loulēbs būs no svēdien pa nedēļ ♦ loulēbs i peic tam, ka mācētes trīsreiz uzsoucs
- louptēs** – laupītājs; louptes i pāraks pa zagēļ ♦ peic kār, ta bi louptē sasrādšēs ♦ peic pirmē kār i bījš pulk louptē ♦ louptēs apzuog cits ļouds
- loužēs** – laužas [pār. noz.]; neļaujas pierunāties; tu tā loužes ka joun meit
- luoz** – loze; kāds nu kurēm tas luoz krīt
- lozberlaps** – lauru lapas; lozberlaps liek pe eidan ♦ lozberlaps pēmet pe zup
- luožmetēs** – ložmetējs; luožmetēs i karlaik uzparikt
- luč, loč** – ķēriens, veiksmē, iznākums (prieks); Nu tik tov būs luč! ♦ uz sēņēm šorit īst luč ♦ Man tik bi luč, dabē izbučtēs a Ližēļ! ♦ meits ka biez, puišēm būs luč
- luft** – gaiss, elpa; apseidsšēs un atjēms luft
- lūgamraksts** – lūgumraksts; uzrakst lūgamrakst ka dižēs skrīvērs ♦ lē skrīvērs uzrakst lūgamrakst
- lūgams** – lūgums; man i liels lūgams pe tēv
- lūgšēn, lūgšņēs** – lūgsna, lūgšanās; Pa lūgšēn pārduo man vien sivan!
- lukans** – lokans, veikls; jouns ju i lukans
- lukēns, lukiš** – izgāzta koka atzāģēts celms ar saknēm; lukēns liels peic vēļļ
- lukterš** – lukturis; iet ka vēļļs a vēļļlukter ♦ lukterš a sikspāreņ uz glāz ♦ guoj saspēr luktrēm glāz ♦ uz staļļ iedams pajēm lukter
- luļķt, luļķs** – smēķēt (ar izsmieklu teikts), neveikli uztits paštaisīts smēķis; luļķē ka čigaiņmāt
- luncan, luncant** – luncina (suns asti); nēluncņēs, bluod, kāvan dābs ta ka tā ♦ suns luncan ast, nēmaz nērej ♦ Dukss luncan ast, kāds nāk ♦ Kuo tu luncnes man apkārt ka gar medspuod?
- lunkans, lukans** – lokans, veikls; lunkans ka kārkal rikst ♦ tik lunkans ka cirķē klouns ♦ tu vel i jouns, tapeic lukans ♦ jouns ju i lukans ka kaķš ♦ peic pirt vēces lukans ka jouns puik ♦ lunkans ka čigaiņ pātag ♦ lunkans ka zuts
- luņķš, dešluņķš** – likums, desas likums; es viņam edēv pārs dešluņķš
- luog rūt** – loga rūts; bēn izsit luog rūt
- lupan, lupant** – lupina, lupināt, lobīt, mizot; lupan zirniņš no pākstēm ♦ nolupan rūšrāciņš
- lupat deķš** – no lupatu strēmēlēm austa sega; raibs ka lupat deķš
- lupatlēvēr** – sīkās driskās (saplēsts); nopleis tīkal uz ķēre lupatlēvērs
- lupats** – lupatas; lupatžids atbroucs, gādē nu lupats ♦ vēcs lupats mētes visēs maļēs ♦ Mazžids vāķē vēcs lupats, kouls
- lūps** – lūpas; lūps ka nēģrēm biez
- lūriķš** – tāds, kas slēpus novēro, noglūn; vagērs i īsts lūriķš
- lūss** – lūsis; lūss i tāds liels kaķš a ūsēnam ousam ♦ Vo tov i gades rēdzt mežē lūš?
- lutērs** – luterticīgais; mums i pašēm sōv lutēr baznic ♦ pe mums lutēr i lielams
- lūzēns** – vēja gāzts koks ar lielu sakņu palagu, parasti egle; tāds lūzēns, ka lāč var mīdž etaist apšē

L.

ļeķe – ļeko, cilpo; zaķš izbījēs, laiž ļeķs vaļē

ļengans – nenospriegots, atslābināts, nav stīvs; ļengans atsaits ♦ tu tāds ļengans ka bez kouļem

ļept – zelēt, sūkāt, kožlāt; Kuo tu tur ļepe, vo kumpekts? ♦ veķes ju gazar vairs nevar saļept, nav zuob ♦ veķ ķēv tik ļepe ouzs, nav zuob, nevar saēst

ļibņes, ļibantēs, ļiban – uzsmaida, flirtē; mirkšķina acis ♦ Kuo tu tur ļibņes gar mān vīr? ♦ Kuo tu skatēs uz mān un ļiban acs?

ļip – ļipa; balt ļip ka zaķam

ļirģes, ļirgtēs, ļirģē – smieties, ņirgt, ņirgāties, apsmiet, izsmiet, sīki smejas; skuolsbēn ļirģes ♦ Vo kouns nav, ļirģes pa veķ cilak! ♦ ļirģes pa mān ka māz bēn ♦ Vo tov kouns nav tā ļirgtēs?! ♦ priekš ļirģšņes lāb cilak nevajg

ļorantēs, ļornēs – svaidīties, kratīties; ļornēs ka pūtēls ♦ ļornēs ka klopkēz

ļouds – ļaudis; Vo baznicē bi doudz ļouds?

ļukouss – cūka ar noļukušām ausīm; lāb sūg tie ļukoušš

ļulķe, ļulķt – smēķē, smēķēt (izsmejot sacīts), smēķē paštītu smēķi ar kupliem, smirdīgiem dūmiem; ļulķe sōv kuņ kāj ♦ veķtēs akal ļulķe, dūm, ka vairs rēdzts nevar ♦ Ej ārē ļulķe, smird ka eļp nevar atjēmt!

ļulķs – pašsatīts (pašaudzētas tabakas) smēķis, resns; uztīns a divam ruokam turam ļulķ ♦ uztīns ļulķ ka Emmsjans

ļum, ļumņes – viļņo (svaigi kauta gaļa); trīč, purinājas, dreb; ļumņes, nevar sagriezt, lē izdziest ♦ ļumņes ka veķmāts vēdars ♦ ļumņes ka tikko kout cūk speķs

ļurb – plēgurs, plencis, nederīgs cilvēks; Kas tu pa vīr, īsts ļurb! ♦ Ļurb tu i bījs un ļurb tu paliks! ♦ īsts ļurb no cilak ♦ ļurb ne vīrs ♦ A tād ļurb tu ņeslaižēs!

ļurļaks, ļērg – kandža; salaistīts, draņķīgs, negaršīgs dzēriens; īsts ļurļaks, smird ka petrōliš ♦ Kas tas i pa ļurļak, kuo tu man atnes no aptēķ? ♦ Vo ta tād ļurļak var jēmt iekšē?

M.

māckēls – mācekļis; trīs gād jakalpe pa māckēļ ♦ ies pe skruoder pa māckēļ

mācēmuiž; mācēmaj – mācītāja muiža (māja); Vill dzīvē sovē mācēmuižē ♦ mācēmuiž pavisam brūk kuope ♦ mācēmuiž stāv pussabrucs

mācēs – mācītājs; mācīties – mācēs uzkāp kanclē; grūt gāl, nevar esmācēs ♦ Bankavs bi Dundags mācēs ♦ mācēs Vill brouc a drošk ♦ vārēs ka mācēs no kanclē

māg – māga, vēders, kuņģis; sabendē māg, nu žņoudz nuost ♦ māg neštrādē, vēdars uzpūtēs ♦ māg neštrādē, jaedzēr drops

magiņšēkals – magoņu sēklas; magiņšēkals kais uz roušēm

maguons – magones; maguons zied ka mūžīgs ruoždārzs

magričs – magaričas, likopi; nopirk zīrg un nodzēr magričs ♦ tov jaizmaksē magričs ♦ sadzēr kruogē magričs

magzīn – papildus rāmīši bišu stropā; noliktava graudu uzkrājumiem; noliktava, vieta uzglabāšanai; uzlik bitem magzīn, lē ir kur mēd nešt ♦ magzīnē savēd labēb priekš bad gadēm, lē but sēkal un kuo ēst ♦ priekš bad gadēm groudus sabēr magzīnē ♦ veķes laikēs katram pagastam bi magzīn ♦ jauzliek bišstruopam magzīn

maijvabēl – maijvabole; maijvabēl apgrouž sakēns

maikst – maiksts (zirņiem), stīgu mietiņi; maiksts jasprouž biezāk ♦ lē puik sagriež no alkšēm zirņēm maiksts

maissvīrs – vīrs, kurš, labību kuļot, uzmanīja (nomainīja) graudu maisus; pa maissvīr lik tād prātīg veķē

maissnuors – aukla maisa aizsiešanai; veķtēs novījs maisšnuors no linēm ♦ maisšnuor pesien pe maiss

mait – slihts cilvēks; nu īsts mait

maitskažaks – lamu, nievu vārds; kaimiš man i liels maitskažaks

maizslabēb – maizes labība; pulkāķ jasēj maizslabēb

maizsabar – maizes abra; maizsabar taisē no liep kuok

- maizsgazar** – maizes garoza; nav zuob, maizsgazar nevar saēst
- maizskrās** – maizes krāsns, maizes cepamā krāsns; Sūd maizskrās, vairs nečep! ♦ Atvass mācē maizskrāš uzmūrt ♦ maizskrāšš vairs nevajg, nav milt
- maizskukēls** – maizes kukulis; apakeļlaikēs cep liels maizskukēļs
- maizskūl** – kule (maisīņš) ēdienam; sakrāmē maizskūl priekš viss nedēļ
- maizslāpst** – maizes lize; uzkais milts uz maizslāpst, lē kukēls nepeļip ♦ uztais man joun maizslāpst, večes nodēdzs
- maizsmikal** – maizes mīkla; aizsmērē couram a maizsmikal
- mājniks** – mājnieks, žids, zvejnieks, kurš pastāvīgi apmeklē māju, pārguļ nakti; Mazžids pe mums bi mājniks
- mājparougs, mājpeougs** – cilvēks, kurš pieskata māju; vaļnik vecēn japarunē pa mājparoug ♦ jadabē kāds tantiņ pa mājpeoug
- mājvārds** – mājas nosaukums; mūsmājam bi mājvārds «Rubeņi» ♦ večsainiks souc mājvārdeš
- mākēns** – mākonis; mākēns aiziet soulē priekš ♦ jūrspuseš tād meļl mākiņ ♦ tāds meļls mākēns, būs liets
- mākiņēns** – mākoņains; dikt mākiņēns gais
- mākiņes** – mākoņos; Neškatēs mākiņes, dar, kas tov jadar!
- mākiņstūmeš** – mākoņu stūmējs; ka bez prāt, īsts mākiņstūmeš
- makškerāks** – makškeres āķis; makškerāk uztais no adat
- maktig** – pamatīgi; nu gan man maktig egried
- maktigs** – pamatīgs, krietns; maktigs ķērans
- māl** – māli; māl līdz ousam, āre nevar tikt
- mālbedērs** – bedres mālu rakšanai; ķieģeļceple bi pulk dziļs mālbedērs
- māldērs** – krāsotājs; viss pa māldrēm nevar būt ♦ jasarunē a mālder, lē izpindzle istabs ♦ Leistmans bi tāds mālderš
- malgēģers** – malu mednieks; Guoč i bijs pārākēs malgēģers
- malksiel, malksstrēks** – malkas grēda; lē puik pabeidz šuo malksiel pekrou ♦ liel malksstrēk sakrou gar ceļmalēm ♦ tā krouj tuo malksiel, ka neapsģāzēs
- malksklucs** – klucis malkas skaldīšanai; malksklucs sapūjs, janozāģe jouns
- malkskrāģis** – krāģis malkas ruļļu zāģēšanai; malkskrāģis izīr, sapūjs
- malkspagēl** – malkas pagale; suns izvazēs malkspagēls pa viss plān ♦ tād sviķēn malkspagēl ♦ kāds veļls te izmētes tuos malkspagēls ♦ malkspagēl izkritis uz tak
- malksplacs** – malkas laukums; kād puspūrviet liels malksplacs
- malksšķūns** – malkas šķūnis; malksšķūns pills a malk ka ac
- malkszāgs** – malkas zāģis, šķērszāģis; malkszāgs i jauztrin un jaizluoc ceļš
- mālt** – krāsot; Kuo tu tur mālē?
- manapōls** – monopols, agrāk šņabja bode; tuo špirkt es pajēm manapōlē
- mankans** – kriju, lubu jumts (no lobītas mizas); liets list, mankans grab
- mantēls** – mētelis; pešuj mantlam knuop; mantēl nopēlne, ganēs iedams ♦ skruodērs pašuj vad-mals mantēl ♦ mantēls a dīvrind knopam ♦ mantēls a bebarāds krāģ ♦ ja knuop i, ta mantēl var pešūt klāt
- mantēl skurstens, mantēlskurstens** – agrāk skursteņa nams vārīšanai, dūmnams; Dinsberķ skuoleš vel i mantēlskurstens ♦ kalp māj nopleis, palics tik mantēl skurstens
- mantniks** – mantinieks; dels i tēv mantniks
- marant** – košu krāsu saderīgs salikums; Kād tu marant deķ noouds!; kuoš marant lindrak
- Marēš** – Marija; mūs ciemē dzīvē vienpup Marēš
- Mārtiš** – Mārtiņš; Mārtiš atjāj balt zīrg
- masiert** – masēt; tuo vain vajg masiert pār reiz pa dien

māsiš – māsiņa; māsiš maziš, tas jaskuone

māss – māsa; Vo tov māss iet skuole?

masts – meža nogabals, kur medī zvērus; tāds mazs, bet mešlīgs masts

mašīnlaiks – kulšanas talka; mašīnlaiks pe durēm, jabrūvē āls

mašīnļouds – strādnieki pie kuļmašīnas; mašīnļouds man i uz atstrādšēn

mašīnmeistērs – kuļmašīnas (tvaika katla) vadītājs; Sāmeš Kāls bi labs mašīnmeistērs ♦ Vizbēls bi gād no gād mašīnmeistērs

māt – māte; bišstruoņē tāpat i sōv māt

matadats – adatas matu saspraušanai; kas ta tagad matadats valķē

matbant, matbants – matu lenta; matu lentas; pirmē skuolsdienē meitnam joun matbant ♦ tāds knašš matbants

matērķēls – nesukāti, savēlušies mati; meitē matērķēls sāsvēlēš ka pousēr guojē

matmašīn – matu griežamā mašīna; kur ellē tuo matmašīn i nolics

matsprādz – matu sprādze; matsprādz ka spīd un laistēš

mazadat – šujamā adata; mazadat ekrit grīds šķirbē, beigts i

mazansiš – mazais pirksts; mazs ka mazansiš

Mazanss (iesauka) – maza auguma Ansis; Mazanss bi uz visādēm štukēm

Mazapss (iesauka) – mūrnieks; Mazapss bi dzērēš ka viss amatnik

mazbāns, mazbāniš – šaursliežu vilciens, 600 mm dzelzceļš; no Stend uz Dundag brouc a mazbān ♦ uz Vēntspil varē aizbroukt a mazbān ♦ labs gājēš var saiet mazbāniņam līdz ♦ mazbāniš bi druošs broucmeš

mazēš – mazais; Tu, mazēš, nešmaišēš lielēm pa kājam! ♦ māt viss mūž souc pa mazē ♦ tas mazēš i brīnam nīgars ♦ mazēš i tāds ņipars

mazģē vešš – mazgā veļu; sievs upmalē mazģē vešš

māzgt, māztēš – mazgāt, mazgāties; jamazģē vo

grib, vo nē; Vo tu neģrib nosmāztes?

mazkrāģš – mazs soliņš, neliels ķebļitis; uztais meitnam mazkrāģ

mazkrāss – neliela krāsns; uzmūrē guļamistabē mazkrāš

mazlabēb – sīkie graudi; mazlabēb priekš cūkam un vistam

mazmājiņ – tualete; vēll tād, apgādš mazmājiņ

mazpuiss – pusaudzis ar puīša (laukstrādnieka) algu; jauns sāk strādāt par puisi; mazpuiss ju tuo nevar padārt kuo puiss ♦ ecēl no gāt pa mazpuišš

mazrāgs – ragaviņas bērniem, nelielas ragavas; es-eidan bēns mazrageš ♦ noslaižēš a mazragam no kallan ♦ vēctēš uztaisē mazrāgs

Mazžīds (iesauka) – apkārtbraucējs žīds; Mazžīds mūsmājes bi mājniks

medan gails – medņu gailis; medan gaiļš šouj iekš riest ♦ Dundags ģērbuone i medan gails ♦ nu ju rēt dabē rēdzēt medan gaiļ

medans – mednis; medan ju tagad mazam i ♦ medans dzīvē sousēš priēž mežēš ♦ medans dzīvē pa priēž pūrķļēm

mēdēš – mēdās; Kuo nu mēdēš ka mazs bēns!

medniks – mednieks; švāģēš bi traks medniks

mēds – medus; kārigs ka mušš uz mēd ♦ mēds pils rūms ♦ mēds sanēsts pill rām ♦ šogād bitem pulk mēds

mēdspuods – medus pods; puiks zina gan, kur meit-ņēm tas mēds puods

mēdsrāms – medus rāmis; Cik tas mēdsrāms nāk (makšē)? ♦ dabē no bitnik pill mēdsrām ♦ tuo mēdsrām tu aizņēš kaimiņam ♦ pārduo vēšal mēdsrām

meij, meijs – meija (jauns bērziņš), meijas (zaļi, nelieli bērziņi, gala zari); pa Jāņēm viss dūrs izpušķē a meijam ♦ sasprouž pe durēm meijs ♦ meijs sacērt bēž jounoudzē

meišēl – cirtnis (dzelzs ciršanai); dzēlz cērt a meišēl

meistērs – meistars; viš i meistērs uz visam koutkam

meit – kalpone, dienestmeita, saņem algu naudā, vēl

- apģērbu un uzturu; laukstrādniece; Vo tu ju sadere pa meit? ♦ meit pelīg luoneņ mārciņ vill
- meitans** – meitene; vārgēļ meitans, nevar luops valdt
- meitģēgers** – meitu mednieks; tu tā ka tāds īsts meitģēgers
- meitiķs** – meitietis; tāds šerps meitiķs, tas jakamp ciet
- mekļs** – govs meklē buļļus; Raibēļ meklēs, javēd pe buļļem
- mēļ** – meli; mēļ paliek mēļ, vo māz, vo liel ♦ lāb mēļ labāk pa slikt patiesēb
- mēļ** – mēle; parād viņam mēļ ♦ mēļ ka rīgdrān ♦ parād mēļ ka šuplād
- meldērs** – melderis; balts ka meldērs
- meldiš** – melodija, meldiņš; sajuk meldiš, jasāk no gāl
- mēļlams, mēļls** – melnums, melns; tov uz ģīm tāds mēļlams, nosloukes ♦ mēļls ka katal dubans
- mēļļ papov** – melnā papuve; a mēļļ papov izdzēn viss nežāls āre
- melliņ, melliņmēter** – mellenes (mētras); mežs pills a melliņem ♦ melliņmēter vairāk apakš eglēm
- mēļzēm** – melnzeme, trūdzeme; Kāprēs i dikt lāb mēļzēm
- mēmeš** – mēmais; Mēmešjank strādē pe Sink aptēķē
- Mēmešjank** (iesauka) – mēmais Jānis; Mēmešjank pa karlaikēm pazūd
- mēnes** – mēnesis; tikko rēdzt – mēnes apkārt
- mēnešgaisam** – mēness gaisma; spuož mēnešgaisam, pills mēneš
- mēnešskaidrams** – pilns, skaidrs mēnešs; tāds mēnešskaidrams, ka var grāmat last ♦ tāds mēnešskaidrams, gaišš ka diene
- meniķs** – meniķis (aizsprosts ar pārteci); meniķ es pats uzrikte ♦ puiks izārdeš meniķ
- mērkaķ touk** – margarīns; mērkaķ touk pasrādeš pirmē kār beigēs, ka bi bads
- mērķs** – ērmīgs, jocīgs (cilvēks); tu i īsts mērķs, kā pa tēv lē nešmeješ ♦ večeš paliek peic mērķ
- mērnīks** – mērnīks; mērnīks uzradēs, mērs mēž
- mērs** – mēris; apakeļlaikēs bījs mērs, ļouds sprāgš ka mušš ♦ tāds mērs, ka gandrīz viss apmīrš
- mēšļ** – mēsli; mēsal talke, tur tu vārs izdampteš; nu i mēšļ vairak ka piekte gadē
- mešļigs** – vaislīgs, vērtīgs; mešļig sivanmāt, metne pa pacmit sivan ♦ tāds truss gan i mešļigs, pusducš iekš metan ♦ mešļigs ka biššsaim ♦ tāds mešļigs liets līst
- metans** – metiens (zvejniekiem 3 zivis); desmeļ metan – tas i kāls (30)
- metantēš** – metinātājs; metantēš sametan dzēļž
- mētarš, mēter** – mētras; tāds zaļš mētarš ♦ salas mētarš un nopin kruon ♦ mežē mēter ka zaļš deķš ♦ nav mētarš, nav uogs
- metermērs** – metra mērs; pajem metermēr un nomēr
- metērs** – metrs; metērs i bišķ vairak ka trīs pēds ♦ metērs i trīs pēd un četēr coll
- mēteš** – metas; spieķ izlūdžš, ritēns mēteš
- mēteš** – mētājas; puiks mēteš a snieg
- mežcirtēš** – mežstrādnieks, mežcirtējs; mežcirtēm i grūt šept ♦ večeš Kalērs bi mežcirtēš ♦ mežcirtēš dzīvē no ploģem sasliete būde
- mežkungs** – mežzinis; veče Grundzberķ souc pa «kungs mežkungs»
- mežmāl** – meža mala; aiz kuokēm mežmāl nevar norēdzt
- mežstrādnieks** – mežstrādnieks; strādnieks meža darbos; viš viss mūž bi mežstrādnieks ♦ zemnik viss pa ziem bi mežstrādnieks
- mic** – mice; večeš laikēs sievs valķē mic; saduo viņam pa mic, lē nešplāteš
- mīc** – mīca; viš ju nēmāk maiz mīct
- mīcac** – uz mutes, otrādi; viš apkrīt mīcac ♦ baļļ jaapgāž mīcac
- mīctēš** – mīcīties; mīcēs ka pa jēļem māļem
- mīdzs** – guļvieta, ligzda, midzenis, perēklis; putanmīdzs ♦ kas luopem pa lāb mīdž salmeš ♦ tajs pieskeš mežcūkam i mīdžs

midžan – mirkšķina; Kuo tu man midžan a acem?

midžņēs, midžantēs – spīguļo, mirgo; Rō, ka zvaigzdeņš midžņēs! ♦ jāntārpiņ midžņēs pill pļāv

miež – mieži; miež pousar salņēs apsalst

mīg – miga; lācs tais mīg apakš lūziņ

migal – migla; tik biez migal, ka pats sēv nēredz ♦ pļavē sacēļēs biez migal ♦ miglēns rīts, kāds laiks būs pa dien

migalbids – kino, filma; vakrē paskatsēs migal-bids ♦ apakeļlaikēs migalbids rādē pa šķūņem ♦ sēsdien akal būs migalbids ♦ Poušēļ šķūņē rāds migalbids

migalmērkaķs – lamu vārds; tas i viens īsts migalmērkaķs

miglēns – miglains; laiks tāds miglēns, sāks līt ♦ rudiņēs ju laiks i miglēns

mīkal – mīkla (maizes), mīkla (atjautībai), mīkla (atminēšanai); maizsmīkal jalieks siltmē, lē rūgst ♦ mīkal uzrūdzs pill abar, iet pār ♦ Vo tu var uzmint mīn mīkal? ♦ atmin mīn mīkal

mīķēļs, mīķēļš – nelūstošs, izturīgs (metāls, tērauds), sīkst, valgs, izsutis koks; tam ciram i mīķēļs asmēns ♦ māzer uoss i mīķēļs, tuo tu nēsalouzs ♦ lemsnic krāgārklam tais no mīķēļ kuok

mīklēns – mīklains; tād mīklēn būšēn, nēvar saprast

mīlstēb – mīlestība; meitnam uz tēv i liel mīlstēb; tiem divēm gan i liel mīlstēb; mīlstēb pazūds ka pērņēs sniegs; tas mīlstēb uzkrīt ka cilp kaklē

milt – milti; nu ju milt tik i buodē, paš nēmaļ

miltēn rāciņ – miltaini kartupeļi (daudz cietes); tie rōza rāciņ i dikt miltēn

miltēns – miltains; atbrouc no sudmalam miltēns ka meldērs

miltiņmētars – miltenāju mētras, miltenes; miltiņmētars i lāb tēj

miltūdēns – ūdenī iekulti milti (zirgiem); Vo tu zirgēm miltūdiņ edēv?

mircant – mērcēt; mircant līns mārķē ♦ tas sakltšē ād papriekš i jaizmircan ♦ lē dābt iesal, miežs

mircan ūdņē

mirēns – mironis; mirēns jalieks klētē, tur vēsaks ♦ nu i priš miriņ ♦ vēļķēs ka mirēns ♦ klētē i nolikts mirēns ♦ Duntķē akal viens friš mirēns ♦ nu i mirēns mājēs

miriņgāl – miroņgalva; vācšēm pe cēprēm bi miriņgāls

miriņūdēns – degvīns (šņabis) kara laikā (30 grādi); buodē tik tas miriņūdēns i

mirkšķan – mirkšķina (acis); pamirkšķan tuo ac, vo tad nēpāries

mīršē – mirušie; mīršē perakt pill kap

mirt – mirte; oudzan mirt priekš brūtskruoņ

misiņgrouzēs – pūtējs (taurinieks); izmācēs puiks pa misiņgrouzēm

misiš – misiņš; nobērž tuo misiņ kliņķ a pēļņem, lē spīd

miss – alus tecinājums pirms rauga ielikšanas; miss varēn salds, būs stipars āls

mīstkēļs – ierīce linu mīstīšanai; mīsteklis linu stiebru salaušanai; mīstkēļ es atness pa mugar ♦ a mīstkēļ kūl līns

mīšķs – miešķis (smaržīgā madara); miešķ lasē un lik pe tabak

mīt – vieta, kur dzīvot (dzīvoklis); mainīties; dabē pe Vecavagēr mīt ♦ Tu dulls i, čigaiņēm zīrg mīt!

mitan – mitina, izbaro; barot; pa ziem jaizmitan trīs aits ♦ viss luops pa ziem nēspēs mitant ♦ tas man nēbūs pa spēkam mitant

mīz, mīzs – miza, mizas; ka mīzs izžūst, ta vīņs var nokurant ♦ ūdiņžurks apēdš rāciņs, mīzs vien palikš ♦ priede i biez, krobļēn mīz

mīzal vēš – dienvidrietumu vējš, lietus vējš; nu līs, esit mīzal vējē ♦ nēvar pļout, egriežēs mīzal vējē

miziņ, mizant, mizan – iepērt, pēriens, kāviens; nu puikē vajg miziņs, kuo līd svešē dāržē ♦ nu tov būs no tēv miziņ ♦ nu vakrē būs miziņ ka liets ♦ nu dābs no māts mizans

mīziņ, mīžens – mazās, sarkanās skudras (mīzenes); kājs sūrkst ka ugēns, mīziņ apmīd ♦ mīziņ salidš biksēs, saēdš kājs, sūrkst

- mizkast** – atkritumu kaste, tvertne; mizkast pills a ņorgam ♦ mizkast smird ka bail ♦ mizkast pills ka ac
- mīzļans** – ar rokām austa audekla veids (raksts); mīzļan oust i jamāk
- mīzt** – mizot; jaiet mīzt stutmalk
- mīžmeš** – mīžamais; aizknuoņē bikšpriekš, ka mīžmeš neņpaklaide ♦ mīžmeš jamekle a ķemm
- mockeļs** – motocikls; Burnevic Pricam bi pirmes mockeļs Duntke
- muockeļs** – mocekļis; karlaike žid bi tād muockeļ ♦ a klīb kāj tād muockeļs vien tu i
- muodanteš** – modinātājs; veķer pulkstēns i labs muodanteš ♦ Vo tu muodanteš uzstelleš uz četrēm?
- muodeļ** – modere (govju kūts saimiece); (muižā) pārzina govis, cūkas, putnus; strāde muižs stallē pa muodeļ ♦ muodeļ balts ka pien kunkēļs
- muodigs** – savāds, dīvains, citāds; sasmetēš tād muodig dūš, būs pārstiepeš ♦ tas laiks tād muodigs, var sākt lit ♦ uz večamdienam paliek tād muodigs ♦ būs liets, tād muodig koul
- monģeļ** – biezenis (kartupeļi, burkāni, svaigi kāposti); vecēn bi izvāreš pusdienēš brangē monģeļ
- Mordaks** (iesauka) – strādnieks Dundagas MRS; Mordaks karlaike bi vāc lēgre
- morge** – murgo (pa miegam); slikti dara darbu; Kuo tu morge, gul mierig! ♦ tu tā tuo dārb morge ka peideš lemps
- morgt, samorgt** – sajaukt (bezjēdzīgi); murgot; cour nakt morge ♦ samorge man viss tīkal
- muors** – moris; meļls ka muors
- moške** – dara pāri; kaķs moške putan bēn
- motōrlaiv** – motorlaiva; motōrlaiv ka riktigam zvejnīkam
- moukans** – nolobīta koka miza (krija), jumts no koka mizām; liets līst, moukans grab
- moure** – mauro; Prics moure ka dižs sugsbulls
- mours** – mauriņš, zālājs; sētsvids apoudzs a tād smuk mour
- mōze, pemōze** – ēd (steidzīgi); izjoko; mōze iekše
- ka badē bijs ♦ tuo žid gan izdeveš pemōzt
- muc** – muca; piec spaņņ muc
- mučkēļs, mūdžkēļs** – vīstokļis, mudžekļis, muškulis; dieg mučkēļs ♦ tād mūdžkēļs ka bišspiets ♦ tārp uz lapam vešals mūdžkēļs ♦ pousar soulē vešals mučkēļs čūsks ♦ neģ upe vešals mūdžkēļs
- mūd** – jūras mēslis; jasavāķē mūd, vajg uz dārz; jūrs vēš, nu mūd nāk maļē
- mudan** – steidzina, mudina, slikta dūša; tu mān ne-mudan, es i pekaķeš, nogūrs; kout kuo slikt eeids, tā mudan
- mudigs, mudig** – veikls, izdarīgs; ātri; mudigs uz visam kantam ♦ teč nu mudig, vakars nāk virše
- mudžneš** – mudžinājas, maisās pa kājam; ej maļē, nešmudžneš pa kājam
- muf** – uzrocis roku sildīšanai; pašuj muf no aitād, druoš, ka ruoks nešals
- mugar** – mugura; mut vainigs, mugar maksē ♦ mūžē nopēlnes lik mugar ♦ nu tu sārgē sōv mugar, būs kaviņ ♦ sāp mugar, ka vairs nevar ciest
- mugarkouls** – mugurkauls; dikt liks mugarkouls sasmetēš ♦ mugarkouls ka ritens ♦ mugarkouls sasluočeš ka cemm
- mugarsuom** – mugursoma; nopirk mugarsom bēneš priekš skuolsgrāmtam ♦ vācšēm bi mugarsuom a teļāds klap
- muiž** – muiža; Dundags muiž bi dikt liel muiž
- muižkalps** – muižas kalps; muižkalps slinks ka pluostnik suns
- muižkungs** – muižkungs; mans večtēš bi muižkungs
- muižniks** – muižnieks; vāčeš viss bi muižnik
- muļķe prāte** – muļķā prātā (nejēga); Vo tu i palics muļķe prāte?
- muļķebs** – muļķības; tov muļķebs vien gāļē ♦ viš muļķebs vien runē ♦ puiks sastrāde muļķebs
- muļķeđeš** – lamu vārds; Tu nevēl, ka tēv souc pa muļķeđeš?
- muļķs** – muļķis; smuks tu nav, bet muļķs gan

Muniņprics (iesauka) – saimnieks; Muniņpricam tād rūdz, ka drūv pleiš pušš

mūr māj – mūra māja; mūr māj i tāds nēmīlīgs, drēgans

mūrg, murge – murgi, murgo; Kuo tu nēvēl gūlt, murge viss nakt?

murmēls – murmulis, turklāt nejēga; Krišš i īsts murmēls ♦ runē tā ka tāds murmēls ♦ viš a tuo rūn i tāds murmēls

mūrniks – mūrnieks; vēceš Kalērs bi labs krāšmūrniks

mūrs – mūris; a pier mūr nēpārsis

muskeļ – muskuļi; muskeļ ka zvirblēm ♦ tād muskeļ ka sienāžam ♦ tov i tād muskeļ ka dāņ zirgam

mustērs – musturs; viš māk izoust visāds mustērs

mušes, muštes – gaiņāt, dzenāt mušas (ar asti), mušojas, gaiņāt mušas; Kuo tu mušes ka pļavē pa sienlaik! ♦ guoj mušes, grūt izsloukt, acs sit ārē a ast ♦ ast i priekš tam, lē zirgs vārt muštes

mušš – mušas; pa vasar i mušš ka biezs ♦ vasar istabē mušš ka mēlls mākēns

mut – mute; Puik, nēpalaiž mut!

mutērs – uzgrieznis; vaig mutē a kreisē vind ♦ dikt grab, kāds mutērs vaļē

mutspūšmēš – mutes ermoņika; gadstirgē nopirk ganam mutspūšmē ♦ karlaikē vairak spēlē mutspūšmē

muziers – putas virs alus; ka elaiž āl, tad i varēns muziers virsē ♦ Varēns āls, kas pa muzier!

muziķš – mūzika; Blumberķš ka pūš, tad tik i muziķš

mūzkant, mūzkants – muzikanti, muzikants; mūzkant ju saslasšes, ies vaļē ♦ dižes Sils no Jounmuiž bi mūzkants ♦ Blumberķš bi labs mūzkants

N.

nabagmāj, nabagnams – pansionāts; nabagnams pills a nābgem un kruopļem ♦ nabagmāj Duntķē bi Nabaglejē

nabiš – naba, nabiņa; janosien bēnam nabiš ♦

vēc māt nosien bēnam nabiš ♦ nabiš i vēdar vidē

nāč – nāc; Nāč, ies mājes! ♦ Nāč tokš mājes! ♦ Nāč tujāk, es nēvar dzīrdt!

nāg – steiga; iekritis; nagi; Vo tov nāg niez, ka nēvar būt rāms! ♦ nāg nosālš, nēvar noķert ♦ izlaiž nāgs no vill ārē ♦ Izoudzņes nāgs ka vāngam! ♦ jastrādē, ka nāg noiet

nagēs – nelaimē, neveiksmē, briesmās; Netik vis galē, nu tu i nagēs! ♦ Kuo tu esāks, nu tu gan i nagēs? ♦ Nu tik tu rēdzs nāgs!

nagal, nagals – nagla, naglas; šindēls naglē a šindēl naglam ♦ ilksē vajag kalē kalt nagal ♦ nagals makšē noud

nagalkast – naglu kaste; tād kājapāv ka nagalkasts

nākamgād – nākamajā gadā; nākamgād man būs astiņdesmēt gād

nākamnedēļ – nākamajā nedēļā; nākamnedēļ sākšes skuol ♦ nākamnedēļ dabē joun mēņes

nakt – nakts; Jāņes i isāķē nakt

naktskrēb – tāds, kas dienā vārgi strādā, darbi ievēlka nakti; klīst pa nakti, tumsu (kad citi guļ); kaimiņ ju man i tāds naktskrēb ♦ Naktskrēb, dienszagēls, vo tu liks citēm mier!

nāliķš – spirts ar fūzeli, jēlspirts; Kā tu tād nāliķ var dābt iekšē? ♦ nāliķš smird peic fūzel, kā tuo var edzert

Nāriķš – iesauka; pa Nāriķ vīņ souc bēn dienēs

nāss, nās – nāsis, deguns; tov lāb nāss, ka tu tā var saost ♦ kukēns eskrēj nāsē ♦ puik nokrit uz ģīm armēs, nās pill a zēm ♦ nāss pill ka eļp nēvar evilkēt ♦ nāss ka šķūņdūrs

nast, nasē – nēsāt; nasē poun uz mugar ka žids

našķš – nav zaglis, bet dažreiz kaut ko nozog (pielip pie pirkstiem); našķis; kārumnieks; viš nav zagēls, bet tāds našķš ♦ kumpēkts i tād bēn našķ

nātars – nātres; dzīvē ka krievs – viss žuogmaļ pill a nātram ♦ ekrit iekš nātram un sasdzilņes ♦ staļpakļē saougš nātars līdz padusēm

nāv – nāve; nāv nav jagaid, nāv penāk bez gaidšēn

navaid – nav; Prics ju navaid nekāds puik

nāvēs, nāvteš – nomocās, momocīties, strādāt pāri

- spēkiem; neies ju kolhoz dārbe nāvtes nuost ♦
tēvspeic es neies nāvtes nuost ♦ viš ju dārbe
priekš sēv nāvtes nuost
- nāvig** – pamatīgi, ļoti; es uz tēv i nāvig dusmīgs
- nāzg** – mezgls; pātagšnuors a trīs nazgam ♦ uzmet
sprigēļnāzg, būs lāb
- nāzs** – nazis; nāzs a divēm asmiņem ♦ fiskars – tas
tik bi nāzs ♦ nāzs truls, jauztrin
- ņēbūšens** – nebūšanas; buode i ñēbūšens a noud
- nedēļ** – nedēļa; šonedēļ bi gār nedēļ ♦ peic nedēļ
sākses skuol
- negals** – posts; negals man a tiem radēm
- nēģs, nēģ** – nēģis, nēģi; nēģs i glumš, vajg cimds pe
ķeršēn ♦ nēģ nāk, ka alkšēm tāds laps ka peļ ous
- ņēlaim** – nelaime; ñēlaim ñēnāk brēkdams
- ņēluon** – nav vērts; a tēv ñēluon rūnt ♦ ñēluon zīrgs
jūgt, var aiztect kājam ♦ ñēluon cīntēs, ñēkas tur
ņēiznāks
- ņēnoprašš** – neprāša, nemākulis; liels puik, bet tāds
ņēnoprašš
- ņēpindzļes** – nekavējies, neniekojies; ñēpindzļes a
nieķēm, strādē ka pesnāķes
- ņēplurķē** – nesteidzies; ñēplurķē, ñēkas ñēdēg
- ņēsāmēs** – neāksties; ñēsāmēs ka tāds bišķiņ pa-
mulķs
- nēš** – pleckoki spaiņu (smagumu) nešanai; ñēņes
ruokēs pajēm nēšš ♦ ja ñes bez nēšēm, izvēlk
ruoks ♦ vēķes laikēs viss sievs nes tik a nēšēm
- ņētīram** – netīrumi; ñētīram uz grīd, jasadlouk un
jauzmazģē; Vo tā var dārt, saslouk ñētīrams
istabstūrē?
- ņētīramspanns** – netīrumu spainis; Izbērž
ņētīramspanņ, tas smird!
- Nevešciems** – Nevejas ciems; Nevešciems i uz
Šlīters cēļ
- ņēvīž** – neviža; man tas jounav i īsts ñēvīž
- ņēvīžē** – nevižo, slinko; ñēvīžē dēgan bēnam
noslouct
- nican** – nicina; Kuo tu mān nican?
- niedars** – niedres; Kas Dundags diķē saouģš
niedars!
- nīgars, nīgrams** – dusmīgs, nīgrs, nelaba oma, dus-
mas; ka es esdomes, tad man nāk nīgrams viršē ♦
man uznāc uz tēv liels nīgrams ♦ dikt nīgars suns
♦ bišķ paguļ, kamēr tas nīgrams pāriet ♦ tu viņ
ņēkaitan, ka ñēpaliek nīgars ♦ viš uz mān paliek
nīgars
- nikans** – nikns; Gulbam i nikans suns
- nint, ninn** – dzert, dzēriens (parasti, runājot par
bērnēm); elej ninn butlē ♦ eduo bēnam ninn,
krūziņē i
- nīts** – nītis, steļļu piederums, veidots no auklām;
sakārto velkus audeklā vajadzīgā kārtībā; rīt vērs
oudķēļ nītes ♦ žurks sakapēš nīts
- no liek** – lieki, bez vajadzības; lē man nav no liek
jaiet
- no tukš** – tukšinieks; no skuop tu vel kuo izspies, no
tukš – ñēkuo
- nobuč** – nobučot; nobučs meitan vo viš grib, vo
ņēgrib
- nogūrs** – noguris; tā nogūrs ka mežcirtēs
- noģēld** – noder; tu zin, tas man var noģēldt; bad
laikē viss noģēld
- nokast rāciņš** – nomizot kartupeļus; tu vārt nokast
rāciņš, izvārs rāciņ biezputar
- nokāst rāciņš** – nokāst vāritus kartupeļus; nāč
paligē nokāst rāciņš, pills katals
- nokrist diensvīd** – gulēt pusdienlaikā; nokrist
diensvīd tu var apakš ābeļkuoķem
- nokrupš, nokrupš** – apaudzis ar netīrumiem, krau-
pains, sasprēģājušas, netīras rokas, kājas; tu tokš
i nokrupš, ñēm nosmazģēs ♦ kājs nokrupš, ka
rāciņš var stādt
- noķelleš, nosķelles** – nosmērējies (netīrs); kur elle
tu tā noķelleš ♦ puik nosķelleš ka viens sivans
- noķērant, noķēzt, nosķērantēs** – padarīt netīru, no-
traipīt, kļūt netīram; nosmērēts; noķērnēs a
sūdēm līdz ousem ♦ bezdnig noķēzēš dur sliekš
apakš mīdž ♦ uzvēlk dārb drēbs, ñēnoķēran jounē
ancuk ♦ tā noķēzts, ka ñēkā ñēvar notīrt
- nolēmts** – triekas ķerts, paralizēts; vien ruok

- nolēmts ♦ viņam tas vien puss i tāds nolēmts
- nolikt kārps** – izārstēt no kārpām; es a māc nolikt kārps
- nolupant rūš** – nomizot kartupeļus, kas vārīti ar visu mizu; tu man vārt nolupant kād piec seš rūš
- nolupant rūšrāciņš** – nomizot ar mizu vāritus kartupeļus; lē pašš nolupan tuos rūšrāciņš
- noļēkš, noļēķes, noļukēs, noļukšes, noļukš** – nokārušās, novītušās, noliekušies; cūk a noļēkšam ausam ♦ puķe laps noļēķeš, vajg ūdiņ ♦ lāb cūksūg a noļukšam ousam
- nomait** – nomaitāt; sallah nomaite ābļem viss zieds
- nomāl** – nomaļi, baļķa malu atzāģējumi; nuo nomaļem uztaiss žuog
- nopeģts, nopeģe** – nopēdots, nomīnāts; nobradā, piebradā (istabu ar netīriem apaviem); durpriekš nopeģts glizans, uzber peļlans ♦ es tikkuo izmazģe plān, un tu akal tuo nopeģe
- nopiepeš** – apaudzis ar piepēm; malk nēmaz nav žūjs, viss nopiepeš; nēlaikē cirsts kuoks, nopiepeš
- noplindert, izplindert** – izniekot, izsaimniekot; dēls noplindrē tēv māj
- noplucant, noplucantēs** – noplaucēt, notīrīt spalvas vistai, noplaucēties; noplucan tuos vists nuo spalām ♦ noplucne ruok a vāreš ūdiņ
- norīdt, rīdt** – novākt, vākt; noride gald peic eišēn ♦ slinks meits, nēvar gald norīdt
- noriet** – nokost, sadzelt; sūņ norējš buk ♦ svapstiņ gandrīz norējš zīrg
- nosapņes** – nosapņo; tuo es ikurāt viņnedēļ nosapņes
- nosbreiceš** – noraudājies; Kur tu ies tāds nosbreiceš, nomazģe ģim!
- nosdzēreš** – nodzēries; nosdzēreš ka vairs bikss nav kāješ
- nosēbt, nosēbeš** – novēlot, nokavēt; akal tu nosēbeš stunds ♦ tā vilkdmēs tu var nosēbt bazanc ♦ tu treše rīt peic kārt nosēbeš
- noseideš** – noēdies (resns); noseideš ka vien spēcūk
- nosilks** – nestuves; nosilks neš pa divēm
- noskaidreš** – noskaidrojas (laiks); laiks noskaidreš un sāk līt
- noskrāmeš** – nojucis, neizdevies; iznācis tā, kā nebija domāts; šoreiz tov tas āls pavisam noskrāmeš ♦ a tuo alsbrūvšēn man šoreiz noskrāmeš ♦ āls noskrāmeš, nēbi labs rougs
- nosķelteš** – nosmērēties; nosķelleš a suodrešm ka skurstiņslouķš
- nosmūreš** – notašķījies, nosmērējies; nosmūreš ka skurstiņslouķš ♦ nosmūreš ka a māļem
- nosnoužeš** – nosnaužas; peic pusdien bišķ nosnoužeš
- nospinkēs** – nopinkājies; nospinkēs ka pousar teļš
- nospļouješ** – nospļaujies; nospļouješ un dzīve tālāk
- nosprādzs** – nosprādzis (lops); zirgs nosprāg, beigts un pagalam
- nosrougeš** – noraugās, noskatās; nosrougeš ka jounē dance
- nosūbt, nosūb** – nosūbēt; kapar šķīvs nosūbeš zaļš
- nosvilceš** – novilcies; nosvilceš ka deķš, drīz līs
- nošlūk, nošļukš** – nošlūk, nošļukušas (biksēs); tov vajg trāgbants, citād bikss nošļukš
- nošņūc** – nošņauc; nešpuņķes, nošņūc dēgan ♦ nošņūc degan un tad rune
- nuot** – vajadzība; man i tād liel nuot – eduo man desmēt lat ♦ ka tov i tik liel nuot, lē tad iet ēr ♦ uznāk tād not, ka vairs nēvar ciest ♦ man pie tēv i dikt liel nuot ♦ nu ja tov tād nuot i
- nuotik, nuotig** – steidzīgi; nekavējoties; Nuotig atveđ ārst, māt slimš! ♦ Man viņ vajg tā nuotig! ♦ Vo tad tov tik nuotig i? ♦ Bet man tuo noud vajg nuotig!
- nuotsnagal** – pasūtamais, tāds, ar kuru pēc vajadzības var kādu aizvietot; tu ju man tād nuotsnagal i
- nuotsreiz** – vajadzība; tov tāpat var uznākt nuotsreiz
- noud** – nauda; noud ju nešmird ♦ kriev noud ju uz ārpuss nēģelde ♦ nābgam nēkad nav noud ♦ rubēls bi kriev noud ♦ atsgadeš, ka noud pelip pē

pirkstēm

nouds zutēns – naudas zutenis; no zušād uzšūts
nouds zutēns

noudsuozals – ozols Dundagas parkā; noudsuozals
bi uz simtrubeļ Latviji noud

novāze, novāzt – nosliedēt (labību); Mežvēver
novāze ouzs

novembērs – novembris; novembrē a vien i pirmēs
sniegs

novikst – nospodrināti; zābak novikst, spīd ka buļ
pout

nozūmt – (no)likvidēt; meit nozūmē bēn

nozvaigzdnēs – nozvaigžņojies; debēs nozvaigz-
dnēs, būs sals

nūdēl, nūdēls – makaroni, nūdeles; nūdēls taisē, ka
bi jounspiens

nuks, ņuks, maizs nuks – gabals, riecienis, maizes
rieciens; še tov a vien nuk maiz

nummars – numurs; man i sudmalēs peidēs num-
mars

N.

ņaču – nāc pie manis; ņaču ātrāk, es uzplāv zems-
bits

ņamm, ņammt, ņammē – ēdiens, ēst, ēd; ņammē
ka liels vīrs ♦ ņammē nu, cālan! ♦ ņammē vien,
tas i lāb putar

ņarbs – stērbeles, novalkātas drēbes; kuo tū valķē
tāds ņarbs ♦ suns sapleiss bikss, ņarbs vien palik

ņemt rāciņš – novākt kartupeļus; Vo tu ju rāciņš
noņēm, man vėl pulk kuo ņemt? ♦ virkšš nokritš,
jaņēm rāciņ nuost

ņogē – aizgūtnēm ēd; ņogē ka cūk ♦ pe gald ņogē ka
sivans

ņorgs – sīkāki atkritumi (istabas saslaukas); ņeslauk
ņorgs pār sliekšam

ņosķē, ņoskt – ēst, slepeni ēst; Ko tu tur ņosķē
iekšē? ♦ Vo tik tu pagrabē akal ņeņosķē krejam?

ņouk – izvēlīgs ēdiena ziņā, visu neēd; Tas bēns nu
gan i ņouk!

ņūdžķēls – mudžeklis; vēsals ņūdžķēls nēg ♦ plāvē

redzē vēsal ņūdžķēl čūsks

ņukt, ņukē, ņukēs – steidzīgi ēst, saņurcīt, lokās;
spaidīt, gumzīt; ņukē iekš ka vilks ♦ saņukē papīr
♦ ņukēs ka eļmōņik plēš ♦ Kuo tu ņukē tuo
meitan? ♦ saņukē ovīz un esvied plīte

ņunņ, ņunņs – mute, purns (vienkāršrunā), lūpas;
nejēga; dabē pa ņunņ ♦ dābs pa ņunņam ka zuob
ārē ♦ ķēv espēr pa ņunņam, asiņēn ♦ tāds ņunņ
vien i no cilak

ņurkt, ņurķē – ņurcīt; saņurķē ovīz un ta bāž plīte

ņurt, ņurre – runcis ņurrā; runcs ņurre ka istab trīc

O. – Uo.

uodērkūl – neliela kule, maucama zirga galvā,
barošana ar auzām ceļā; uzmauc ķēvē uodērkūl

odērs – smaržas; salējēs a odēr, smird peic luop ♦
salējēs a odēr, smird ka ciest ņavar

uogēls – ogles; uogēls krāsne vel i sārķen

uogs – ogas; sievs aizgāj uz pūr uogēs

oktōbērs – oktobris; oktōbērs i rudiņ mēņēs

oldērs – dauzonīgs, palaidnīgs; oldēr puik

uolēnšš – porcelāna šķīvis; vēsals ducs uolēnšš šķīv

uols – olas; tas vist dēj tāds liels uols

onķēls – onkulis; onķēls i tēv brāls

ontligs – iznesīgs, omulīgs; tu i viens ontligs puiss
♦ tāds ontligs vēcēs

opā – celt augšā (bērnu); nāč nu opā

uoriņ – auskari; eliek uoriņ ouseš ♦ uoriņ ouseš ka
čigaiņmāte

uoss – osa; osis; krūzē uoss nokrit nuost ♦ uoss agēr
nomēt laps

uost – osta; ostīt; Ruoļē bi tād zvejnik uost ♦ dēgans
ka runčam, viss var sauost

uotrēs, uotars – otrais, otrs; tu būs uotrēs peic kārt
♦ es peic garēm ņekad nav uotrēs bījs

oudēs – audējs; manmāt bi liels oudēs

oudķēls – audekls; pousar jalieks oudķēls balantēs ♦
oudķēl satin baķē

ougams – augums; ougams ka tēvam – septiņ pēd

ougēls – auglis; šijēs laikāš viss palikš pa ougļem

ougēns – augonis; uzmetēs ougēns uz kakal ♦ uzmetēs uz pakeļ liels ougēns

ougstams – augstums; manē sievę no liel ougstam i bail

ougšbroucmēš; **ougšbroucams** – uzbraucamais tilts uz kūtsaugšas; uzbraucamais tilts; dikt stāvs tov tas ougšbroucams

ougščēļē – vīri, kuri dakšo labību uz kūlēja (kuļmašīnu); ougščēļes vajg stipars vīrs

ougšęš – augšējais; ougšęš ploukts i tukš

Ougštaks – taka no Dūmeles uz Ušiem pāri Bažu purvam; es ju vairs Ougštak nęzīns atrast

oukals – auklas (pastalu); sasien pastlam oukals

oukēļ – aukle; dikt lāb oukēļ ♦ man bi vęcmāt pa oukēļ

oukstams – aukstums; pa Tūņ i tas lielākęš oukstams ♦ nu gan uznāc brangs oukstams

oukstgāl – galerts; no cūks gāl savār oukstgāl

ounpier – lamu vārds – auna piere (galva), stūrgalvis; īsts ounpier no cilak

ourę – auro; ourę ka pedzērs ♦ Kuo tu ourę ka ganpuik?

ouss – auss; klope ouss ka briež bulls

out – auti; out tād satopēlt, ūdnę jaizbrucan

outiš – auto, automašīna; outiš spīd un laistęš ka jouns

ouz pārsals – auzu pārsals; ouz pārsals lę ēd zirgs

ouzs – auzas; ouzs ju skaręš, mežcūks nāk bārtęš

ovīz – avīze; izlasę jounę ovīz ♦ Vo tov nāk ovīz?

uozals – ozols; kupals uozals ♦ uozals i dikt ciets kuoks ♦ uozal klajmę i zēm un zarēn

uozalzīls – ozolu zīles; Šogād gan i uozalzīls, pill uozal!

P.

pa Jāņęm – pa Jāņiem; atnāč pe mān pa Jāņęm

pa niekam – bez panākumiem; viss tie pūliņ pa niekam

pa prōv – piemēram; uzzīmę šuo pa prōv tad paskatsęš ♦ nęms pa prōv Kāl ♦ pa prōv, rācęns i tas pats kartupels

pa ruok – kad iznāks, kad varēs; pa rokai; ka tov būs pa ruok, tu vārt aprakt ābeļkuoks ♦ noliek tuo cīr man pa ruok

pa vējam – neizdevās, bez panākumiem; izstaigęš pa mēž pa vējam – nęvien sēn

paborņęš, **paborantęš** – pabraukties (bērniem, par bērniem); tu vārs paborantęš līdz ceļgāl ♦ es a ciemiņęm paborņęš

paciešęš – paciesties; bišk paciešęš, tūlīt dābs ēst

paciš – paciņa; postnikam priekš tēv i tāds mazs paciš

pacoplans – paliels, paaudzies (bērns); puik i pacoplans, lę iet ganęš ♦ pīļbēn tād pacoplan, tuos vāran nęaizness

padēkēļs – padēklis; sęšks izeids viss padēkēļ

padibiņ – padibenes; putar izdzęrts, padibiņ tik atlikšęš

paduome ę tik – padomā tikai; tu tik paduome, kas tur galę iznāks

pagaišgād – pagājušajā gadā; pagaišgād lāb paoug rāciņ

pagaišnedēļ – pagājušā nedēļā; pagaišnedēļ estāde rāciņs

pagāls – pagalvis (spilvens); uzčuban pagāl tā ougstāk ♦ uzčuban pagāl, lę mīkstāk gūļ ♦ man tas pagāls pa zēm, duo vel kād ķisan

pagastmāj – pagasta māja (nams); pagastmāj bi pile

pagēļ – pagale; vien pagēļ ju nędęg ♦ pagēļ nokrits no iel zeme ♦ sviķpagēļ nodīrs priekš ekuršęn

pagēre, **pagērt** – pieprasa, vēlas, uzdot; tuo tu no mān nęvar pagērt ♦ viš no mān tagad pagērt noud ♦ viš māk no strādņikęm pagērt lāb dārb

paij, **paijs** – bērnu rotaļlieta; atduo bēnam paij ♦ apakeļlaikęš paijs bēņęm taisę pašš ♦ pārvēd no gadstīrg bēnam paijs

paijt, **paiję** – glāsta, glauda, paijāt; nopaiję puikę gāl ♦ tu i tik labs, ka es tēv vārt nopaijt

pairīt – parīt; pairīt man gandien

- pajēls** – neizcepies, pusjēls; tāds pajēls, vel jacep
- pajēm, pajēmt** – paņem, paņemt; pajēm pats, kas tov duos
- pajuoliš** – pamuļkis (pusmuļķis), lamu vārds; īsts pajuoliš no dzimšēn ♦ Emsjans bi tāds pajuoliš
- pakalbunt** – lamu vārds; izmēte uz visam pusam ka pakalbunt ♦ Tu i īst pakalbunt, ne vīrs!
- pakalērķēls** – pakulu ērkulis; meitnam mat sasvēlšes ka pakalērķēls
- pakals** – pakulas; sapinēs ka paklēš ♦ pa vasar valķē pakal bikss
- pakarnamēs** – pakarināmais (apģērbam); paskatēs skape, vo nav kāds pakarnamēs
- pakāv** – pakavs; čigains atrād pakāv a viss zīrg
- pakāv nagal; pakāv nagals** – pakavu nagla, pakavu naglas; kādreiz kalēs kāl pakāv nagals ♦ pakāv nagals pirk buode vo kāl pē kalē ♦ kriev pakāv nagals nekur nēdere
- pakeļ** – pakaļa; pakaļ; Trīnē pakeļ ka labēbsmais ♦ Kuo tu skrej man paklē? ♦ griežēs kā grib – ka pakeļ paklē, tā paklē
- pakeļkājs** – pakaļkājas; izstieps pakeļkājs, ka garēm nevar tikt ♦ vizmaz pakeļkājs jaapkaļ ķēvē
- pakeļritiņ** – pakaļējie riteņi; pakeļritiņ izkaltš ratēm, jasamircan
- paklaidt, paklaidē** – nozaudēt, pazaudēt; ganpuik paklaidēs sōv nāž ♦ tu skateš, nēpaklaidē tuo noud ♦ Tu tuo kabatsnāž nēpaklaidē, pesien! ♦ ķēv paklaidē pīnkēļ
- paklē** – aizmugurē, pēdējais; tas vecāke guoj visēm vēlkēs paklē
- pakļēpalice** – mirušā radinieki; pakļēpalice lē koujēs gar mant
- pakod** – pakoda, pavalgs; šuos roušš var ēst bez pakuod
- paks, pak** – pakas, saiņi; Kā tu savāks tik pulk paks? ♦ pajēm priekš mān vien pak špicks
- pakss** – paksis; vēc māj, pakss šķībs; māj bez pakšēm nevar būt
- paķinn** – pazode, pakakle; paķinn ka spēkcūķē ♦ paķinn ka koujmam vēpram
- palaiž mēl** – palaiž mēli, izrunājas; nēpalaiž mēl, būs jaseid čoke
- palaiž nāgs** – palaiž nagus, zog; kungs palaiž nāgs
- palounags** – palaunadzis; palounag šodien nēis
- pamīns** – paminas (steļļu, plēšu piederums); ouž oudķēļ a sešam paminam
- pančiņ, pančiš** – pankūka; Kad tu man izceps pančiņš? ♦ pusdienēs pančiņ a zapt
- pankuok** – pankūkas; katar dien māt pankuoks nēcep vis
- paparš, papārž** – papardes; paparš zied tik Jāņnakt ♦ papārž zied pa Jāņēm
- papārž zieds** – papardes zieds; papārž zieds uzdzied tik Jāņnakte ♦ papārž zied mekelšēn labākēs i pa divēm
- papeids** – papēdis; papeids sasprēges ka miežmaiz; zeķē cours papeids, jasalāp; zeķē izdīls papeids, jasastērste
- parad pedziņēs** – parādu piedzinējs; nu i tāds amats - parad pedziņēs
- Paradciems** – ciems pie Dundagas (iesauka); Paradciemē sabūvē Līvan mājš
- paradniks** – parādnieks; es uz viss mūž i tovs paradniks ♦ es tov i liels paradniks
- pārākēs** – pārākais; viš ju mūsciemē i pārākēs plāvēs no visēm
- pārdevēs** – pārdevējs; ekundēs buode pa pārdevē ♦ pārdevēs andlēš aiz let
- pārs** – pāris; dīv zābak pārs
- pārsal** – pārsla; sniegs krīt a lielam pārslam, pārsals krājēs
- pārseidēs** – pārēdies; tas guoj i uz ābliņ atal pārseidēs ♦ tas guoj tokš i pārseidēs
- pārsreiz** – pāris reizes, divreiz; pārsreiz mūžē bījs Rīga
- pārsviest pa kancēļ** – uzsaukt baznīcā (laulājam); mācēs suole pārsviest pa kancēļ
- pasaks** – pasakas; tu te man nēstāst pasaks, teic taisnēb
- pasciešēs** – pacieties; pasciešēs bišķiņ, gan pāries

pasierād – bieza, cieta āda (līdzīga zoļādei) zirglietu izgatavošanai (segliem, iemauktiem utt.); japaņem buodē vien ranst pasierād

pasiers – dastmēram līdzīga ierīce koku diametra mērišanai; baļķam vidsmēr ņem a pasier ♦ cik nav strādts a pasier

paskactēs – pasniegties; paskacēs, tad tu dābs

pasklouseš – paklausies; pasklouseš ka dzēģes kuke

paslēpens – paslēpenes (lopam), kāju iekšpuse pie vēdera, paduses (lopam); guoj pārpleis paslēpens uz drātem ♦ ķēvē paslēpens šūmēn ♦ paslēpens pezīdšēs pill a glisam

pasmakērs – zods (smakers); tov pasmakērs a tauķem ♦ touk tēķ pa pasmakēr lejē

pasrouģes – paskaties, paraugies; Pasrouģes, ka zoss plodzņēs pa diķ! ♦ Pasrouģes, kas tagad pasoulē notiek! ♦ Pasrouģes, kād ēram pē kai miņem ♦ Pasrouģes, ka Zet i uzcirtēs ♦ Pasrouģes, kāds migalbils nu rād ♦ Pasrouģes pa log āre!

pass – pase; man i akal latvēš pass ♦ katram zirgam bi pass ♦ kam nav pass, tas i bezpass cilaks

pass, passē – der, tāds, kāds vajadzīgs; zābaks pass uz kāj ka nomērts ♦ passē ka kulaks uz ac

passbild – pases bilde; tu mān nobilde, man vajg passbild

pastalelāps – ielāps pastalas salāpīšanai; pastalelāps i jaizmircan priekš lāpšēn

pastaloukals – pastalu auklas; pastaloukals pašš novij ♦ tov pastal oukals vaļē, sasien ♦ pastaloukals vīj a trīs grīst

pastals – pastalas; izkloņē no pastlam zēm āre

pastreijt – pakaisīt pakaišus; pastreijē guojam, man nav vāļ

pašbroucēs – pašgājēja lokomobīle; Vizblēm bi pašbroucēs

pašē laikē – pašā laikā; tie bikss man i pašē laikē

pašē vidē – pašā vidū; Vo tu var trāpt cēpre pašē vidē?

paškalt nagal – kalēja kalta nagla; mežē broucēs brūķē tik paškalts nagals

pašvārts zieps – pašu vārītas ziepes; karlaiķē pašvārts zieps vien tik bi

pātagškāts – pātagas kāts; pātagškāt nogriež no kadiķ ♦ nedar pātagškāts

pātagšnuors – pātagas aukla; paš vīts pātagšnuors

patapant – patapināt, aizņemties; patapant noud no kaimiņ

pāter – pātari; svēdien ies pe pātrēm ♦ pārmēr gār tie pāter

pavairāk – daudz, vairāk nekā vajaga; tie dārb sakrāģēs tā pavairāk, jasarouj

pavarē – pusvirus durvis; atstāj tuos dūrs pavarē, lē dūm iet āre ♦ dūrs atstāt pavarē, mušš nāk istabē

pažuobel – pažobeļe; pill pažuobel a bezdnig midžem

pe – pie; pesien zīrg pe miet ♦ viens pe uotar ka siļķs mucē ♦ vien pe uotar, ka pelipš

pe ruok – tepat, tuvumā; Lē tu viss laik but man pe ruok!

pecieš – piecieš; tuo skād tu var peciest

pedēr – atspere; pedēr pušš, pulkstēns neiet

pedērrat – atsperu rati; vēcsainik brouc a pedērratēm

pēds, pēd – pēdas, kāju pēda, mēra vienība; zaķpēds uz priekš un apakēļ ka biezs ♦ man no laik gāl i bijš liel pēd ♦ man ju septiņ pēd i emērts

pedukrē – piebiksta; pedukrē puikē, lē viš nēsnoūž

pedzēres, pedzērs – piedzēries; pedzēres ka peidēs plencs ♦ pedzērs ka vāt ♦ pedzērs ka luops

pegālt (zābaks) – uztaisīt zābaku stulmiem jaunas galvas; kurpniks pegāļē zābaks, nu i ka joun

pēģt, pēģē – iet sikiem solišiem; Kuo tu pēģē ka vēc pīļ? ♦ pēģē ka pīļtēviš

peic, peicak – pēc, pēc tam, vēlāk; tāds, gandrīz tāds; atnāč peic bruokstam ♦ izmāļēs ģīm peic vēļ ♦ atnāč peic piecēm, tad man būs vāļ ♦ penāč peicak, man tagad nav vāļ ♦ koutko ekuož, peicak izvārs zup ♦ peicak būs tumš

peicpusdien – pēcpusdiena; tik āter pagāj tas peicpusdien, ju vakars ♦ peicpusdien krous sien pļavē

peicstundniks – skolēns, atstāts pēc mācību stundām; mūžīgās peicstundniks

peidēs – pēdējais; bēn spēļes, skrej peidē pār ♦ peidēs maisē, pirmēs ārē ♦ tas pirmēs būs tas peidēs ♦ peidē spēk iet ārē

peisak – nesakoiti, savēlušies, gari mati; tād peisak ka vēcam žīdam

peķ – beka; tāds vēcs peķs ne guoj neķēd ♦ guojs aizgāj pa peķam

pekaķes, pekaķtes – nomocijies (pāri spēkiem), pārguris, noguris; pekaķes a tiem vēll akmiņem ♦ grūt gāj, pekaķes ka vēcs zirgs ♦ pekaķes ka ķellams louzdams

peķel – sainis, paka, bagāža, nasta, neliels sainis, vezums; sakrāmē peķels, es aizves; tov i pulk peķels, pajēm nesse ♦ atvēd no pļāv branģē peķel sien ♦ kas tas pa vēzam, tād peķel

peklājēs, peklājigs – pieklājās, pieklājīgs; puik tāds peklājīgs, māt emāces

pēl – pele; noķēr pēl lāmtēs ♦ pēls ēd acs no pier ārē

pelāčē – staigā ar netīrām kājām; pelāčē kluor a dubļēnam pastlam

pelams – pelējums; maizkuklam uzmetēs pelams

peļbūd – nojume (būda) pie pelavu šķūņa; jas-apravē peļbūde jumts

pelc – peļķe; suns sataisē pelc uz grīd; jumts leķē, uz grīd pelc ♦ ceļš salījs vienēs pelcēs ♦ Vo tu var pārlekt pa tuo pelc? ♦ sētvidē peic liet i liel pelc ♦ mazam kuclanama pelc paliek pakļē

peld, peldtēs – peldēt, peldēties; puiks pusdienlaikē skrej peldtēs

peldpūsals – peldpūslis; zujē tik i peldpūsals

pelejmes – sulu esence, pielejamais šņabim garšai un krāsai ♦ pajēm pusstuop un pelejme a ♦ uog sūl i tāds brangs pelejmes ♦ pelejmes bi tāde mazed butliņē

pelerin – apmetnis; pelerin uz kāmsēm

pelidēs – pielidējs; pelidēs vienmēr dzīvē zāl

peliks – pelēks; liels, peliks runcs ♦ šodien apsmāces, dien tāds pelikēns

pēlķē zirniņ – pelēkie zirņi; iekš «Kamieļ» varē ēst

pēlķēs zirniņs

peļļēn – pelni; Izgrāb peļļēns no plīt! ♦ krās pils a peļņem, malķē nav rūms ♦ Izgrāb peļļēns, tad tov plīt vilks! ♦ peļļēn būs jaizkais uz dārz ♦ malk sadēģ, peļļēn vien paliek

pēļs – pelavas; pēļs bērs peļbūde ♦ pēļs saplucne ķūkam, guojam ♦ pēļs grābs kād vecēn

pēļs – pēļis (dūnu sega, matrācis); pēļs no zuoš dūnam ♦ priekš pēļ vajģ pulk spalls

peļsiev – pelu savācēja, kuļot ar kuļmašīnu; peļsiev bi tād vēcāk tant

peļjunkērs – pelu junkurs (runcis); peļjunkērs palics vēcs un slinks

peļlamats – pelu lamatas; šorīt peļlāmtēs liel pēļ ♦ pēļ ekrits peļlāmtēs

peļzirniņ – vanagzirni (?), lēcas; kallon pļavē dikt ouģ peļzirniņ ♦ labs siens a peļzirniņem

pemēldt – pieteikt; paziņot; pemēldē puik skuoleģ ♦ pemēldē pagastē, ka pass pazūds ♦ tuo tov vajģ pemēldt policistam

pemīnkēļs – pieminekļis; pemīnkēļs no akmiņ ♦ baznic priekše i pemīnkēļs ♦ akmiņē kalts pemīnkēļs ♦ te krievlaikēs stāvē pemīnkēļs

pemp – dūkst, akācis, staigna vieta; egād zīģ pempē ♦ neķrīt pempē, būs beigts

penckēļs – mās, nīkulīģs, vāģģ bērn; Kas no tād penckēļ izouģ! ♦ tu i tād penckēļs ka zuoš uol

pentē – penterī, nieka runas; vēcmāt noskaitē man pentērs ♦ tōv rūnšēn tik tād pentē vien i

pepant, pepants reņģ – mīksti žāvētas (zivis); eis pepants reņģ a sviētmaiz; pepant reņģ a uģiņ neģvar sameķēlt; Tie ju nav žāvt, bet pepant!

pēparmēnc – piparmētra; es tik pēparmēnc tēģ vien dzer

pēpērkūok – piparkūkas; pēpērkūoks māt pacep uz Ziemsvētkēm

pepidžan – šā tā pielīmē, pielabo; tu tā pepidžan ka mirt taisdmēs

pepumpst – piepampst; ruok piepumpst ka praģ neģvar mugģē dābt

pēr – krāsa; bišu peri; tas i lāb pēr ♦ pills rāms a

- perēm ♦ uzpindzļē droškē joun pēr ♦ lāb pēr, gadēm turēs
- pērans** – pēriens; nu būs pērans ka liets
- pērc** – krāsas šķīdums, maisījums; satais pērc un nokrāsē žuog
- perietēs** – pierietējis; guoj perietēs, ej izslouc
- pērkans** – pērkons; pērkans rīban, būs liets ♦ meļl mākiņ, uznāks pērkan liets ♦ pērkans rūc un ziban ♦ pērkans nāk viršē, sarouj ♦ poukrē uznāc brangēs pērkans ♦ pērkan gāzans nogād, ka zēm pludē
- pērkēls** – perēklis; Vo tu zin, kur vistē tas pērkēls i? ♦ vist eriktes pērkēļ pažuoble ♦ tai krūmē i putnam pērkēls
- pērņē** – pagājušā gada; Vo tu meklē pērņē snieg?
- pērnīc** – pernica; pērnīc taisē no lineļļ
- pērperouto** – motocikls; brouc a pērperouto ka purnēs
- pērvšēn** – krāsošana; nu iet pērvšēn vaļē, gādē tik pēr
- pērš** – pantiņš, dzejolis; šuo pērš uz rītdien mācēs no gāl
- pesārgēs** – piesargies; no mežsārg tu pesārgēs
- Pestēs** – Pestītājs; mācēs no kancēļ stāstē pa Pestē
- petans** – sieviešu dzimumorgāns; Nērād sōv petan puikam, vo tov viš niez?
- petrōliš, petrōliņ lamp** – petroleja; petrolejas lampa; karlaikē petrōliš nēbi ♦ kas dedzans petrōliņ lamp, ka elektrīb i
- pevedēs, pevedē** – pievedējs, dižvedējs; dižvedēji (kāzās); pārs reizs es a več ē i bijš pevedē
- pick** – neliels gabals; dubēļ pick ♦ pelik zupe brangē sviest pick
- pīck** – rīkste, žagars, pātaga, peramais; nu tu dābs a pīck ♦ kād pīck tu vārs nolouzt aploukē ♦ saduo guoļē a pīck ♦ sameklē kād pīck, būs jaiet guoļs gānt ♦ pīck ruokē ka zuošganam
- pīckēļ egēļ** – neliela ļoti zarota egle; aploukē tāds pīckēļ egēļs vien i
- pidžan** – lipina, veido; pidžan no māļēm tāds pīliņš
- piec** – pieci (atzīme); viņam piec vien i uz liecēb
- piedrabs** – piedarbs; liels piedrabs, te vārs sien a salikt
- piektvakars** – ceturtdienas vakars; kārps janoliek piektvakrē ♦ piektvakrē nosņēmes a buršēn
- piennic, pienpobriķs** – pienotava; Duntkē vel tagad i piennic ♦ pienpobriķs i večē alsbrūzē
- pienspanns** – piena spainis, slauktuve; pienspanns i apgāzts uz žuog
- piep** – piepe; piep pe bērz ka cēpēr ♦ piep pesmetēs pe cēllam
- piepēns** – piepains; sapūjš apss viss piepēn
- pier** – piere; tu i gudars, tov pier ka buļlam
- piesks** – nekopta jaunaudze, pielūžņots mežs, biezi krūmi; tāds piesks ka acs var izplēst
- pīg** – pīga; pīg tu dābs no mān
- piģmic** – neliela apaļa beznaga cepure, berete; staigē ka puik a piģmic gālē ♦ piģmic gālē ka turkam
- pijuol** – vijole; Ārnolds spēls pijuol ♦ skuolmeistērs spēlē pijuol, bēn dzied
- piklest** – ar īpašu paņemienu sālītas butes, kuras ēd jēlas; piklest a rūšrāciņēm ♦ nu ju vairs piklests nēvar no zvejnikēm dābt
- piķmugar** – piķu mugura (zvejnieku palama); ka stūm laivs jūrē, ta mugars a dār nosmērēs, tapeic esouc pa piķmugram
- pičpounē** – uz muguras nest bērnu; nāč man pičpounē, es tēv paness
- piķs** – piķis; pelip ka pe piķ
- piķs** – piķis (iesms); spēļu kārts; uzdūrēs uz zār ka uz piķ ♦ piķs trumpē, papam cūks
- pīl** – pīle; pīl peld diķē
- pīl** – pile; pīl uzpīl uz degan
- pīl** – pils; Dundags pīl i večs ka pasoul
- pīladž uogs** – pīlādžu ogas; pulk pīladž uogs – slapš rudēns
- pīlans** – piliens; zāls jabrūķē pa trīs pīlan ♦ būs liets, man ju kāds pīlans uzkrit ♦ vislē bišķiņ,

- pažuoβēls pīlan ♦ tov pīlans dēgangalē ♦ liets nēlīst vairs, bet bišķiņ pīlan ♦ kāds rēts pīlans vel nāk no gaiss
- pīlans, pīl** – pīlēns, pīle; pīl perēs pa ūdiņ; smuks, dzēltans pīlans ♦ pīl izperē septiņš pīlans ♦ vāran paķēr mazē pīlan ♦ pīl a sōv pīlan vēlķes uz dīķ
- pīldērs** – pīlārs, mūra balsts; vērbaļķ pa īšēm, jalieķ pīldēr
- pīllē rīklē** – pīlnā balsī; bļouj pīllē rīklē
- pīlls** – pīlns; slouktēv pīlls, piens a koudz; trouks pīlls ka ac
- pīļbedēr** – ūdens lāma, kur peld pīles; pīļbedēr izžūjs souss
- pīļtēviš** – pīļu tēviņš; pīļtēviņam dīķē ūdens līdz pus sān ♦ pīļtēviš i knašam spallam
- pīndēls** – paunas, mantas, nastas; apkrāvēs ka žīds a pīndlēm
- pīndzēl** – pīndzele, ota; pats no sarēm uztaisē bārd-pīndzēl
- pīndzēlt** – krāsot, mālēt, gleznot; pīndzlē, pīndzlē, kamēr iznāc bild
- pīndzlēš, pīndzēltes** – kavēties (bez vajadzības); tikmēr pīndzēlses, kamēr pruoj būs
- pīnkēls** – pīnekļis, maisās pa kājām; pīnkēļš pakaran pe staļļ uz vādž ♦ pīņes pa kājam ka tāds pīnkēls ♦ ķēv akal pazoudēs pīnkēļ ♦ Vēžēnstš kāl pīnkēļš no dzēlz ♦ sapin lāb lē nēpaklaidē pīnkēļ
- pīnkēns** – pīnkains; pīnkēns ka lācs pousrē no mīdž
- pīnks** – pīnkas, sapīnkoti mati; Izķemmē sōvs pīnks!
- pīņķert** – atšķetināt, atmezglot; Atpīņķē tuos šnuors!
- pīņrūt** – uzpīrkstenis; biez drēb, bez pīņrūt nēvar šūt ♦ bez pīņrūt sadurs pīrksts
- pīp** – pīpe; no bērž māzēr taist pīp
- pīp ciboks** – pīpes galviņa; vīrs ka pīp ciboks]
- pīpriņ** – pīpari; pīpriņ i lāb vēdarzāl ♦ Vo tu pīpriņš pemēt zupē? ♦ pīpriņ i plouktē bundžē
- pīptabaks** – pīpes tabaka; pīptabaks bi mārčiņ
- pakēs
- pīrcēs** – pīrcējs; nouđ nav, nav pīrcēs
- pīrdans** – pīrdiens; pīrdans ka pērkan spērans ♦ nēvar sōv pīrdan notūrt
- pīrkstgāl** – pīrkstu gali; apsvilņē pīrkstgāls, būs māčēb
- pīrkstiņcimd, pīrkstiņ** – pīrkstaiņi; brūt uzad brūt-ganam pīrkstiņcimdš ♦ brūts ādt pīrkstiņ ♦ pīrkstiņ ju tik skrivrēm dēr
- pīrmēs** – pīrmais; kas pīrmes brouc, tas pīrmēs maļ ♦ pīrmēs pe gald, peidēs pe dārb
- pīrt** – pīrts; nopērtēs pīrtē – tas tik i kuo vērts
- pīrtskrāss** – pīrts krāsns; pīrtskrāss izdēdzs, jasakrouj jouns ♦ pīrtskrāšš mūrē no akmiņem
- pīrtssluot** – pīrtsslota; pīrtssluots sien pa Jāņem
- Pīrtsūls** – iesauka kādam Nevejas ciema iedzīvōtājam; Pīrtsūls bi kārigs a plint izšout
- pīšēls, pīšals** – pīslis, nieks, sīkums, nedaudz; tu priekš mān i tik tāds pīšēls ♦ tas i pīšēls priekš Diev vaig ♦ nu uzēd kād pīšēl ♦ eduo man tād pīšēl mēđ uz nažgāl ♦ pemēt zupē vel kād pīšēl sāl ♦ tur tik tāds pīšēls bi tai trouk dubņē ♦ tāds pīšals nopilņes uz grīd
- pīštung** – kapsēle; plint nēsit pīštung
- pītes, saspītes** – pīties, sapīties; tais dačkēs var saspītes
- placs** – laukums, lauks; ganamplacs i a žuog ♦ priekš tīrg vajg liel plac ♦ labs plac priekš zaļamball
- plačēs** – lielās; tu akal plačēs a sovēm zirgēm
- plaknisk** – uz sāniem (nokrist); vēzams apkrit plaknisk ♦ nokrits ka vēc guoj plaknisk ♦ glizans ceļš, ķēv bez štollēš plaknisk
- plākstērs** – plāksteris; tīt nav vērts, uzliks plākstēr
- plankmēns** – plankumains; ģīms plankmēns ka apdedzants
- plānprātiš** – muļķis, nejēga; Baņķēr Imants bi tāds plānprātiš
- plāns** – grīda, klons; galds stāvē plānvidē ♦ Kad tu tuo plān beidzmē reiz sloucē?

plātes – plātās, lielās; Kuo tu plātes a sōv nābdzēb?

plēg, plēgs – ugunskura plēnes; ka ņe aizdeģes, vējš džen no ugiņ plēgs pruoļ ♦ plēgs iet pa gaisam

pleidēr – ceriņi; baltē pleidēr a zied

pleisans – plēsums; pleisans i labs priekš līn sēšēn

pleišes – plēsējs; lūss i traks pleišes

pleiš, pleiš, pleišes – plēš, plēšas; gāl pleiš pušš ♦ āls pleiš muc pušš ♦ Kuo vīņ pleišes viens a uotar? ♦ vēctēs pleiš skāls ♦ burkiņ pleiš duob pušš ♦ pleišes a dārbēm ka apdouzts

plēksēn – plāksnīte no bērza tāss; putans sōv mīdž izuodrē a plēksnēm

plekškukēns – spāre; Paskatēs, kas plekškukiņ uz ūdiņ!

pleķs – pleķis, traips (netīrums; sasmērējums); laukums, zemes gabals; jounē kleitē liels pleķs ♦ šogād tād pleķ apstādē a rāciņēm

plenic – plosta daļa; plenic sasiets ka buķet

plēns – dzirkstis (no ugunskura); ka uzpūš vēš, plēns iet pa gaisam

plēsams – plēsums; jauzpleiš plēsams priekš līnēm

plēš – plēšas (kalēja, ērģeļu); lē puik papūš plēš ♦ vēsal guojād priekš ērģeļ plēšam

plēšes, plēštes – elš, strauji elpo; elsot; plēšes ka saskriets zirgs

plet dzelzs, pletīzers – gludeklis; plet dzelzs a uogļēm ♦ vo uogēls i, jauzsild pletīzers

pletē vēšš – gludina veļu; sainc kambre pletē vēšš

plēzans – pleznas (pīlei); pēds ka pīlē plēzans ♦ pīlē plēzans uz lēd glizņes

plikkažaks – kažoks bez virsdrēbes; skruodērs pašūj plikkažak ♦ uzrouj plikkažak mugrē, lē nav oukst ♦ kuo tu a plikkažak staigē pa šlōg, izmirks ♦ kur tu liets laikē ies a plikkažak

pliksals – kailsals; uznāc pliksals, nu i krubēž

plindērt, izplindērt – izšķiest; dēls noplindrē tēv māj

plint – bise, šautene; plint pa kakal ka mežkungam

plītsdūr – plīts durvis; plītsdūr vaļē, uogēls birst uz

kluon

plītspriekš – plīts priekša; plītspriekš a ņorgam, esmetēs uģens

plītsriņķ – plīts riņķi, plīts virsa; plītsriņķ nodēgš sārķēn

plivņes – plivinājas; cīrēls plivņes gaisēs ♦ Vanags plivņes, sārģē vists!

plociņ – lācenes, šķomenes, plocenes; šogād pills purs a plociņ uogam

plocs – neliels laukums, klajums krūmos, purvā; mazs plocs, bet ka nobērts a ogam ♦ uzgāj ploč a dzēriņēm ka nobērts

plodakš – plāni mīklas plācenīši, rausis; vakrē es izceps plodakš ♦ ka nav rougs, ta izcēp plodakš ♦ sesdien būs japacēp kād plodakš

plodzņes, plodzantēs – plīvo, pland; karags plodzņes mastē ♦ aizskrēj, ka lindrak plodzņes

plōg – plēve, nosēdumi virs šķidruma; plōg pa virss, kā tād var jēmt iekšē ♦ sūls eskābš, plōg pa virss

ploģs – ar cirvi atšķelta bieza skaida, nomalis; tuos ploģs sazāgs malķē

plouksts – plaukstas; plouksts pill a pūtēm

ploukt – plaukti (ratiem virs priekšējās ass, nodrošina iespēju ratus pagriezt); ploukt pārlūd vidē pušš

plucan, plucant – plucināt, plaucēt; suns plucan tovs pastals pa sētšvid ♦ es cūķē duo plucants milts ♦ runcs plucan pēl ♦ plucan vāršē ūdnē cūķē sārs ♦ plucan vill, lē var sakārst

plucnams – ar vārošu ūdeni aplietas pelavas (siena ziedi, nātres, milti) lopbarībai; es plucnam duo guojam katar dien

plukšs, plukš – dzija, iegūta no veca, novalkāta adījuma, auduma; tas pusvadmal būs švaks, no plukšēm ♦ no plukšēm oud grīdsdeķs

plukt, noplukt – plukt, zaudēt krāsu; tas ancuks tāds noplucs izskatēs

plāv – pļava; ka plāv būs nopļouts, ta jems vakar

plāvēs – plāvējs; vēcēs Bubats bi viens varēns plāvēs

plāvšķūns – šķūnis pļavā sienam; pļavšķūņ taise tād

- šķirbēn
- plēkst** – runā muļķības; tu nēklouseš, kuo tie sievs tur plēkst
- pliekans** – novadējies (dzēriens, alus), slikta dūša, paģiras; tas āls tai spanņē i pliekans, elaiž prišš ♦ uotrē dieneš peic dzēršēn tād pliekan dūš ♦ a tuo tāpiņ paliek tād pliekan dūš
- plorr** – biezs, samaisīts šķidrums; tād māl plorr, ka nē izbrist
- plumpē, plumpt** – dzer (ilgi plēguro), dzer bez vajadzības, ilgi un daudz; plumpē āl ka teļš ♦ Cik ilg tu plumps tuo tāpiņ? ♦ vīr kruogē plumpē āl
- pluncņes, pluncņes, pluncantēs** – skalojas (ūdens), plunčojas (bērnis); putar pluncņes pa kuņģ ♦ Rō, kā viš pluncņes pa vann! ♦ bēn pluncņes pa baļļ ♦ Kann nav pills, rō, kā pluncņes! ♦ ūdens pluncņes pār pa kant
- plurk, plurķē** – steidzīgs, steidz; sasteidz; plurk pe dārb neģēld ♦ nevis strādnieks, bet īsts plurk ♦ Kuo tu plurķē, kas tēv kapē! ♦ Kuo tu plurķē, strādē rām un kārtig!
- plurkst** – runā muļķības; plurkst ka nēvar nē aizklouseš
- plūtans, plūt** – caureja; japlūtē nav, bet cour iet ka ūdens
- puods** – sena svāra vienība; tas sver vēsal puod un vel kād mārciņ
- pōds** – vecas lupatas, novalkātas drēbes; pill istabougš a vēcam podam
- podžņes** – taisās, vīkšas, uzpošas; podžņes žiglāk, krēsal nāk viršē ♦ Kuo tu podžņes gar spieģel ka joun meit!
- pojēn, pojēns** – pojene, peonijas; noļēķēs ka tād vēc pojēn ♦ pojēns zied tā priekš Jāņēm
- poks** – bakas; felšērs estādē poks
- puols** – polis; priekš kār savēd puoļ strādnieks no puoļēm
- poltraks** – veci, lieli svārki (žakete), apmetnis; uzvēlk tēv praķ, tokš būs kāds poltraks mugrē
- poncks** – vecas lupatas; tuos poncks atduos lupatžīdam ♦ uzsviež tuos poncks uz bēniķ
- pondzēls, pindēls** – paunas, saiņi; sanāc pondzēls pills vēzams
- poniņ** – izolatori (elektrības stabā); puiks a akmiņēm sasitš poniņs
- puop(?)** – kūdra, kūdraina augsne, sausa, ar zāli neapaugusi; tād puops zēm vien i ♦ prātig a ugiņ, ka nēaizdedzan puop
- puopiš** – Popes pag. iedzīvotājs; mums skuolē a bi viens puopiš
- porg, purg** – paresninājums (līdzīgs mezglam), uzbieznējums; tād porg cour couram nēizvērs ♦ pelidzan, tād purg nēkur nēģeld
- porūzs** – siltumnīca; porūzs i tik muižē
- puosams** – ķēdes posms; viens puosams tai ķeide tāds švaks, sarūšēs
- puosams** – posums, vieta plāvā vai ganībās, kur izcirsti krūmi; šis puosams būs priekš gānkļēm
- puost** – cirst krūmus, atvasājus; izcirst krūmus plāvās vai ganībās; peicpusdien ies puost gānkļēs ♦ jasāk puost aplouks, saougš krūm ka biezs ♦ puiš aizgāj plāv puost
- postmark** – pastmarka; uzklēbē tik postmark, nēaizmirst ♦ nēaizmirst tik uzlipant uz kuvēr postmark
- postniks** – pastnieks; postniks tagad brouc a outiņ ♦ sniegs saputants, postniks nēvar izbrist
- posts** – pasts; kādreiz posts bi Kadiķ mājē ♦ posts tagad i vēcē muižs stalle
- pouģers** – paugurs, uzkalns; pouģers i tāds mazz uzkalniš ♦ kangēr i tād smilš pouģer ♦ pouģer viršē vis soulē izkalst ♦ māj jabuvē tai pougrē
- pouķers** – pēcpusdiena, novakare; nu i rudēns, pouķer tād īss
- pouņes, pountēs** – saiņoties; sasiēn tuos pouns, es aizņēs
- pouns** – paunas; žīdam liels pouns a mantam ♦ Kas tov pa poun mugrē? ♦ pouns mugrē ka nābgam
- pounžīds** – apkārt staigājošs žīds ar paunu; Josk bi pounžīds, staigē apkārt a poun
- pouřenc** – pavārnīca; dābs a pouřenc pa ribam
- pours** – pauris, galva; man i vēcs, dulls pours

- pousērs, pousars** – pavasaris; «ju pousars āre, sniegs iet zemē» (Ernests Dinsbergs)
- pout** – olas, pauti; sainc vēd pouts uz tīrg ♦ Ližēls aiznes sōvs pouts uz tīrg
- povad** – pavada; ēržeļ a povad nevar siet, vajag ķeid ♦ povad pinēs zirgam pa kājam ♦ kumēls saļepe povad
- pramīš** – dēļa malas, uzlaistas virsū otram dēlim; tuos dēls šāļē pramīš
- prasēb** – prasība; viš taisēs pret mān pe tiess celt prasēb
- precšņes** – precēšanās; peic Mārtiņem i tāds precšņes laiks
- Prics** – Fricis; manam tēvam bi Prics vārde
- priekškājs** – priekšējās kājas; kā tas ķēv mēt rikšdēms priekškājs
- priekškarnam atslēg** – priekškarnamā atslēga; dīvpūd priekškarnam atslēg ♦ priekškarnam atslēg ju nav priekš zageļ
- priekšluog** – priekšlogi, dubultlogi; priekšluogs pa vasar ņem āre
- priekšņiks** – priekšņiks; juo vairāk priekšņik, juo sliktāk ♦ man dēls i liels priekšņiks
- priekšpuiss** – priekšstrādnieks; priekšpuiss bi sainik viete
- priekšseidteš** – priekšsēdētājs; katrē kolkōzē bi priekšseidteš
- priš** – svaigs; tu izskatēs tāds tīr priš
- proul** – prauli; prouls vajag bišdūļem
- prōv** – paraugs; piennicē ņem pien prōv
- prōvt, prōve** – mēģināt; paprōve, kāds man tas āls i padevēs
- prūšš, prūs** – prusaki, tarakāni; prūšš var nomait a mīnpulver ♦ jaiznes skalbunt a prūšem āre, sale
- pūc** – pūce; pūc vaid, kāds mirs nuost
- puc! pu - cī!, pucan** – rīdīt suni; Puc, pu - cī Duks, jēm ciet! ♦ papucan sūņ uz aitam
- pucnāzs** – bārdas nazis; man i kalē kalts pucnāzs ♦ tas pucnāzs man no tēv ♦ a pucnāž nu vairs bārdz nēdžen
- pūčēs, pūčteš** – mokās, garlaicīgi gatavojas; sten; viss vasar japūčēs a tuo vēll grāv ♦ pūčēs ka vēc meit uz kāzam ♦ pūčēs ka vist uz dēšen
- Pufaikiems** – Dundagas MRS ciemata iesauka; Pufaikiem uztaise gucuļ
- puspuiss** – iesācējs, strādājot par puisi; no luopgān pa puspuišš
- puiss** – laukstrādnieks ar algu naudā (papildus vēl ēdiens, apģērbs), parasti neprecējies; Pruls bi pe Ding pa puiš
- pūk** – pūka; pills dārzs a cūkpieņ pūkam
- pūkēns** – pūkains; pūkēns ka putanbēns
- pukēs, puktēs** – pukojas, sirdās; pukēs ka vēc vecan ♦ kuo līdz puktēs, kas būs, būs
- puķduobs** – puķu dobes; vists izkašēs puķduobs
- puķkāpst** – puķu kāposti; tārp apēdš viss puķkāpsts
- puķpuods** – puķu pods; nopirk no žīd puķpod ♦ tāds labs māl puķpods
- puķs** – puķes; tais mājēs, kur meits, tur pulk puķs ♦ mājēs visapkārt oug puķs
- pūķs** – pūķis; apakeļlaikēs pūķs i ness mant; bēņem pūķs skrej pa gaisr rūkdams
- puķzirniņ** – puķu zirņi; puķzirniņ smuk smird
- pulkstēns** – zvaniņš, ko sien pie zirga aizjūga; brouks ciemēs, japesien pulkstēns
- pulkstiņtaistēs** – pulkstenmeistars; vēcēs Štōb bi pulkstiņtaistēs
- pulvērs** – pulveris; aptēķē man edēv gālssāp pulvērs
- puļķs** – puļķis; aizsprouž dūrs a puļķ ♦ Aizbid tuo couram a puļķ!
- pumpēr** – pumpuri; pumpēr uzbriedš, nāk pousars
- pumps** – pumpas; uz ģīm sasmetšēs pumps
- pumps** – sūknis; sēnāk pažarnik a ruokam pompe ūdiņ
- Pūmsmežs** – mežs sākoties Muņū ciemam; Pūmsmežē bi varēns egēls
- pumst, nopumps** – pampst, nopampis; uzgnuzņē kāj, nu pumst
- pundērs** – pūznis (lapseņu); pažuoble liels svap-

- stiņpundērs
- punktirt, punktierē** – gudrot, gudro; tu punktierē akal kāds pekstiņš
- puņķ, puņķēns** – iesnas; Rō, kāds puņķēns bēns! ♦ puņķ tēk pa lūp uz lēj, noslouk dēgan
- puņķlupats** – kabatas lakats; šēnāk bi tād liel, sārķen puņķlupat ♦ ebīd puņķlupat kābte
- pupeids** – pūpēdis; pupeiž viss pļāv pills ♦ pupeids liels ka bēn gāl ♦ aitgānkļes saouģš pupeiž ka biezs
- pupēns** – pupaina (ar lielām krūtīm); pupēns meitans
- pupigs** – pupīga meita (ar lielām krūtīm); tād pupig meit ka prieks
- pūpliņ, pūpal** – pūpoli; agers pousērs, pūpliņ pill kārķel ♦ ruoks mīkst ka pūpliņ ♦ bits iet pūples ka trak
- pups, pup** – krūtis, pupi; pasrouģes kas tam meitnam pa pupēm ♦ pup avien japaroug, ta vīņ briest
- pupvest** – krūšturis; tād muodig pupvest nuo zatiņ
- pūr** – ziemas kvieši; pūr labāk oug māl zeme
- pūr** – purvi; Kouģē pūr vien i
- purant** – purināt; suns puran vēc zaķād
- purgēs, pūrgtēs, pūrgt tīkals** – purgāties; izlasa zivis no tīkla, purgājas; kuo tu purģes, palaiž mān, es parāds ♦ sievs pe laivam purģē tīkals ♦ kuo tu purģes, ķer pills soujs
- puriņ** – purenes; pill lēj a puriņem ka dzēltans
- pūrķels, purķels** – neliels purviņš, purvaina pļava, staigna vieta; tai pūrķlē grīseļs vien oug ♦ vīģ ju tik tāds pūrķels vien i
- pūrķeļ** – drudzis, drebuļi; tād pūrķeļ iet pa kouļem
- pūrlād** – pūra lāde; dīv vīr knap var kustant to pūrlād ♦ mātē bi Skujiņ taist pūrlād ♦ vēclaik pūrlād a gaiļem ♦ apakeļļaikēs katrē meitē bi pūrlād
- purnēs, purantēs, purant** – plandās, purinājas; Rō, ka vešš purnēs vēģē! ♦ putanbiedķels vēģē brang purnēs ♦ purnēs ka salijs suns ♦ tā steidģes, ka lindrak purnēs ♦ Vo kād lap purnēs kuokē?
- purpan, porpan** – purpina; vēģes kout kuo purpan bārzdē
- pūsals** – pūslis; tā ju var pūsāl pārplēst ♦ tabakmak taisē no cūk pūsāl ♦ tikdoudz nēģzer, pārpleis pūsāl ♦ uzpūģes ka īsts pūsals ♦ pūsals perietēs, jaiet aiz pakss
- pusčeter** – pusčetri; pulkstēns rād pusčeter
- pusdienlaiks** – ēdienreize pusdienās; muižkalpēm dīv stund pusdienlaiks
- puskažaks** – puskažoks (īss kažoks); pajem man puskažak, lē nav oukst
- pusmuc** – puse no mucas; uz vasar pajēm pusmuc siļķ
- pusuotar** – pusotrs; viš viens pats i pusuotar vērts
- pusrate** – nepabeigts (darbs); dārb ju nēģvar atstāt pusrate
- pussprādzs** – lamu vārds; uzduod a pāģag, vēģķes ka tāds pussprādzs
- pussvārč** – gariem lindrakiem līdzģgs dubults vadmalas apmetnis, ko sievietes lietoģa aukstā vai lietainā laikā; ganģes pajem māns pussvārčs, taisēs uz liet
- pūstēs, atspūstēs** – atpūsties; kapeģ vārs pūstēs
- pusvadmal** – pusvadmala; nooud ganpuiķē pusvadmal kārt
- pūš ģipe** – pūt ģipā (izģeiciens); pūš ģipeģ ka rāģ taisēģ
- pušams** – pušums, caurums (vaina, ievainojums); tov uz mugar praģam liels pušams ♦ suns sōv pušam izlaiz ♦ pušams nēģģet un nēģģet
- pūšes** – pūšas (elpo); paskatēs, vo vēģes vel pūšes
- pūt, pūtēns** – tuzna, tuznains; pirmē dieneģ pe dārb, pūts pill souģ ♦ strādņik cilkam pūtēns plouksts ♦ ruoks pe dārb nav perādģš, dabē souģes pūst
- putan** – putina snieģģ; mantu izģputina; treģģ dien putan ka traks ♦ snieģģ putan ka acs nēģģvar dāģt vaļē ♦ dēģls izģputan tēģģ mant uz āģter ruok
- putanbēn** – kaut ko saģaukt, izģdarģt aplamu; tais rēģģnamēs tu i sataisēs putanbēģns
- putanbēns** – ģputna bēģns; putanbēģns izģkrits no mģdģģ

putanbiedkēls – putnu biedēklis; uzriktē dāržē
putanbiedkēļ ♦ putanbiedkēļ sastelt ķiršķuokēs ♦
tu var pepellantēs pa putanbiedkēļ ♦ putanbied-
kēls, lē strāzd ņiet ķiršēs

putanmīdzs – putnu ligzda; žāgtē i liels putanmīdzs
♦ durpriekšē krūmē i putanmīdzs

putans – putns; liels, balts putans ka gulbs ♦ kāds
raibs putans ♦ kāds putans, tāds meldiš

putar, skābputar – skābputra (Kurzemē); sadzerēs
tik putar, ta ņēslāps

putarkatals – katls ar ēdienu; esmēļ eidan,
putarkatals i uz plīt

putarspans – spainis skābputrai; putarspans būs
vajdzigs uz plāv lidzē

pūtēls – īpaši sagatavots miltu maisījums rūgušpi-
enā, strebjams ♦ pūtēls plāvē i tāds brangs paei-
dans; pūtēls i brangs pastrebmes

pūtēļmilt – milti pūtēļa gatavošanai; pūtēļmilt i
ebērt ķistē

putēns – putenis; putēns sāķēs poukrē

pūtēs – pūtējs (orķestra dalībnieks); pūtēm vajg lābs
ploušš

putkēļ – puteklī; putkēļ ka riķē

putrēm – putraimi; putrēm biezputar ♦ putrēms tais
no miežem, ouzam ♦ putrēm i ķistē, egrāb ♦
satais sudmalēs putrēms

putrēm dēss – putraimu desa; putrēm dēss i labs
vēclaik paeidans

putrēmzup – putraimu zupa; vakriņēs eis pu-
trēmzup

pūvkēļ – puveklī; no rāciņem pūvkēļ vien tik at-
likšēs ♦ pārdur ougiņ, lē pūvkēļ noskrej

puzzāl – plauj sienu uz pusēm; pajēm plout plāv uz
puzzāl

puzzuol – pazole; kurpniks pesit zābķem puzzuols

R.

rāciņ – kartupeļi; savāķē rāciņs kriečē

rāciņ biezputar – kartupeļu biezputra; rāciņ
biezputar a dradžem

rāciņ pančiņ – kartupeļu pankūkas; sarīvē rāciņs un

izcep rāciņ pančiņs

rāciņkriečs – kartupeļu kurvis, grozs; vēctēs nopīns
rāciņkrieč ♦ Ārnolds pin lābs rāciņkriečs

rāciņlaiks – kartupeļu rokamais laiks; labs rā-
ciņlaiks, soul rit pa zemsvirss

rāiņlastēs – kartupeļu lasītājs; paaicān talķē rā-
ciņlastēs

rāciņmaiss – kartupeļu maiss; rāciņmaiss apkrits,
rāciņ izbīrš

rāciņšēkal – kartupeļu sēkla; rāciņšēkal saber stirbē

rāciņstīrb – stirpa, kartupeļu bedre; jaapmēt rā-
ciņstīrb a sūdēm, lē ņēsasalst ♦ mežkuils uzlouds
rāciņstīrb

rāciņstumps – kartupeļu biezputras stampa;
biezputar sastumpē a rāciņstump

rāciņvāgs – kartupeļu vagas; mežkuils izracs rā-
ciņvāgs

rāciņzēm – zeme kartupeļu stādīšanai; rāciņzēm
pousar i jakārtē (jāpārar)

rādiš – radio; lielāks rādiš, labāk var dzirdt

radniks – radnieks; viš i mans radniks no māts
puss

radzant – steidzināt; ko tu mān radzan, es ju ņēies
pārsplēstēs ♦ tu mān ņēradzan, vo ņērdz ka es
pats steidz ♦ ņēradzan mān, es vairak ņēvar

ragsliečs – ragavu slieces; ragsliečs nodilš, jaluoc
joun

Raibēļ – Raibaļa; vēc Raibēļ i dikt pienig guoj

raibēs – raibais; raibēs jērs pazūds ka ūdņē

rakērs – kritušo lopu ādu vilcējs un apracējs; rakērs
nav ņēkāds guod amats

rams – blūķis budeļos gājējiem; Lē sievs vēlk tuo
rām!

rankēns – rievains; sējam pēvēļ a rankēn ruļļ

ranst – gabals (daļa no vesela), nomērīts gabals;
vēšal ranst no valst noeidants ♦ norantē brangē
ranst no cūkcēnkēļ ♦ līdz to ranst, vairak ņē

rant, rank – svītra, švīka, iezīmējums; novēlk kār-
tig rant ♦ tu tēš tik pa rant ♦ Zāģē pa rant, vo tu
stulbs, i ka ņērdz!

- rant, rantan** – pērt, pēriens; norantē to puik ♦ ganpuikē vajg rantans ♦ nu tu no māts dābs rantans
- rantkuoks, rantštuoks** – iegriestu zīmju koks; vagērs erantē rantštokē dien
- raņic** – soma, mugursoma, zaldāta soma; mūrnik meistreim raņic a daiktēm
- ratēns, ratiņ** – vērpjamais vai spolējamais ratiņš; kam ta tagad vairs vaig ratiņ; kas nu vairs māc ratiņ uztaist
- ratpakeļ** – ratu aizmugure; puik izkrit no ratpakeļ
- ratsmēr** – smēre ratu riteņiem; dār a var jēmt pa ratsmēr
- ravamzāl** – izravētas nezāles; ravamzāl pasvied cūkam aizgalde
- rāvt** – ravēt; dārz vajag rāvt ka bail ♦ zēm nosvilksēs, vārs dārže rāvt
- recant, recneš** – valstīt, valstīs; recneš pa gult
- redēļ** – trepes, kāpnes, vārti, no riķiem urbti; Ro, kāds aitsaizgalds no riķem, no redlē! ♦ redēļ a urbtēm virbēm
- redēļs, ratredēļs** – ratu sāndēļi, no riķiem urbti; tie sīkam pa redēļstārpam izbirs
- rēdniks** – zirglietu šuvējs; es pats i labs rēdniks, tēs emācē ♦ Moik a Freiman bi rēdnik
- reimatisams** – reimatisms; koulēš esmētes reimatisams ♦ sadabē reimatisam
- rēmdans** – remdens, drusku silts; pirt vel i rēmdans, ej nosmazgēs ♦ ej maztēs, ūdens vel i rēmdans
- rēn** – rene zem pažobeles; japeliek rēns, lē ūdens sienmāš nēmaite ♦ apakeļlaikēs rēns cirt no apeļkuok a kapēļ
- rēngals** – cilvēka sūds; aiz pakš tād rēngēļ ka kouns
- rentniks** – rentnieks; eliek sove mājē rentnik ♦ pajēm mājēs pa Jurģem rentnik
- reņģ** – reņģe; tik liel reņģ ka siļķs
- rēp** – riteņa apvalks (dzelzs, gumija), riepa; saplēs ritiņ rēp ♦ ratēm rēps bi no dzēlz
- reps** – tabakas, naudas maks – ādas kulīte, aizvelkama un aizsienama; tāds reps, kur pusmārciņ tabak var ebīdt
- rešans, rešneš** – resns, resnais; rešans ka vien baļļ ♦ Dēsmarēs bi tik rešans ka pa divēm nēvarē apķērt ♦ tik rešans ka pa durem nētiec iekšē
- rests** – restes; cietmam luogēs i rests, lē nēvar izmukt
- rešķs** – metāla skrāpis koku aizzīmēšanai; viens a rešķ un dastmēr, uotars a lap
- rībs** – ribas; nokrit uz lēd un pārloud rībs ♦ žāvts rībs vār zirniņrāciņēs ♦ rībs pušš ka skalģen ♦ kuo kouģēs, nu i pašam rībs zīl
- rīdant, rīdan** – rīdīt (suni), rīda; Kuo tu rīdan tuo sūņ? ♦ ganpuik rīdan sūņs uz aitam ♦ parīdan sūņ aites, tie iet uz sēj
- rīds** – nomestas, izsvaidītas lietas; pevāķē tuos rīds, cilak smeģēs
- rīdt, norīdt** – sakārtot, novākt; noridē krōds ♦ lē meits noridē gald
- riekams** – aužamo steļļu piederums – rupju koka virbu ķemme; veļļ ķierēm saēdš riekam
- rietan, rietant** – rietināt; priekš sloukšēn arietan tuo guoj
- Rīg** – Rīga; Kurš ta tagad nav redzēs Rīg!
- rīgdrān, rikdrān** – trauku lupata; sūņ izvazēs rīgdrān
- rīj** – rija; rīj taisē tālak no citam ēkam ♦ Vo ta kād rīj vairs i?
- rijskrāss** – rijas krāsns; rijskrāš kurnē, ka žāvē labēb
- rīk** – zirga sakas; uzliek ķēvē rīks ♦ rīks pakaran uz vādž
- rīkēļ** – rīkle; tam gan i rīkēļ ka māctēm ♦ tam gan i rīkēļ, bļouj ka nē aizkloustēs ♦ rīkēļ ka brūzs buļļam ♦ tam i rīkēļ ka bazūns tour
- rīkst** – rīkste; priekš bēņem rīkst aiz vērbāļķ
- rīkt** – pirmais, otrais ēdiens; labot; trīs rīkts uz gald, ka pa kāzam ♦ tu man sariktē tuo vēļpēd
- riķ** – egļu zari pītā žogā: izgatavots ar trim kārtim, 1,5 – 2m augsts; vajg riķ žuog saprāvt ♦ kārts žuogam sapūjš, bet riķ vēšēļ
- riķ žuogs** – žogs no riķiem; riķ žuogam ne vist, ne sivans nētiec cour

rīm – rīma, izēdājs; džen iekšē ka tāds rīm

rīmes, rīmtēs – izdodas, sanāk, labi veicas, labi saderas; prieks pašam kā darbs rīmes ♦ mums divēm darbē tā lāb rīmes

rīmt, rīme, rīm – sacerē, dzejo, dzejolis, dziesma ♦ tu tā rīme ka pats skuolmeistērs ♦ rīme rīms ka pats māctēs ♦ tam i nags, māk rīms rakst ♦ tik sērig rīm, ka asars birst

riņķis – riņķis; laulibu gredzens; buļlam riņķis nāšes ♦ jounē apsmainēs a riņķem

rip – ripa; puiks pa cēļ sit rips

rīsan, rīnēs, rīnant – risina, irst; parouj tik aiz dieggāl, tad izrisansēs ♦ ņem un rīsan no vien gāl

rīte – rītā; rīte būs liets, mīzal vēš

rītiņbroučes – rītiņbraucējs, velosipēdists; labs rītiņbroučes, pa stund līdz Dundag ♦ es ju bi tāds labs rītiņbroučes

rītpuss – no rīta, dienas sākums; sāks rītpuse, ta ju gaļē

rō – re, redz, rau; Rō, ka pīls plodzņes pa ūdiņ! ♦ Rō, kur viš i paslēpēs! ♦ Paskatēs, rō kāds kukēns!

Rō nu – izsauciens: Redzi nu!; Rō nu, es ju tov teic!

ruobs – darba vieta, iespēja; viš i muižē labē ruobē

rodmens, rodmiš – gaļas liesums; uzkuož rodmiņ ♦ viss uz tuo rodmiņ kārig, kas tad eis spēķ

ruok, ruoks – roka, rokas;še ruok, būs droug ♦ dāržē rāvdēms ruoks paliek nokrupš

ruoksnoud – rokas nauda, daļēja apmaks a iepriekš; žids man edēv ruoksnoud

ruokspulkstēns – rokas pulkstenis; tagad ruokspulkstēns i katrē skuolspuikē

roku – redzi, tur; Skatēs, roku tur pē šķūņ! ♦ Roku, kur viš elīds!

ruons – ronis; gul izlaidēs ka ruons soulē

ruor – caurule; saruok zemē jouns ruors, būs tīrs ūdēns ♦ ruor sarūsēs, jamain ♦ Duntkē ūdiņvad a ruok plastmass ruors

rougēs, roudztes – skatās, raugās; Kuo tu tur rouges, vo kāds nāk? ♦ Kuo tu tur rouges, tur

ņēkas nav! ♦ rougēs a abam acēm

rouķis – rauklis krūmu griešanai; Vo kāds tagad māk rouķ nokalt?

roušš – rauši; katar dien māt roušš ņecep

ruoz – roze; estād deļtan ruoz

ruban, rubant – rubināt (dabūt ārā no zemes, izrušināt); japrōvē parubant jounē rāciņ

rubēls – rubulis; Vo ta kriev rubēls bi kād noud? ♦ tas makšē gandrīz rubēļ

rucņes, rucantēs – grozīties gultā, nemierīgi gulē; Kuo tu rucņes, vo tēv lietīš jā? ♦ Kuo tu rucņes, vo tēv bluss kapē? ♦ Bēns rucņes, vo vīņ bluss neņēd?

rugaj – rugāji; kombains pamet gārs rugajs

rūgšpiens – rūgušpiens; pūteļ emais rūgšpienē ♦ pestrēb rūgšpien pe siļķ a rūšēm

rūgtams – rūgtums; sirdē sasmetēs tāds rūgtams

ruint – griezt (ar neasu nazi, zāģi, cirvi utt.); Kuo tu tur ruine? ♦ ruine, ka kouns rēdzt

rukams – ķekatās velkamais bluķis; dikt liel pajēmš tuo rukam ♦ rukam vēlak jem un sadedzan

rukt, ruke – rukāt, strādāt; Nešutēs, jem lāpst un ruke vaļē!

rulleš – veļas; puiks rulleš no k Allan

rulls – veltnis; uztais rankēn ruļļ, tad tu tuos arēm kunķēļs saspies ♦ rulls sapūjs, jatais cits

rūm – vieta; dabē rūm pe kaimeiņem, pašam un luopēm ♦ tam i rumps, kas aizjēm rūm

rumps – rumpis; rumps ka lāčam

runcis – runcis; liels, peliks runcis ♦ slinks ka runcis ♦ smuks, dzīprēns runcis

runčes, runčtes – valstās, vaļājas, mīlināties; Tie dīv tik mīlig runčes! ♦ runčes pa gult ka brūt gans a brūt

runsvīrs – vēlēts deputāts, pārstāvis; Nav gan jēg no tiem runsvīrēm!

rūnt – runāt; tad nu gan var rūnt, ka māctēs

rūs – rūsa (korozija); tāls zibens; lemēš nosmērē a eļļ, citād rūš ♦ rūš briedan labēb

rūš – sīki kartupeļi, vārīti ar visu mizu; eis rūš

rūšrāciņ – vārīti kartupeļi ar visu mizu; saeisēs
rūšrāciņs a siļķ ♦ eis rūšrāciņs a siļķ un rūgšpien
slapnam

rutaks – kūlenis; bēn pļavē met rutaks ♦ mēt rutaks
ka cirķē klouns

ružant, ružantēs – irdināt, uzirdināt, rušināt; peic
liet vajg duobs uzružant